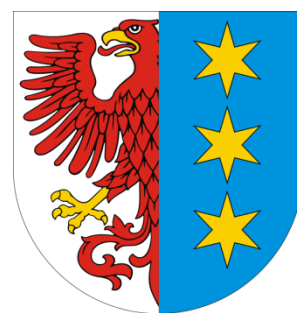

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY LIPIANY
NA LATA 2018-2022**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII	5
1. PODSTAWY PRAWNE	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE.....	6
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	15
1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE	15
2. TRANSPORT I KOMUNIKACJA	16
3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE	17
4. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY	22
5. EDUKACJA I WYCHOWANIE	29
6. KULTURA, SPORT I REKREACJA, TURYSTYKA	30
7. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	32
8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	39
9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI	46
10. PRZESTĘPCZOŚĆ.....	47
11. POMOC SPOŁECZNA	49
12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.....	64
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM” ...	67
14. ANALIZA SWOT	82
15. WNIOSKI Z DIAGNOZY	91
III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	95
IV. PROGRAMY I PROJEKTY.....	106
V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII	108
SPIS TABEL I WYKRESÓW	113

WPROWADZENIE

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądanych struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza strategia została opracowana w Ośrodku Pomocy Społecznej w Lipianach. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy. Moderatorem prac nad dokumentem było Centrum Wspierania Służb Społecznych w Częstochowie.

Strategia została przygotowana na lata 2018-2022. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje podstawowe informacje na temat gminy oraz diagnozę sytuacji społecznej w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane

pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Transport i komunikacja; Sytuacja demograficzna i zasoby mieszkaniowe; Gospodarka i sytuacja na rynku pracy; Edukacja i wychowanie; Kultura, sport i rekreacja, turystyka; Zdrowie i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Problem bezdomności; Przemoc; Pomoc społeczna i Organizacje pozarządowe.*

W trzeciej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W czwartej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Piąta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Przy istniejącym obecnie ogromnym zapotrzebowaniu na myślenie i działanie strategiczne należy pamiętać, że sam fakt przygotowania strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Tutaj, odpowiedzialność spada na lokalnych polityków, działaczy, przedstawicieli różnych instytucji, zarówno administracji samorządowej, jak i organizacji pozarządowych. I tylko ich skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipiany na lata 2018-2022 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1769 ze zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1875),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 487),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 697 ze zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1952),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 489 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 783 ze zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1.065 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1828),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2046 ze zm.),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2017 r., poz. 1851),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1938),
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1778),
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1638 ze zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 882),
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1.392),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1610 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 180),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1817 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1943 ze zm.).

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipiany na lata 2018-2022 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,

- Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo,
- Umowa Partnerstwa – Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020,
- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020,
- Regionalny Program Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Pyrzyckim na lata 2016-2022,
- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Lipiany na lata 2008-2020.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „*Unia innowacji*” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „*Młodzież w drodze*” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „*Europejska agenda cyfrowa*” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstw domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „*Europa efektywnie korzystająca z zasobów*” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,

modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „*Polityka przemysłowa w erze globalizacji*” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do Małych i Średnich Przedsiębiorstw, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych.

Celem projektu „*Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „*Europejski program walki z ubóstwem*” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 to z kolei najważniejszy średniookresowy dokument rozwojowy na szczeblu krajowym, określający cele strategiczne do 2020 roku. Wyznacza on trzy obszary strategiczne: *Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna*, w których koncentrują się główne działania, oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Dokument z jednej strony wyznacza działania służące usuwaniu barier rozwojowych, w tym ujawnionych przez kryzys gospodarczy słabości polskiej gospodarki, a z drugiej skupia się na wspomnianych powyżej potencjałach, które będą stymulowały rozwój kraju.

Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych (Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategia Rozwoju Transportu, Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, Sprawne Państwo, Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP, Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa), które powinny przyczyniać się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane. Dokument skierowany jest nie tylko do

administracji publicznej, ale także do środowisk społecznych i gospodarczych, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest również odniesieniem na gruncie krajowym dla dokumentów strategicznych przygotowywanych w kraju na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020, tj. Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych (uwzględniających środki z polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa). Wskazane w strategii cele rozwojowe i priorytety w znaczącym zakresie wpisują się w cele strategii unijnej „Europa 2020” i są z nią spójne.

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w Polsce w latach 2014-2020 w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa. Instrumentami realizacji Umowy są krajowe programy operacyjne i regionalne programy operacyjne. Dokumenty te wraz z Umową tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową.

Umowa ściśle wiąże strategię wykorzystania środków europejskich z realizacją Strategii Rozwoju Kraju 2020 i Strategii Europa 2020. Celem konsekwentnie realizowanym w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 jest, zgodnie ze Strategią Rozwoju Kraju, oparcie rozwoju na dalszym zwiększaniu konkurencyjności gospodarki, poprawie spójności społecznej i terytorialnej oraz podnoszeniu sprawności i efektywności państwa. Biorąc pod uwagę wskazane powyżej cele rozwojowe kraju, w Umowie wyróżniono cztery priorytety finansowania ze środków europejskich, do których zaliczono: otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom, spójność społeczną i aktywność zawodową, infrastrukturę sieciową na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami. Priorytety te będą realizowane w ramach właściwych celów tematycznych, wskazanych w projektach rozporządzeń Unii Europejskiej.

Umowa wskazuje m.in. rodzaje inwestycji, mogących liczyć na dofinansowanie, proponuje układ programów operacyjnych, prezentuje zarys systemu ich wdrażania, a także przedstawia ogólne założenia opartego na zasadzie subsydiarności podziału interwencji pomiędzy poziom krajowy i regionalny. Zapewnieniu koordynacji pomiędzy funduszami polityki spójności na poziomie regionalnym służyć ma, umożliwiona po raz pierwszy

w okresie programowania 2014-2020, realizacja przez samorzady województw programów dwufunduszowych (Europejski Fundusz Społeczny i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego). Instrumentem zapewniającym komplementarność interwencji realizowanych przez rząd i samorząd terytorialny będzie kontrakt terytorialny.

Zgodnie z Umową Partnerstwa w latach 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020**, dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego i dobrego rządzenia oraz 16 regionalnych programów operacyjnych. Krajowy program (zasili go 28% środków funduszu) będzie się koncentrował na zmianach strukturalnych poszczególnych polityk sektorowych, a także na takich przedsięwzięciach, które mają charakter ogólnopolski i są priorytetowe z punktu widzenia polityki państwa, natomiast na poziomie regionalnym interwencja Europejskiego Funduszu Społecznego (72% środków funduszu) będzie dotyczyła bezpośredniego wsparcia osób w celu poprawy ich sytuacji na rynku.

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 zawiera 10 osi priorytetowych. Problematykę społeczną ujęto głównie w ramach osi priorytetowej 6. Rynek pracy i osi priorytetowej 7. Włączenie społeczne.

Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych wyznaczonych w ramach osi priorytetowej 6. zakładają wzrost liczby przedsiębiorstw z sektora mikro, małych i średnich, które zrealizowały cel rozwojowy, wzrost zdolności przystosowania się przedsiębiorstw do zmian oraz zniwelowanie ryzyka bezrobocia pracowników przedsiębiorstw przechodzących procesy adaptacyjne, zwiększenie liczby nowo utworzonych przedsiębiorstw i utworzonych miejsc pracy w tych przedsiębiorstwach, zwiększenie zatrudnienia wśród osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo, znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, wzrost zatrudnienia oraz powrót na rynek pracy osób, którym utrudnia to sytuacja rodzinna wynikająca z opieki nad dziećmi do lat 3. oraz wdrożenie programów zdrowotnych dla osób w wieku aktywności zawodowej dotyczących chorób negatywnie wpływających na rynek pracy.

Z kolei cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych sformułowanych w ramach osi priorytetowej 7. zakładają aktywną integrację osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym zwiększającą ich zatrudnienie, wzrost poziomu zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej, a także zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych, w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym.

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 roku jest dokumentem stanowiącym podstawę do prowadzenia polityki rozwoju w regionie. Określa kierunki tej polityki i wytycza cele do osiągnięcia w przyjętym horyzoncie czasowym. W oparciu o diagnozę stanu województwa oraz uwarunkowania jego rozwoju, sformułowano wizję i misję rozwoju oraz wyznaczono cele strategiczne i kierunkowe rozwoju województwa.

Do celów kierunkowych istotnych z punktu widzenia niniejszego dokumentu zaliczono m.in.: wzmocnienie więzi i warunków funkcjonowania rodziny, zapewnienie opieki i wspieranie aktywności osób w wieku poprodukcyjnym, rozwijanie sportu i rekreacji oraz promowanie zdrowego stylu życia, stworzenie spójnego systemu realizacji zadań ochrony zdrowia i bezpieczeństwa zdrowotnego, wspieranie działań aktywizujących rynek pracy, przeciwdziałanie procesom marginalizacji społecznej, stworzenie systemu realizacji zadań polityki socjalnej, wspieranie rozwoju budownictwa i rynku mieszkaniowego, rozwijanie infrastruktury społecznej na obszarach wiejskich, kształtowanie postaw przedsiębiorczych, innowacyjnych i proekologicznych, budowanie społeczeństwa uczącego się, wzmocnienie środowiskowej roli systemu edukacyjnego i europejskiej współpracy w edukacji, budowanie społeczeństwa informacyjnego, poprawę przestrzennej i zawodowej struktury rynku pracy, zwiększenie mobilności zawodowej ludności, podnoszenie jakości kształcenia oraz dostępności i jakości programów edukacyjnych, zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego – zwiększenie poczucia bezpieczeństwa ludności, wzmocnienie tożsamości społeczności lokalnych oraz wspieranie rozwoju demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego.

Podkreślono również potrzebę wzrostu innowacyjności gospodarki, wspierania współpracy, rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości oraz wzrostu eksportu, rozwijania i promowania produktów turystycznych regionu, restrukturyzacji i wspierania prorynkowych form produkcji rolnej i rybołówstwa, zrównoważonego rozwoju gospodarki morskiej, podnoszenia bezpieczeństwa obrotu gospodarczego, popierania rozwoju lokalnych

produktów i usług, podnoszenia atrakcyjności inwestycyjnej regionu oraz wspierania rozwoju instytucjonalnego, finansowego i usługowego otoczenia biznesu.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Pyrzyckim na lata 2016-2022 jest dokumentem wyznaczającym cele polityki społecznej w powiecie. W oparciu o diagnozę problemów społecznej w powiecie, sformułowano misję powiatu w zakresie pomocy społecznej oraz wyznaczono kierunki rozwoju pomocy społecznej oraz kierunki działań w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Do kierunków działań zaliczono: koordynowanie działań i wymianę informacji instytucji i organizacji zajmujących się problematyką rynku pracy (Powiatowy Urząd Pracy, Urzędy Gmin, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe, pracodawcy), dostosowywanie szkoleń dla bezrobotnych do potrzeb rynku pracy i jego monitorowanie, prowadzenie szerokiej polityki informacyjnej na temat istniejących form pomocy osobom bezrobotnym i zagrożonym bezrobociem, uruchamianie i stymulowanie własnych zasobów i możliwości rodzin, rozwijanie systemu opieki nad dzieckiem, zmniejszanie skutków niedostatku wynikającego z sytuacji rodzinnej, bezrobocia itd., integrowanie osób starszych i niepełnosprawnych ze środowiskiem, aktywizowanie rodzin i środowiska lokalnego do działania na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych oraz rozwijanie infrastruktury pomocy społecznej niezbędnej do zaspokojenia potrzeb opiekuńczych i bytowych osób starszych i niepełnosprawnych.

Za ważne uznano również prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży, zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązaniu problemów alkoholowych, ustalenie szczegółowych zasad wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych, ograniczanie usytuowania punktów sprzedaży alkoholu w obszarach placówek obsługujących dzieci i młodzież, wprowadzenie skutecznej kontroli przestrzegania zapisów ustawy przez podmioty sprzedające napoje, a w szczególności w zakresie przestrzegania zakazu sprzedawania alkoholu nietrzeźwym i nieletnim, organizowanie konsultacji i poradnictwa dla osób eksperymentujących z różnego rodzaju środkami odurzającymi,

anabolikami oraz uzależnionych i ich rodzin, organizowanie grup wsparcia dla rodziców, organizowanie zajęć profilaktycznych i wykładów edukacyjnych skierowanych do uczniów, nauczycieli i rodziców dotyczących mitów i stereotypów związanych z narkotykami, zagrożeń i zachowań ryzykownych związanych z eksperymentowaniem z narkotykami i ich zażywaniem, symptomów uzależnienia i zagrożenia uzależnieniem, psychologicznych mechanizmów uzależnienia, nawiązywanie kontaktów z ośrodkami udzielającymi pomocy osobom uzależnionym oraz ich środowiskiem (prowadzenie pracy ulicznej w tym środowisku, organizacja pomocy socjalnej dla osób uzależnionych), prowadzenie całodobowego telefonu zaufania dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz wszystkich osób o wysokim poziomie zachowań ryzykownych, organizowanie obozów terapeutycznych, klubów środowiskowych, zajęć pozalekcyjnych, atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu – nie tylko dla rodzin dysfunkcyjnych, ale dla ogółu młodzieży, przeprowadzenie badań na poziomie szkół gimnazjalnych i średnich w celu całościowego zdiagnozowania problemu narkomanii w powiecie, realizowanie w szkołach programów rozwiązywania konfliktów między ludźmi, wprowadzenie tzw. mediacji szkolnych, tj. procesu pojednania sprawcy czynu zabronionego przez prawo z jego ofiarą oraz prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych, ze szczególnym uwzględnieniem tych nieletnich, którzy oczekują na umieszczenie w placówkach.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Lipiany na lata 2008-2020 jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i kierunki polityki rozwoju gminy. Na podstawie raportu o stanie gminy oraz analizy mocnych i słabych jej stron oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją, sformułowano misję gminy, cele strategiczne i szczegółowe.

Do celów szczegółowych istotnych z punktu widzenia niniejszego dokumentu zaliczono m.in.: podnoszenie i dostosowanie kwalifikacji pracowników do wymogów rynku pracy, dostosowanie kwalifikacji nauczycieli do wymogów związanych ze strategicznymi kierunkami rozwoju kształcenia i rynku pracy, promocję elastycznych form zatrudnienia oraz metod organizacji pracy, poprawienie standardów jakości usług instytucji pomocy społecznej (budowa mieszkań socjalnych, wyznaczanie terenów pod budownictwo jednorodzinne), upowszechnienie edukacji przedszkolnej, zbudowanie systemu staży i praktyk zawodowych w oparciu o współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami, upowszechnienie kształcenia ustawicznego jako czynnika oddziałującego na sytuację na rynku pracy, rozbudowę i modernizację infrastruktury sportowej i rekreacyjnej (budowa boisk i hali sportowej),

społecznej (budowa i remont świetlic, modernizacja i podwyższenie standardów przychodni lekarskiej, przedszkola, szkół, bibliotek) i turystycznej (w tym budowa i wyznaczanie ścieżek rowerowych i spacerowych), ukształtowanie przestrzeni publicznej, w tym wyznaczanie, wykup i uzbrojenie terenów pod inwestycje oraz stosowanie preferencji dla inwestorów, a także rozwijanie społeczeństwa informacyjnego poprzez upowszechnianie Internetu wśród mieszkańców miasta i gminy.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE

Lipiany są gminą miejsko-wiejską, położoną w województwie zachodniopomorskim, w południowej części powiatu pyrzyckiego. Sąsiadują z gminami Przelewice i Pyrzyce w powiecie pyrzyckim oraz Barlinek i Myślibórz w powiecie myśliborskim.

Gmina zajmuje powierzchnię 94,62 km², co stanowi 13% powierzchni powiatu, a w jej skład wchodzi miasto Lipiany i 12 sołectw: Batowo, Derczewko, Dębiec, Jedlice, Krasne, Miedzyń, Mielęcinek, Nowice, Osetna, Połczyno, Skrzynka i Wołczyn oraz 24 miejscowości niesołeckich: Będzin, Brzostowo, Czajczyn, Dołżyn, Dzieżno, Głębokie, Jarzębnik, Józefin, Łasiczyn, Łosiniec, Małcz, Mielnik, Mierzawy, Mironów, Mokronos, Piaśnik, Przywodzie, Sokolniki, Sulino, Świerszczyki, Wądół, Wielice, Wojnowice i Żarnowo.

Lipiany położone są na Pojezierzu Myśliborskim w obrębie Pojezierza Zachodniopomorskiego. W krajobrazie dominują pagórkowate wzniesienia i rynnowe jeziora pochodzenia polodowcowego. Samo miasto Lipiany leży w otoczeniu 3 dużych jezior: Chłop, Wądół i Będzin oraz kilku mniejszych. Gmina posiada wartościowe zasoby przyrodnicze; część jej obszaru objęto ochroną w formie Obszaru Specjalnej Ochrony Siedlisk Natura 2000, zaś na jeziorze Jasnym utworzony został wodno-florystyczny rezerwat przyrody. W gminie występują także obiekty przyrodnicze objęte ochroną prawną w formie pomników przyrody; są to pojedyncze drzewa i zespoły drzew, a także głąz narzutowy.

Przypuszcza się, że ziemie lipiańskie zamieszkiwane były od wczesnego średniowiecza. W IX wieku nad jeziorem Wedyjskim (obecnie Wądół i Kościelne) powstał warowny gród Pomorzan, wokół którego rozwinęła się osada podgradowa, a jej mieszkańcy zajmowali się rolnictwem, rybołówstwem, częściowo handlem i rzemiosłem.

Prawa miejskie Lipiany uzyskały na początku XIV wieku, mając przy tym prawo do odbywania 4 jarmarków rocznie. Miejscowość była wielokrotnie niszczona przez wojska niemieckie, austriackie, szwedzkie, czeskie, rosyjskie i francuskie – w 1433 roku spustoszyli je husyci, w 1467 roku Pomorzanie, później armie uczestników wojny trzydziestoletniej; dzieła zniszczenia dopełniały pożary i epidemie. Znaczący rozwój miasta nastąpił dopiero w XIX wieku; wybudowano fabrykę rur, odlewnię żeliwa, zakład wikliniarski, zmodernizowano

drogi. W 1882 roku miasto uzyskało połączenie kolejowe z Kostrzynem, a rok później ze Stargardem.

II wojna światowa nie spowodowała większych strat w substancji budowlanej miasta i okolic; zachował się pierwotny układ przestrzenny, fragmenty murów, kościoł, ratusz oraz prawie cała zabudowa z XIX i początku XX wieku. Wysiedlono jednak dotychczasową ludność, zastępując ją polskimi osadnikami. W gminie zachowały się liczne zabytki. Do najcenniejszych należy średniowieczny układ urbanistyczny miasta z relikami danych budowli obronnych; XVIII-wieczny ratusz; wielokrotnie odbudowywany i rozbudowywany kościół Wniebowzięcia NMP z XIII wieku w Lipianach; zespoły pałacowo-parkowe w Batowie, Krasnem, Skrzynce, Wołczyńce; parki dworskie w Mielęcinku i Połczyńce; gmach szkoły z początku XX wieku oraz liczne, wpisane do rejestru zabytków budynki mieszkalne w Lipianach. Historię gminy dokumentują także cmentarze, a wśród nich niewielki kirkut na terenie Nadleśnictwa Zieleniec.

2. TRANSPORT I KOMUNIKACJA

Przez obszar gminy Lipiany przebiegają: droga wojewódzka nr 119 ze Szczecina przez Pyrzyce w kierunku Gorzowa Wielkopolskiego oraz droga wojewódzka nr 154 do Barlinka. System komunikacyjny gminy uzupełniają sieci dróg powiatowych oraz dróg gminnych. W Lipianach znajduje się również linia kolejowa Stargard – Kostrzyn, obecnie nieczynna.

Lipiany położone są 17 km od Pyrzyca, 19 km od Barlinka, niespełna 50 km od Gorzowa Wielkopolskiego, natomiast od stolicy województwa Szczecina dzieli je ok. 80 km.

Usługi komunikacyjne na terenie gminy świadczą prywatni przewoźnicy – Przewozy Pasażerskie Paan-bus Sp. z o.o. (ul. Przedwiośnie 14/2, 70-877 Szczecin) oraz Przewozy Pasażerskie Krajan (ul. Tama Pomorzańska 13K, 70-030 Szczecin). Przez teren gminy prowadzi także trasa PKS Szczecin, w kierunku Jeleniej Góry i Kielca oraz PTH Transbud Sp. z o.o. Słubice w kierunku Słubic.

Stosunkowo dobre połączenia komunikacyjne mają mieszkańcy Lipian, Mielęcinka, Będzina i Jedlic, natomiast z trudnościami komunikacyjnymi borykają się mieszkańcy pozostałych miejscowości w gminie.

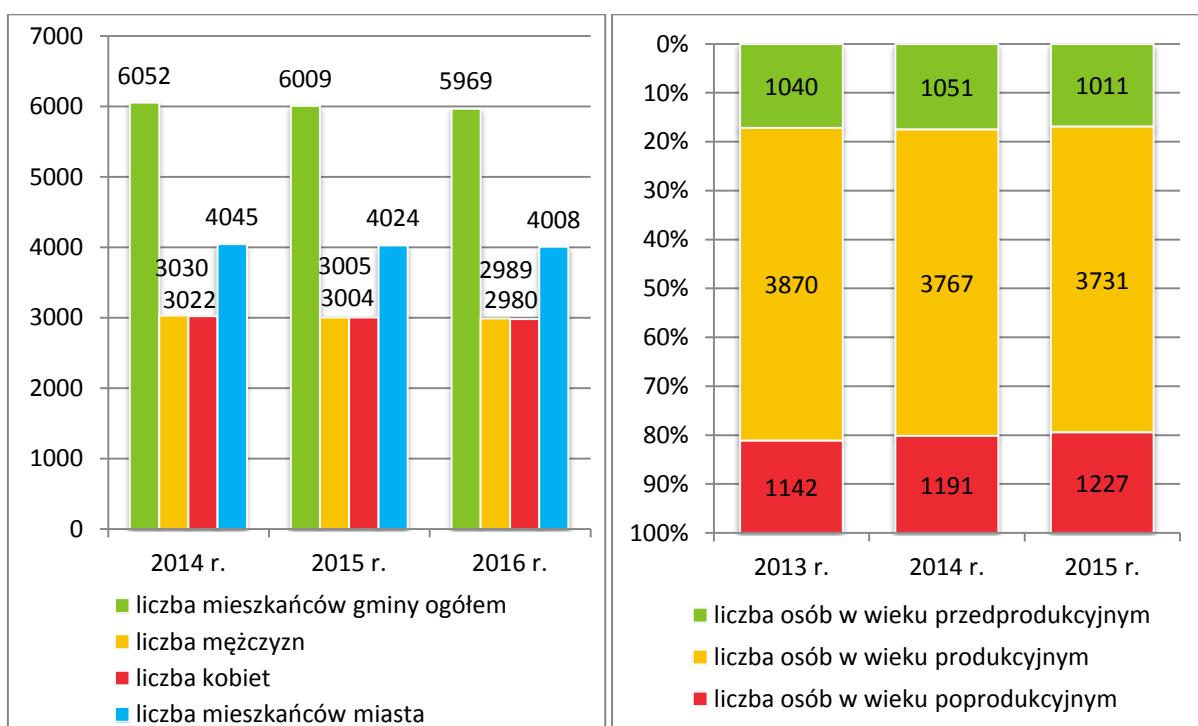
3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE

W latach 2014-2016 liczba ludności gminy Lipiany zmniejszała się z roku na rok (z 6.052 w 2014 r. do 5.969 w 2016 r.). Na koniec kolejnych lat struktura płci mieszkańców gminy była dość wyrównana z minimalną przewagą w 2014 i 2016 roku mężczyzn (po 50,1%).

Na koniec 2016 roku średnia gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 63 osoby na 1 km² i była wyższa od średniej dla powiatu pyrzyckiego – 55 osób na 1 km².

W analizowanym okresie liczba dzieci i młodzieży ulegała wahaniom, liczba osób w wieku produkcyjnym systematycznie zmniejszała się, natomiast liczba osób starszych rosła z roku na rok. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2014-2016

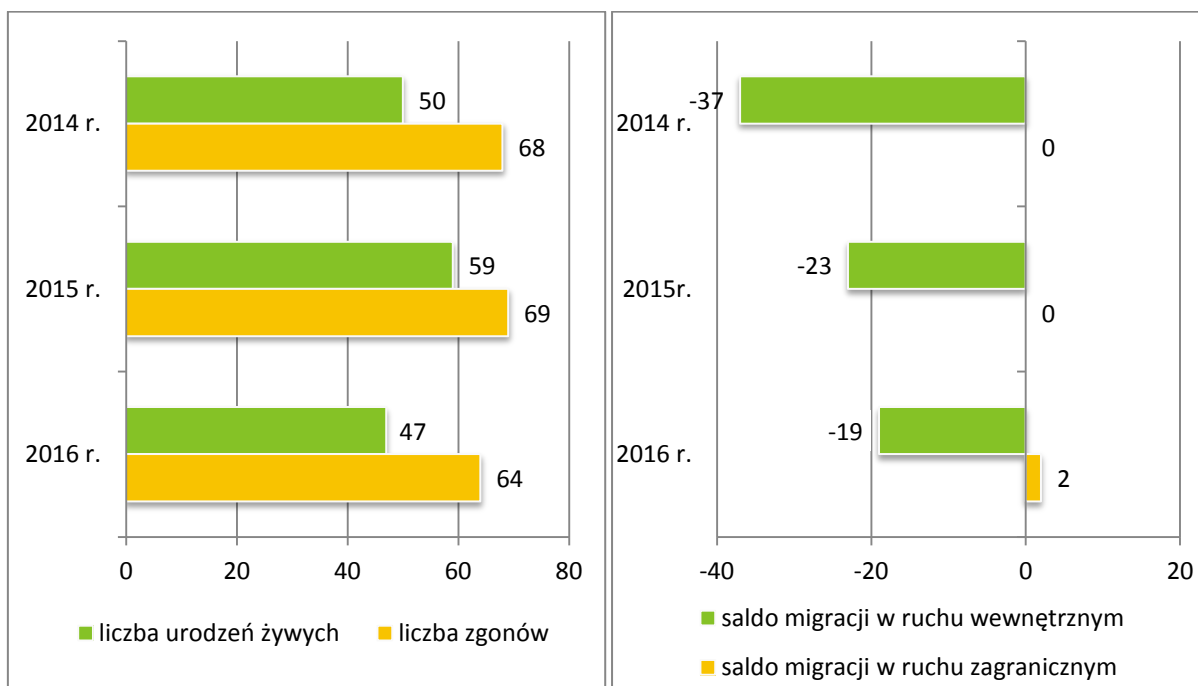

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Zmniejszająca się liczba mieszkańców gminy była efektem ujemnego przyrostu naturalnego (-18 w 2014 r., -10 w 2015 r. i -17 w 2016 r.) oraz niekorzystnego salda migracji odbywającej się głównie w ruchu wewnętrznym (-37 w 2014 r., -23 w 2015 r. i -19 w 2016 r.).

Dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i salda migracji mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2014-2016

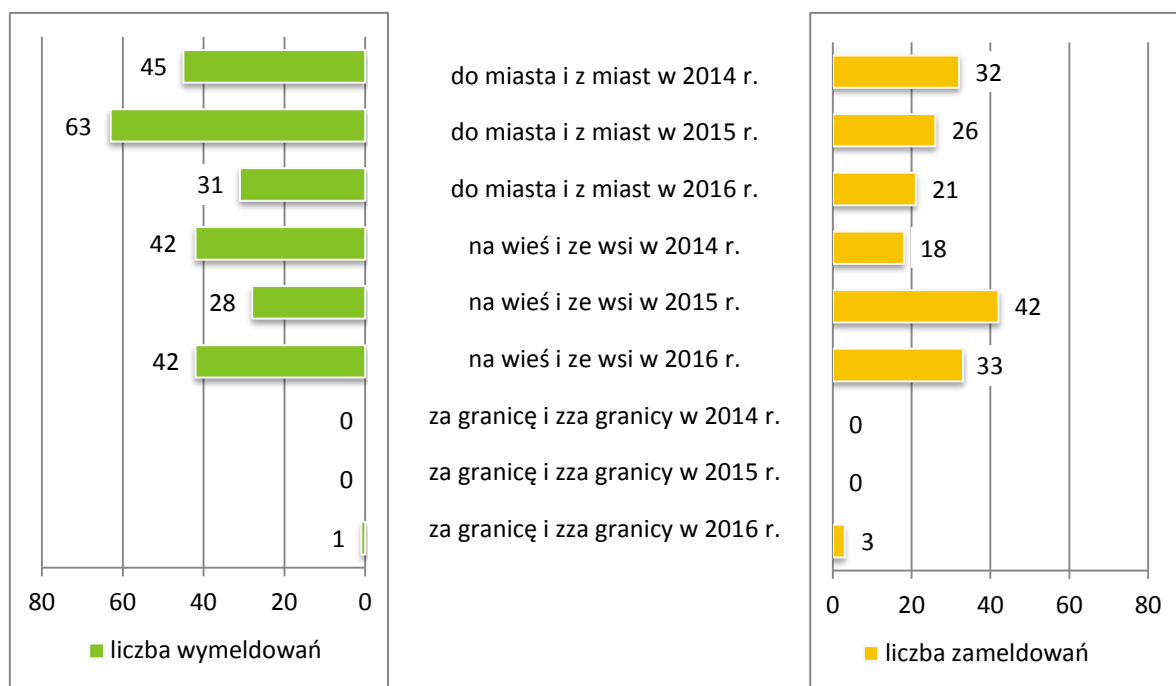

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Mieszkańcy gminy opuszczający jej teren w latach 2014-2015 kierowali się przede wszystkim do innych jednostek miejskich, np. Szczecina lub Gorzowa Wielkopolskiego, natomiast w 2016 roku główny kierunek migracji stanowiły inne obszary wiejskie.

W 2014 roku dla większości osób, które postanowiły się osiedlić w gminie, wcześniejszym miejscem zamieszkania były inne miasta, a w latach 2015-2016 inne obszary wiejskie. Warto dodać, że z roku na rok spadała liczba nowych mieszkańców gminy, którzy poprzednio mieszkali w innych miastach. W analizowanym okresie marginalne znaczenie miał ruch migracyjny odbywający się za granicę i z za granicy.

Dane szczegółowe na temat ruchu migracyjnego ludności gminy według typu i kierunku migracji przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2014-2016 według typu i kierunku migracji

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy podkreślić, iż przyjęty do badania trzyletni okres jest zbyt krótki, aby jednoznacznie zdefiniować charakter zachodzących zmian. Uwagę zwraca jednak spadek liczby mieszkańców, malejący udział dzieci, młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, a także rosnący odsetek osób starszych. Przypuszczać należy, że w niedługim czasie gmina zmagać się będzie z postępującym procesem starzenia się społeczności lokalnej, co w niedługiej perspektywie będzie m.in. wymagało dostosowania w szerszym zakresie niż dotychczas wachlarza usług społecznych do potrzeb seniorów.

Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2014-2016 liczba mieszkań w gminie Lipiany zwiększała się z roku na rok (z 2.093 w 2014 r. do 2.112 w 2016 r.). W analizowanym okresie liczba nowo oddanych mieszkań w gminie była niewielka (7 w 2014 r., 14 w 2015 r., 5 w 2016 r.). Wśród nowo oddanych mieszkań nie było mieszkań poszerzających zasoby gminy.

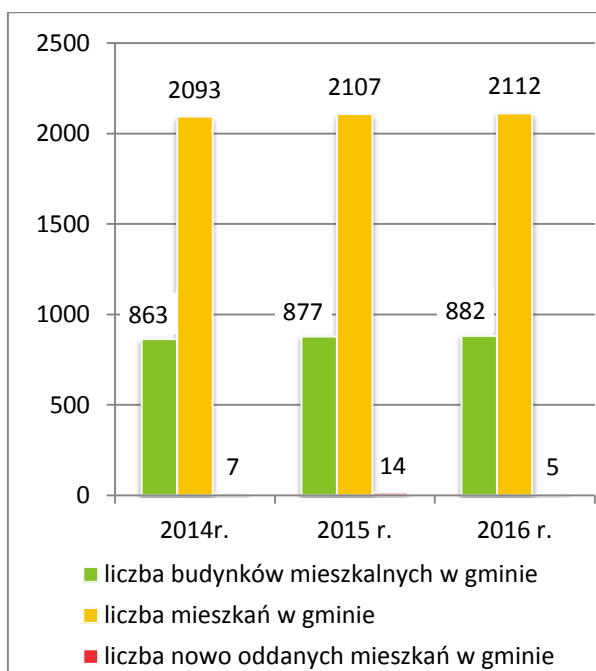
Z danych Urzędu Miejskiego w Lipianach wynika, że w latach 2014-2016 liczba mieszkań komunalnych będących w zasobach gminy nieco się zmniejszyła (z 310 w 2014 r. do 293 w 2016 r.). Wśród nich było kilka mieszkań socjalnych (3 w 2014 r., po 5 w latach 2015-2016). Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych w gminie wyniosła: 13.863 m²

w 2014 roku, 13.497 m² w 2015 roku i 12.948 m² w 2016 roku, a przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania: 44,72 m² w 2014 roku, 44,69 m² w 2015 roku i 44,19 m² w 2016 roku.

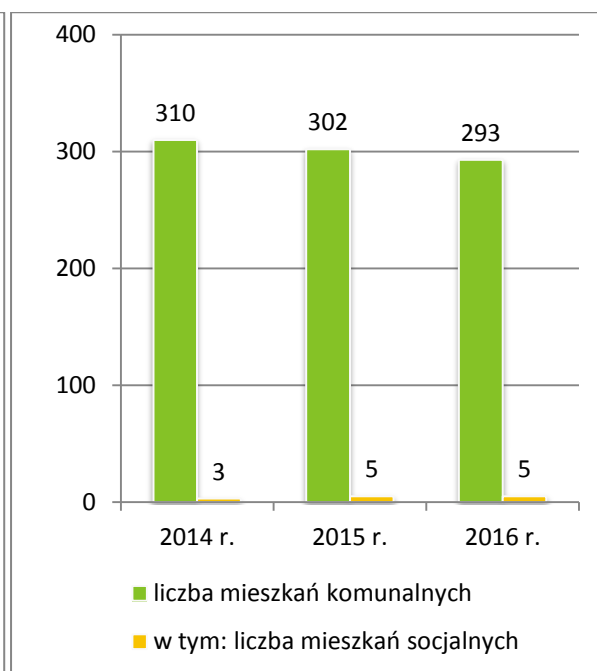
W latach 2014-2016 złożono odpowiednio 25, 23 i 8 wniosków o przydział mieszkania komunalnego z zasobów gminy i po 2 wnioski w latach 2014-2015 oraz 5 wniosków w 2016 roku o przydział mieszkania socjalnego. Na mieszkanie socjalne oczekiwało 25 osób w 2014 roku, 18 osób w 2015 roku i 12 osób w 2016 roku. W analizowanym okresie odpowiednio 6, 7 i 2 osoby otrzymały wyrok eksmisyjny bez wskazania lokalu socjalnego.

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 6. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2014-2016

Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2014-2016

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny oraz Urząd Miejski w Lipianach.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2016 roku większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Najlepiej wyglądała sytuacja z dostępem do sieci wodociągowej, do której podłączonych było 99,2% mieszkań w mieście oraz 96% mieszkań na terenach wiejskich gminy. Ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało

odpowiednio 96,6% i 93% mieszkań w mieście oraz 94,1% i 88,4% mieszkań na wsi, a do centralnego ogrzewania dostęp miało 74,8% mieszkań w mieście i 65,1% mieszkań na obszarze wiejskim gminy. Dostęp do sieci gazowej posiadało jedynie 14,1% mieszkań w mieście i 0,3% (2 mieszkania) na terenach wiejskich gminy.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe. Jest to świadczenie pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy i realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2014-2016

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	94	87	62
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	834	735	638
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	153.882	131.524	121.012

Źródło danych: Ośrodek Polityki Społecznej w Lipianach oraz Główny Urząd Statystyczny.

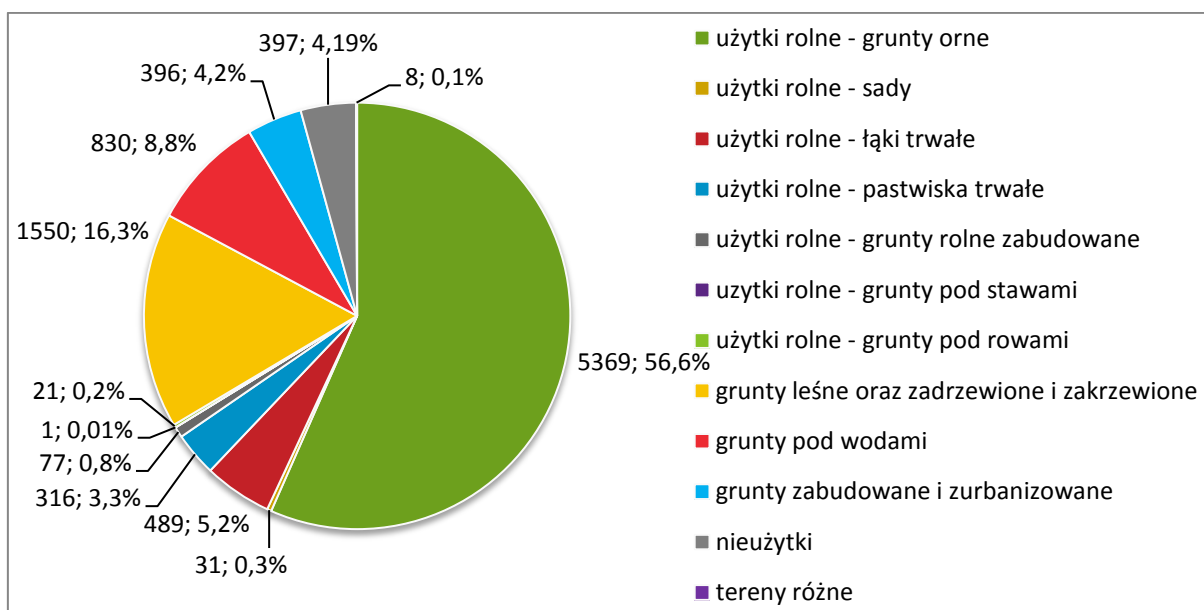
W latach 2014-2016 liczba gospodarstw domowych, którym przyznano dodatki mieszkaniowe z roku na rok zmniejszała się (z 94 w 2014 r. do 62 w 2016 r.), podobnie jak liczba przyznanych dodatków (z 834 w 2014 r. do 638 w 2016 r.) oraz wysokość kwot wydatkowanych na ten cel (ze 153.882 zł w 2014 r. do 121.012 zł w 2016 r.).

W analizowanym okresie w gminie wypłacono także dodatki energetyczne, a ich liczba rosła z roku na rok (9 w 2014 r., 13 w 2015 r., 18 w 2016 r.), podobnie jak wysokość kwot wydatkowanych na ten cel (929 zł w 2014 r., 2.078 zł w 2015 r., 2.429 w 2016 r.). Ta forma pomocy udzielana jest osobom, którym przyznano dodatek mieszkaniowy oraz które są stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkują w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

4. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Gmina Lipiany jest gminą o charakterze rolniczym. W strukturze użytkowania gruntów przeważają użytki rolne (66,5%), w tym grunty orne (56,6%) oraz łąki i pastwiska (8,5%). Znaczny jest także udział gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych (16,3%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na większości obszaru gminy przeważają gleby urodzajne; ponad 60% ziem posiada klasę bonitacyjną II-III, a gleby średniej jakości (IV klasa bonitacyjna) zajmują ponad 32% przestrzeni rolniczej. Najlepsze gleby o wysokiej przydatności dla potrzeb rolnictwa występują w rejonie miejscowości: Batowo, Dębiec, Józefin, Nowice, Mielęcinek, Połczyno, Skrzynka, Wołczyn i Żarnowo.

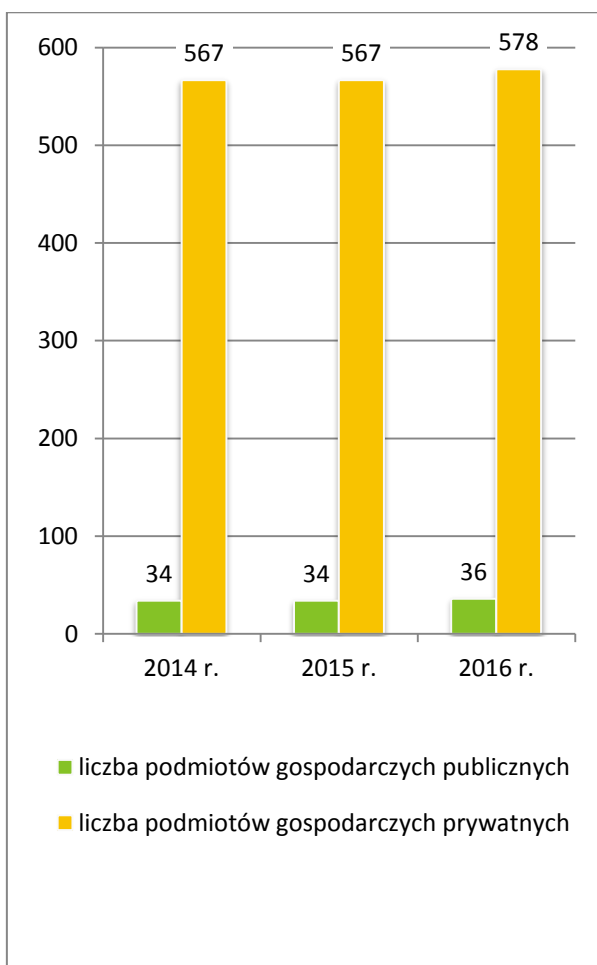
Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku w gminie funkcjonowało 296 gospodarstw rolnych, w tym 193 gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą. Wśród nich były 22 gospodarstwa małe o powierzchni do 1 ha, 76 gospodarstw o powierzchni od 1 do 5 ha, 32 gospodarstwa o powierzchni od 5 do 10 ha, 21 gospodarstw o powierzchni od 10 do 15 ha oraz 42 gospodarstwa o powierzchni 15 ha i więcej.

W strukturze upraw dominowały zboża (uprawą zbóż zajmowało się 118 gospodarstw rolnych spośród 144 trudniących się uprawą) i ziemniaki (55), uprawiano również uprawy przemysłowe (39), rzepak i rzepik (36), buraki cukrowe (12) i warzywa gruntowe (3).

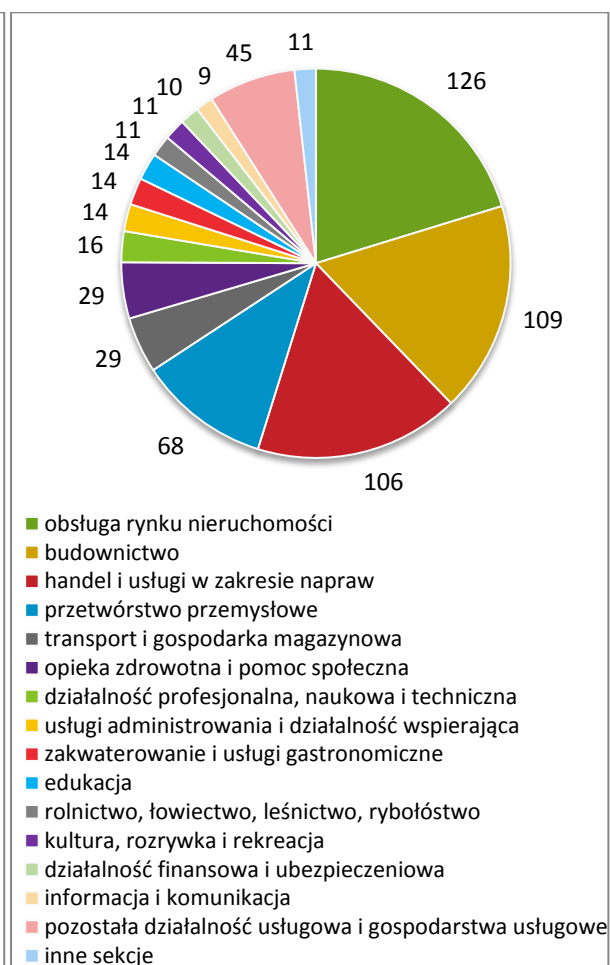
Podstawowy kierunek produkcji zwierzęcej stanowiła natomiast hodowla bydła (zajmowało się nią 28 gospodarstw spośród 52 utrzymujących zwierzęta gospodarskie) i trzody chlewnej (27). Pogłowie bydła liczyło 487 sztuk, a trzody chlewnej 345 sztuk. Prowadzono także chów koni (w 4 gospodarstwach), a w większości gospodarstw (35) hodowano drób, którego pogłowie liczyło łącznie: 2.019 sztuk.

W 2016 roku, w porównaniu z latami 2014-2015, wzrosła liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie (601 w 2014 r., 602 w 2015 r., 616 w 2016 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (po 567 w latach 2014-2015, 578 w 2016 r.). W 2016 roku dominującym rodzajem działalności gospodarczej prowadzonej w gminie była obsługa rynku nieruchomości (126 podmiotów), budownictwo (109) oraz handel i usługi w zakresie napraw (106). Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2014-2016

Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2016 roku

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

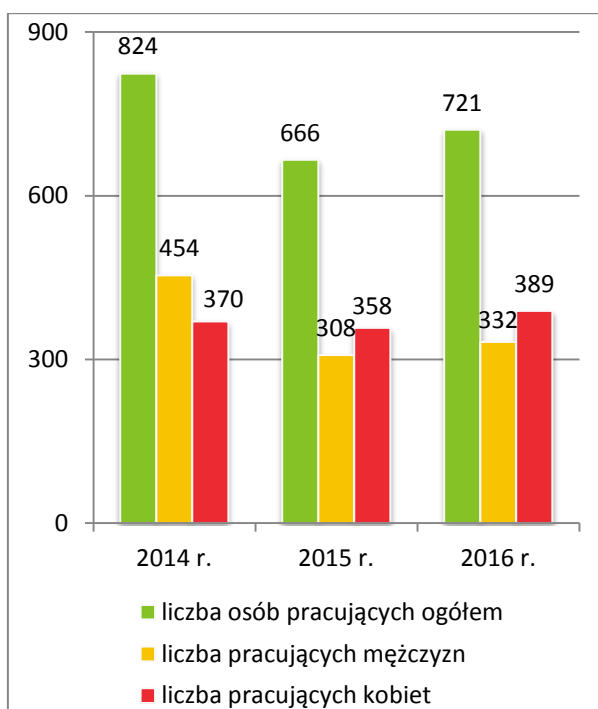
Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2014-2016 liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Lipiany ulegała wahaniom (824 w 2014 r., 666 w 2015 r., 721 w 2016 r.). Z kolei z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Pырzycach wynika, że w latach 2014-2016 liczba osób bezrobotnych w gminie zmniejszała się z roku na rok (z 517 w 2014 r. do 395 w 2016 r.). Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety (51,8% w 2014 r., 52% w 2015 r., 53,4% w 2015 r.). Warto dodać, że w analizowanym okresie liczba osób uprawnionych do pobierania zasiłku pozostawała na zbliżonym poziomie (66 w 2014 r., 64 w 2015 r., 68 w 2016 r.).

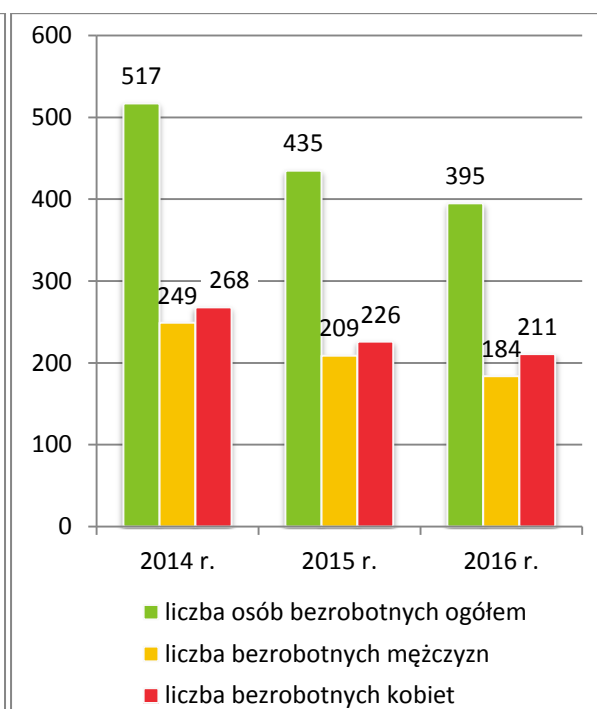
W latach 2014-2016 udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym zmniejszał się z roku na rok. W 2014 roku wyniósł on 13,4%, rok później osiągnął poziom 11,5%, a w 2016 roku spadł do 10,6%.

Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 11. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2014-2016*

Wykres 12. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2014-2016

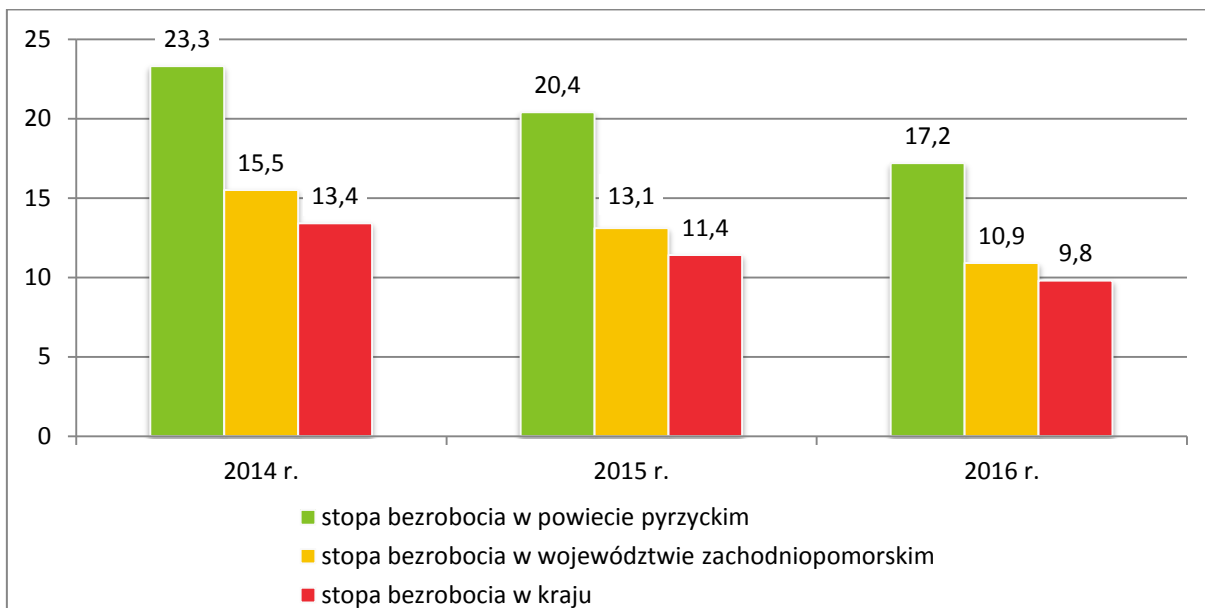

*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Powiatowy Urząd Pracy w Pyrzycach.

W latach 2014-2016 stopa bezrobocia w powiecie pyrzyckim była wyższa niż w województwie zachodniopomorskim i w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 13. Stopa bezrobocia w powiecie pyrzyckim, w województwie zachodniopomorskim i w kraju w latach 2014-2016 (w %)

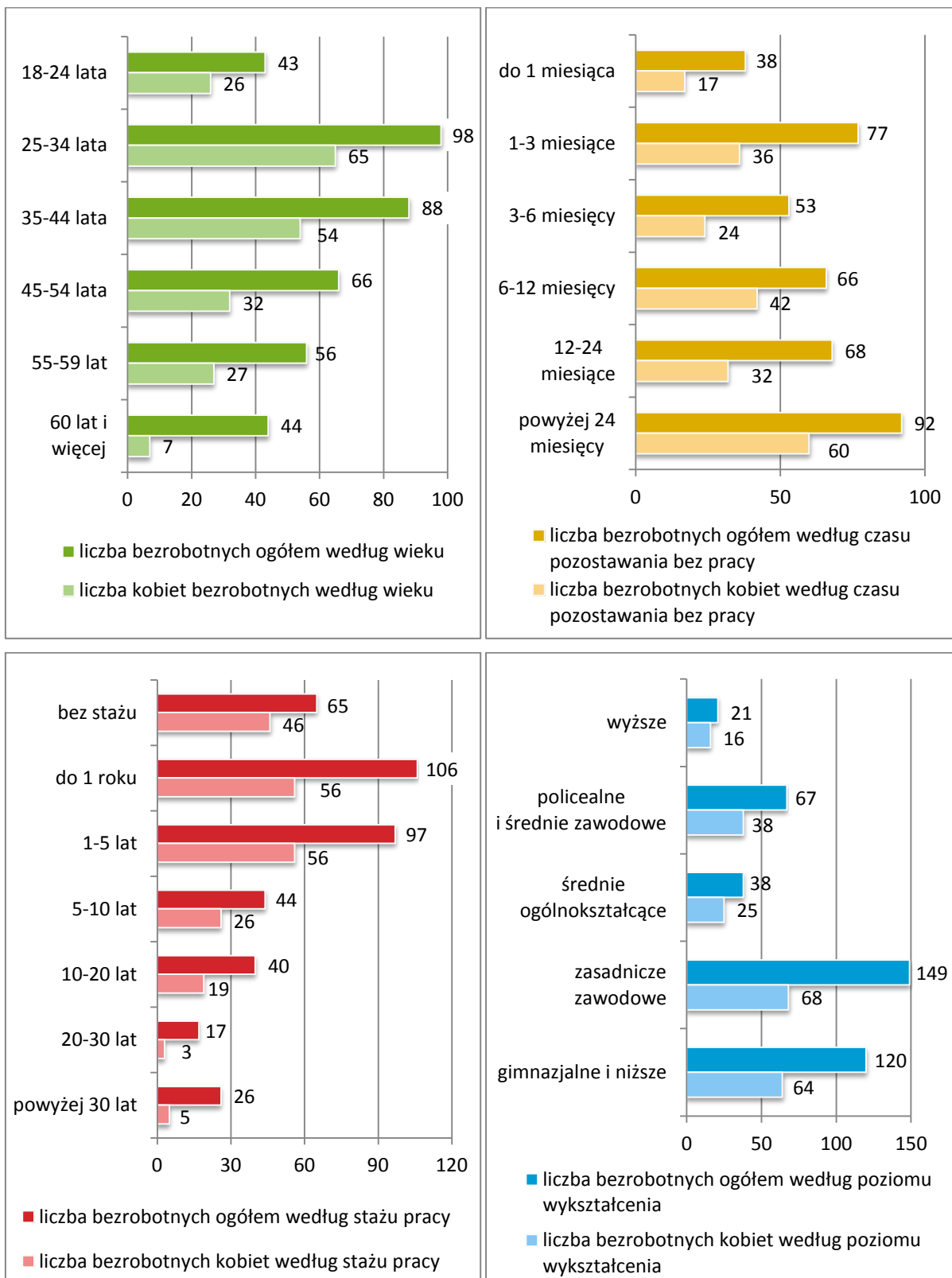
Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na koniec 2016 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 25-34 lata (98 osób), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, tj. 12 miesięcy i więcej (w sumie 160 osób), osoby ze stażem pracy do roku (106 osoby) i od roku do 5 lat (97 osób), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (149 osób) oraz gimnazjalnym i niższym (120 osób).

Największy odsetek kobiet wśród bezrobotnych odnotowano w gronie osób w wieku 25-34 lata (66,3%), pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy (65,2%), bez stażu pracy (70,8%) oraz z wykształceniem wyższym (76,2%).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 14-17. Bezrobotni w gminie na koniec 2016 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Przycach.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2016 roku w gminie Lipiany na 1.000 mieszkańców pracowało 121 osób, a przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wyniosło 3.429,38 PLN, co odpowiada 79.9% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Lipiany, 314 osób wyjeżdżało do pracy do innych gmin, a 64 pracujących przyjeżdżało do pracy spoza gminy; saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wyniosło -250. Spośród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Lipiany 29,8% pracowało w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 27,3% w przemyśle i budownictwie, 11,0% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) a 2% w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Analizując sytuację gospodarczą gminy, należy zauważyć, że na jej terenie występują korzystne warunki do prowadzenia działalności rolniczej – uzupełniająco rybactwa i leśnictwa, jak również, z uwagi na wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe, do prowadzenia działalności turystycznej i rekreacyjnej.

Bezrobocie w gminie jest problemem istotnym i stanowi dominujący czynnik determinujący konieczność korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Rozważając położenie mieszkańców gminy pozostających bez zatrudnienia, należy zwrócić uwagę na potrzebę zwiększania kompetencji, kwalifikacji i mobilności osób bezrobotnych, tak aby skuteczniej i trafniej odpowiadały na zapotrzebowanie regionalnego rynku pracy. Bardzo ważne jest wsparcie ludzi młodych, dla których brak pracy jest przesłanką do degradacji ekonomicznej, społecznej i osobowościowej – umożliwienie im podjęcia pierwszej pracy i zdobycia doświadczenia zawodowego. Istotne jest także wsparcie grupy osób w wieku 50+, głównie poprzez działania aktywizujące, a także różne formy zatrudnienia subsydiowanego. Dla zwiększenia liczby osób zaktywizowanych istotne jest także dalsze podejmowanie inicjatyw przy wykorzystaniu środków unijnych.

Warto w tym miejscu wspomnieć o działalności prowadzonej przez Gminne Centrum Informacji w Lipianach (ul. Okrzei 5, 74-240 Lipiany), które pomaga osobom bezrobotnym m.in. w wyszukiwaniu ofert w serwisach internetowych, przygotowaniu życiorysu, podania o pracę, oferty. Centrum wspiera informacyjnie również przedsiębiorców, m.in. informuje o aktualnych przepisach prawa, udostępnia sprzęt komputerowy, świadczy usługi biurowe,

organizuje i współorganizuje kursy oraz seminaria, głównie z zakresu doradztwa w zakładaniu własnej firmy oraz źródeł finansowania działalności gospodarczej w oparciu o niskooprocentowane pożyczki.

5. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W gminie Lipiany funkcjonuje przedszkole oraz połączone w zespół szkół szkoła podstawowa i liceum ogólnokształcące (do końca roku szkolnego 2016/2017 w skład zespołu szkół wchodziło również gimnazjum). Na terenie gminy nie ma natomiast żłobka, co powoduje, że nie są zaspokajane potrzeby w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3.

Dane szczegółowe na temat placówek oświatowych działających w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Przedszkole Miejskie im. Kubusia Puchatka w Lipianach	ul. Bema 19, 74-240 Lipiany.
2.	Zespół Szkół w Lipianach	ul. Tadeusza Kościuszki 1, 74-240 Lipiany.

Źródło danych: Urząd Miejski w Lipianach.

W roku szkolnym 2016/2017 do przedszkoli uczęszczało 111 dzieci, w szkole podstawowej naukę pobierało 376 uczniów, w gimnazjum 125 uczniów, a w szkole ponadgimnazjalnej 44 uczniów. W placówkach oświatowych zatrudnionych było łącznie 66 nauczycieli, z czego 10 nauczycieli w przedszkolu, a łącznie 56 nauczycieli w szkole podstawowej, gimnazjum i liceum.

Zespół Szkół w Lipianach zapewnia dostęp do sali gimnastycznej, świetlicy, biblioteki i sprzętu komputerowego, organizuje zajęcia pozalekcyjne, w tym koła zainteresowań, uczestniczy w projektach i programach służących rozwijaniu zainteresowań i umiejętności uczniów, wyrównywaniu ich szans edukacyjnych i doskonaleniu nauczycieli, a także realizuje programy profilaktyczne i wychowawcze.

Placówka sprawuje także indywidualną opiekę wychowawczą, pedagogiczną, psychologiczną i materialną nad uczniami, m.in. poprzez rozmowy indywidualne

wychowawcy z uczniami i rodzicami, organizację wycieczek integracyjnych, udzielanie niezbędnej, doraźnej pomocy przez pielęgniarkę szkolną i wychowawcę, zapewnienie opieki w drodze do domu, współpracę z poradnią psychologiczno-pedagogiczną oraz kierowanie do poradni specjalistycznej. Szkoła prowadzi także szeroką działalność z zakresu profilaktyki, także we współpracy z lekarzami i psychologami.

6. KULTURA, SPORT I REKREACJA, TURYSTYKA

Głównymi instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w gminie Lipiany są Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury im. Agnieszki Osieckiej w Lipianach oraz Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Lipianach z filią w Batowie.

Podstawowym zadaniem Ośrodka Kultury jest zaspokajanie potrzeb i aspiracji kulturalnych społeczeństwa poprzez tworzenie i upowszechnianie różnych dziedzin kultury oraz sztuki profesjonalnej i amatorskiej. Do podstawowych zadań placówki należy w szczególności: prowadzenie pracowni artystycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych, tworzenie i upowszechnianie scenicznych programów artystycznych, organizowanie wystaw, konkursów, koncertów, przeglądów i festiwali, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych mieszkańców gminy, a także wspieranie programów przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii oraz wykluczeniu społecznemu poprzez działalność kulturalną, sportową lub prowadzenie świetlic środowiskowych.

W ramach prowadzonej działalności kulturalnej placówka organizuje stałe zajęcia w różnotematycznych sekcjach, m.in. muzyczne, taneczne, plastyczne, kulinarne, informatyczne. Przy Ośrodku Kultury działa zespół „Swojaki” oraz Klub Seniora.

Ważny kierunek działalności placówki zajmuje organizacja i współorganizacja imprez kulturalnych, rozrywkowych i rekreacyjnych dla mieszkańców gminy. Do cyklicznych imprez należą m.in.: Dożynki Gminne, Święto Ziemniaka, Rajd Lipiańskiej Marzanny, Turniej Miast i Spotkanie Wigilijne.

Biblioteka zapewnia mieszkańcom gminy obsługę biblioteczną, a jej działalność służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, informacyjnych, edukacyjnych i samokształceniowych społeczności lokalnej, upowszechnianiu wiedzy i nauki oraz rozwojowi czytelnictwa i kultury. Do podstawowych zadań placówki należy gromadzenie,

opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych, obsługa czytelników, przede wszystkim udostępnianie zbiorów oraz prowadzenie działalności informacyjnej, a zwłaszcza informowanie o zbiorach własnych, innych bibliotek i ośrodków informacji naukowej, prowadzenie działalności bibliograficznej, dokumentacyjnej, naukowo-badawczej, edukacyjnej i popularyzatorskiej. Biblioteka udostępnia zbiory na miejscu, wypożycza na zewnątrz, prowadzi wypożyczenia międzybiblioteczne ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych, zajmuje się organizowaniem i prowadzeniem różnych form pracy z czytelnikiem, służących popularyzacji książki, sztuki i nauki oraz upowszechnianiu dorobku kulturalnego gminy.

Oprócz podstawowej działalności związanej z udostępnianiem księgozbioru, placówka podejmuje działania wspierające edukację – m.in. prowadzi kursy językowe i komputerowe oraz promujące czytelnictwo i kulturę – w ich ramach jest organizatorem wystaw i konkursów, a także zajmuje się organizacją czasu wolnego dzieci i młodzieży. Przy Bibliotece działa Koło Młodych Poetów.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2016 roku księgozbiór liczył 23.170 woluminów, liczba czytelników wyniosła 970, a liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz – 13.315 woluminów. Biblioteka umożliwia czytelnikom korzystanie z komputerów z dostępem do sieci Internet.

Działalność kulturalna i rekreacyjna w gminie prowadzona jest także przez placówki oświatowe, kluby i organizacje sportowe, organizacje pozarządowe, lokalnych animatorów.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Lipianach	ul. Okrzei 5, 74-240 Lipiany
2.	Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. Agnieszki Osieckiej w Lipianach	ul. Szkolna 17, 74-240 Lipiany
3.	Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. Agnieszki Osieckiej w Lipianach, Filia w Batowie	Batowo 23, 74-240 Lipiany

Źródło danych: Urząd Miejski w Lipianach.

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie infrastruktura sportowo-rekreacyjna. Dane szczegółowe na jej temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie

lp.	nazwa obiektu	adres obiektu
1.	Hala Sportowo-Rekreacyjna w Lipianach	ul. Kopernika 9, 74-240 Lipiany
2.	Stadion Miejski im. Jana Roli w Lipianach	ul. Lipowa 9, 74-240 Lipiany
3.	Boisko sportowe „Orlik 2012” w Lipianach	ul. Lipowa 9, 74-240 Lipiany

Źródło danych: Urząd Miejski w Lipianach.

Gmina posiada zasoby przyrodnicze i kulturowe o znacznej wartości, pozwalające na rozwój na jej terenie różnych form wypoczynku i rekreacji. Atrakcyjności dodaje gminie znaczna lesistość, zbiorniki wodne i zaplecze sportowo-rekreacyjne. W gminie są 2 miejskie plaże – nad jeziorem Wądół i Chłop, w których monitorowana jest jakość wody, a także prowadzona przez Stowarzyszenie Lipiański Klub Sportów Wodnych Przystań żeglarska „Wądół”. Do dyspozycji turystów jest baza noclegowa, na którą składają się obiekty hotelowe, pensjonat, kwatery agroturystyczne i pole biwakowe. Przez teren gminy przebiega trasa turystyczna „Zakony Pojezierza Myśliborskiego”.

7. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W gminie Lipiany funkcjonują: 1 zakład opieki zdrowotnej, gabinet fizjoterapii, prowadzona jest 1 prywatna praktyka stomatologiczna oraz działają 2 apteki. Dane szczegółowe w ww. zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipianach	ul. Myśluborska 3, 74-240 Lipiany
2.	„OL – MED” Gabinet Fizjoterapii w Lipianach	ul. Kopernika (w Hali Sportowo-Rekreacyjnej), 74-240 Lipiany
3.	Indywidualna Praktyka Stomatologiczna w Lipianach	ul. Jedności Narodowej 27a, 74-240 Lipiany
4.	Apteka Staromiejska w Lipianach	ul. Armii Krajowej 53, 74-240 Lipiany
5.	Apteka „Cefarm” w Lipianach	ul. Barliniecka 2a, 74-240 Lipiany

Źródło danych: Urząd Miejski w Lipianach.

W Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Lipianach usługi świadczą: 2 lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, ginekolog, stomatolog, 3 pielęgniarki, w tym 2 pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej, oraz 1 położna podstawowej opieki zdrowotnej. W ramach placówki funkcjonują: gabinet internistyczny, gabinet zabiegowy i szczepień, gabinet pediatryczny, gabinet okulistyczny, gabinet stomatologiczny i gabinet ginekologiczny.

Zabiegi z zakresu fizjoterapii wykonywane w „OL-MED” Gabinetcie Fizjoterapii w Lipianach wykonywane są bezpłatnie w ramach ubezpieczenia zdrowotnego, na podstawie skierowań od lekarza rodzinnego lub lekarzy specjalistów, którzy mają podpisane umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2014-2016 liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej ulegała wahaniom. W 2014 roku wyniosła ona 20.451, rok później 13.577, a w 2016 roku 20.927. Zmieniała się również liczba porad udzielonych w gminie w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. W 2014 roku wyniosła ona 21.774, rok później 14.774, a w 2016 roku 21.782.

Specjalistyczne świadczenia zdrowotne (w tym w warunkach zamkniętych) oraz nocną i świąteczną podstawową opiekę zdrowotną dla mieszkańców gminy realizuje Szpital Powiatowy w Pyrzycach (ul. Jana Pawła II 2, 74-200 Pyrzyce). W jego ramach działają: 4 oddziały (Chorób Wewnętrznych, Chirurgiczny, Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej, Anestezjologii i Intensywnej Terapii), Izba Przyjęć, Blok Operacyjny, 10 poradni (Chirurgii Ogólnej, Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej, Preluksacyjna, Ginekologiczno-położnicza,

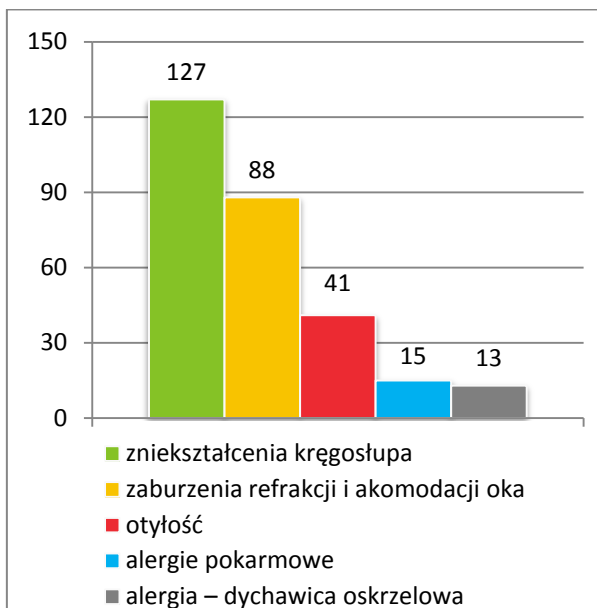
Kardiologiczna, Urologiczna, Pulmonologiczna, Diabetologiczna, Endokrynologiczna i Medycyny Sportowej), 4 pracownice (Fizjoterapii, RTG, USG i Endoskopowa), Zakład Opiekuńczo-Leczniczy oraz podstawowa opieka zdrowotna – nocna i świąteczna opieka zdrowotna.

Informacji na temat stanu zdrowia mieszkańców gminy dostarczają dane przekazane przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipianach. Wynika z nich, że w 2016 roku z powodu chorób przewlekłych pod opieką czynną lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej pozostawało 172 dzieci i młodzieży oraz 953 osoby dorosłe. Najczęściej stwierdzanymi u osób w wieku przedprodukcyjnym schorzeniami były: zniekształcenia kręgosłupa (127), zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (88), otyłość (41), alergie pokarmowe (15), alergia – dychawica oskrzelowa (13), choroby tarczycy i alergie skórne (po 11) oraz choroby układu moczowego i zaburzenia rozwoju (po 10). Z kolei u osób dorosłych najczęściej odnotowywano: choroby układu krążenia (350 osób), cukrzycę (303), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (183), choroby tarczycy (129), przewlekłe choroby układu trawiennego (102), choroby obwodowego układu nerwowego (82), przewlekły nieżyt oskrzeli – dychawicę oskrzelową (65), niedokrwistość (34) i nowotwory (27).

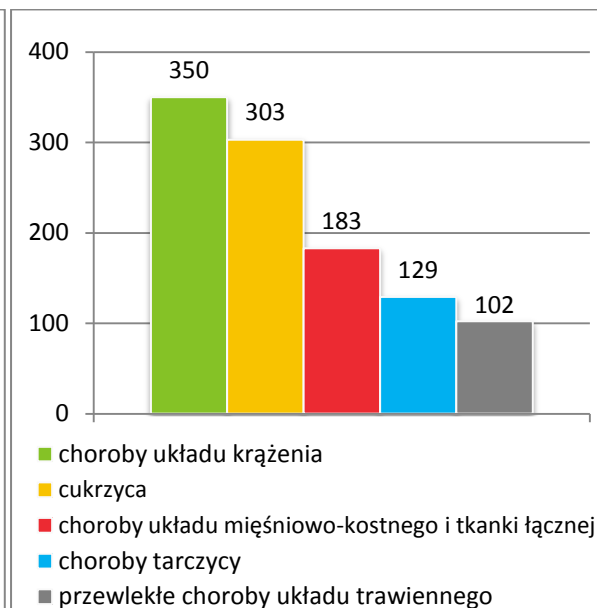
Na koniec 2016 roku łączna liczba osób zadeklarowanych do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w ww. placówce wynosiła 4.817, w tym 768 dzieci i 4.049 osób dorosłych.

Dane szczegółowe na temat schorzeń najczęściej stwierdzanych u dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 18. Schorzenia najczęściej stwierdzone u dzieci i młodzieży w 2016 roku

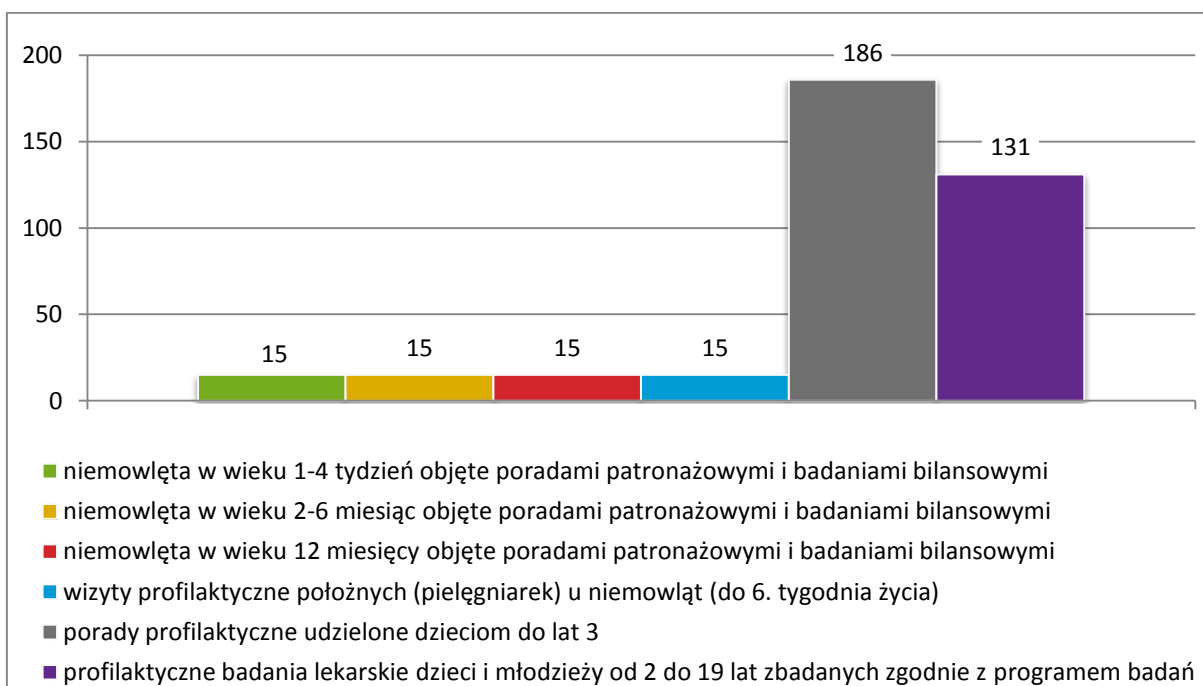
Wykres 19. Schorzenia najczęściej stwierdzone u osób dorosłych w 2016 roku

Źródło danych: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipianach.

W 2016 roku Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipianach sprawował także opiekę profilaktyczną nad matką i dzieckiem. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 20. Opieka profilaktyczna nad matką i dzieckiem w 2016 roku

Źródło danych: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipianach.

W 2016 roku poradom patronażowym i badaniom bilansowym (w tym przesiewowym) poddano 15 niemowląt od 1 do 4 tygodnia życia, 15 niemowląt od 2 do 6 miesiąca życia i 15 niemowląt w wieku 12 miesięcy. Liczba wizyt profilaktycznych położnych (pielęgniarek) u niemowląt do 6. tygodnia życia wyniosła 15. Z porad profilaktycznych korzystały również dzieci do lat 3 (udzielono 186 takich porad), natomiast profilaktycznym badaniom lekarskim poddano 131 dzieci i młodzieży w wieku od 2 do 19 lat.

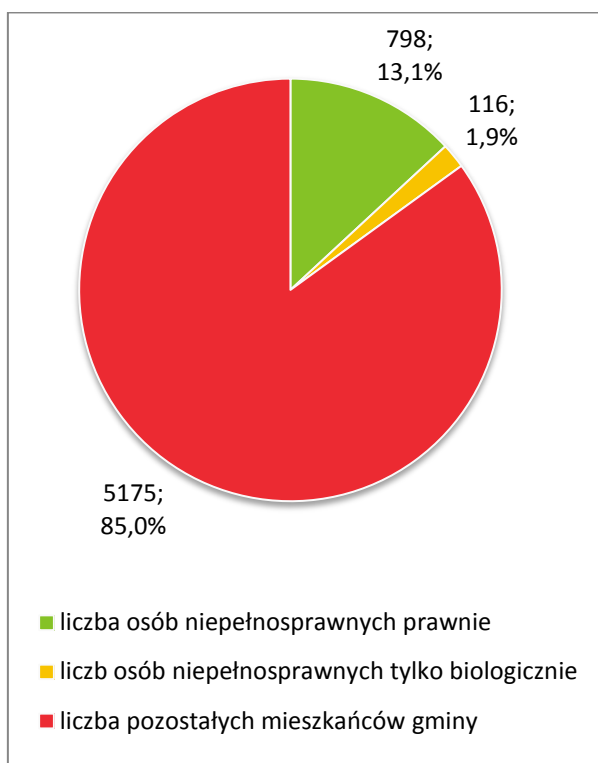
Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Mimo upływu ponad dziesięciu lat, jedynym, pełnym źródłem informacji, które na szczeblu gminnym pozwala ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz dokonać ich charakterystyki są dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Wyniki ostatniego, przeprowadzonego w 2011 roku Spisu nie zostały bowiem szczegółowo opracowane na szczeblu gminnym.

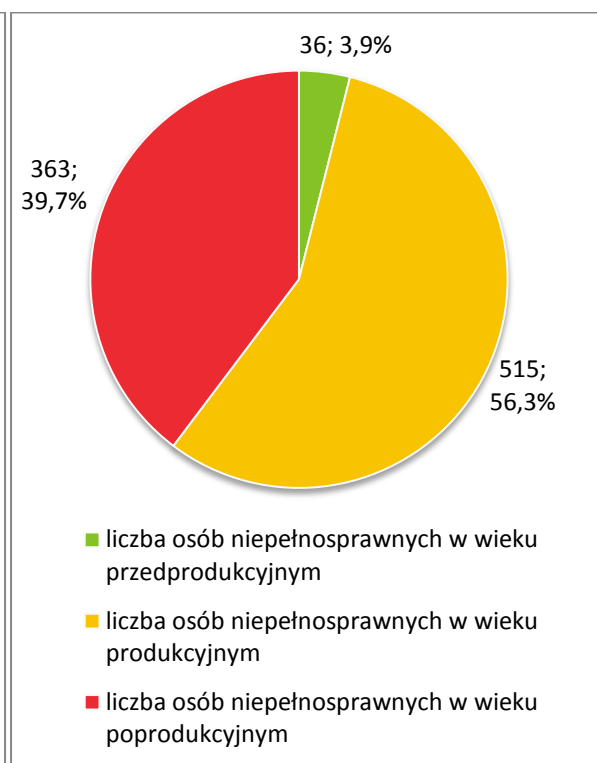
W 2002 roku w gminie Lipiany mieszkało 914 osób niepełnosprawnych, w tym 413 mężczyzn i 501 kobiet. Wśród nich zdecydowaną większość stanowiły osoby niepełnosprawne prawnie (798 osób, tj. 87,3%), czyli takie, które w czasie badania posiadały aktualne orzeczenie ustalające niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo (osoby w wieku 16 lat i więcej) lub dysponowały uprawnieniem do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego (dzieci poniżej 16 roku życia). Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych, stanowiły grupę 116 osób (12,7%).

Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy wynosił 15%, a w ich strukturze wiekowej dominowały osoby w wieku produkcyjnym (515 osób, tj. 56,3%) i poprodukcyjnym (363 osoby, tj. 39,7%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 21. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku

Wykres 22. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

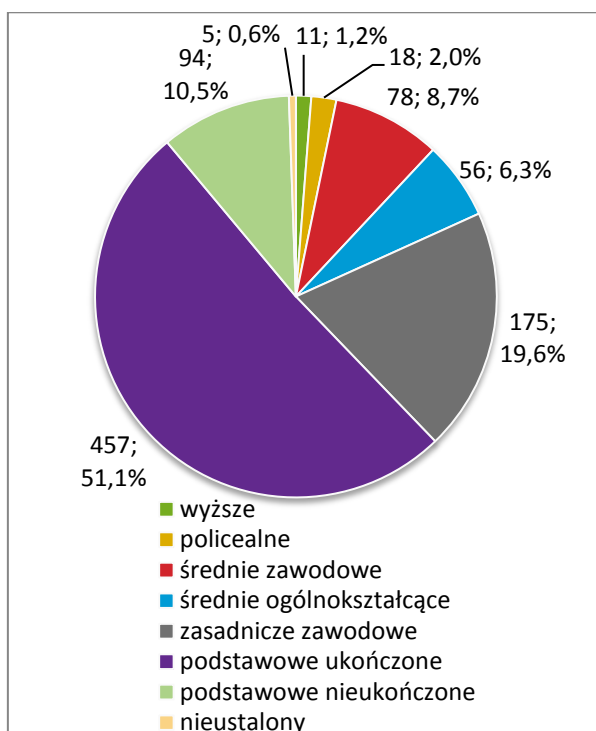
Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Osoby niepełnosprawne będące w wieku produkcyjnym stanowiły 13,5% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku w 2002 roku. Dużo większy był udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w gronie osób w wieku poprodukcyjnym, wynosił on bowiem 42,1%.

Na poziom uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym ma wpływ nie tylko rodzaj i stopień niepełnosprawności czy wiek, ale również posiadane wykształcenie, a co za tym idzie przygotowanie zawodowe. W 2002 roku wśród mieszkańców gminy w wieku 13 lat i więcej dotkniętych niepełnosprawnością największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (457 osób, tj. 51,1%). Niski poziom wykształcenia w znaczący sposób utrudniał osobom niepełnosprawnym znalezienie i utrzymanie zatrudnienia. Potwierdzają to dane dotyczące poziomu ich aktywności zawodowej, z których wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością była bierna zawodowo (844 osoby, tj. 92,3%).

Dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych z gminy oraz ich aktywności ekonomicznej przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 23. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

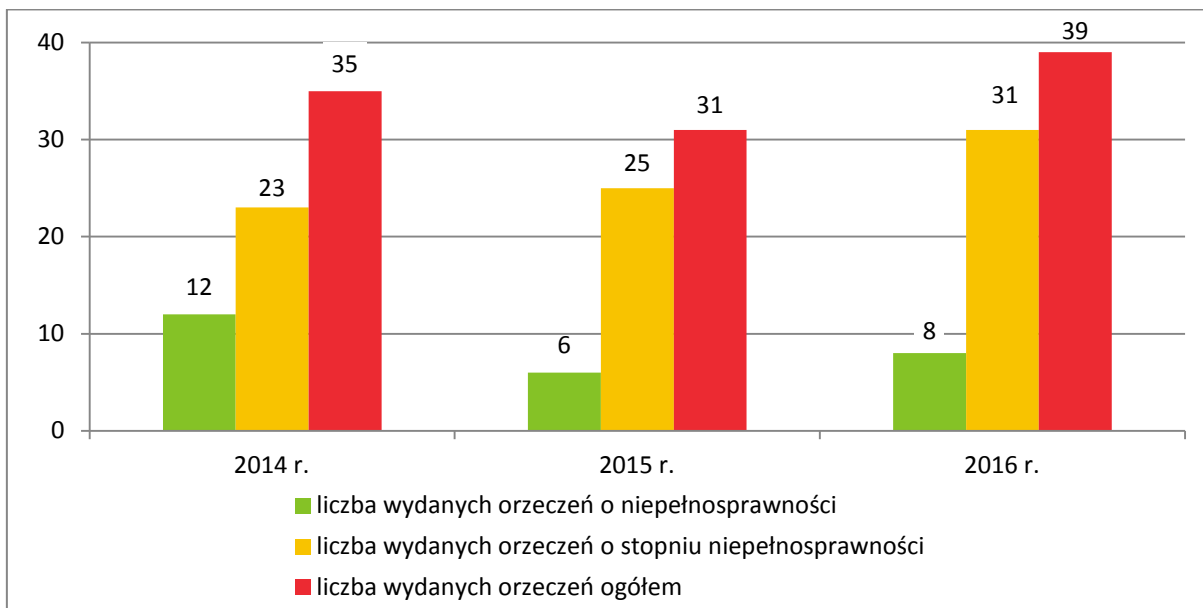
Wykres 24. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Lipiany zajmuje się Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pyrzycach. Według jego danych, w latach 2014-2016 liczba wydanych mieszkańcom gminy orzeczeń o niepełnosprawności (dla dzieci do 16 roku życia) ulegała wahaniom (12 w 2014 r., 6 w 2015 r., 8 w 2016 r.), a liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności zwiększała się z roku na rok (dla osób powyżej 16 roku życia; 23 w 2014 r., 25 w 2015 r., 31 w 2016 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 25. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZOoN w Pyrzycach do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2014-2016

Źródło danych: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pyrzycach.

8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc w rodzinie jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Trudno jest ustalić liczbę osób zmagających się z problemami alkoholowymi, które niejednokrotnie są przyczyną wystąpienia przemocy w rodzinie. Dane szacunkowe w tym

zakresie przygotowała Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zawiera je poniższa tabela.

Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Źródło danych szacunkowych: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

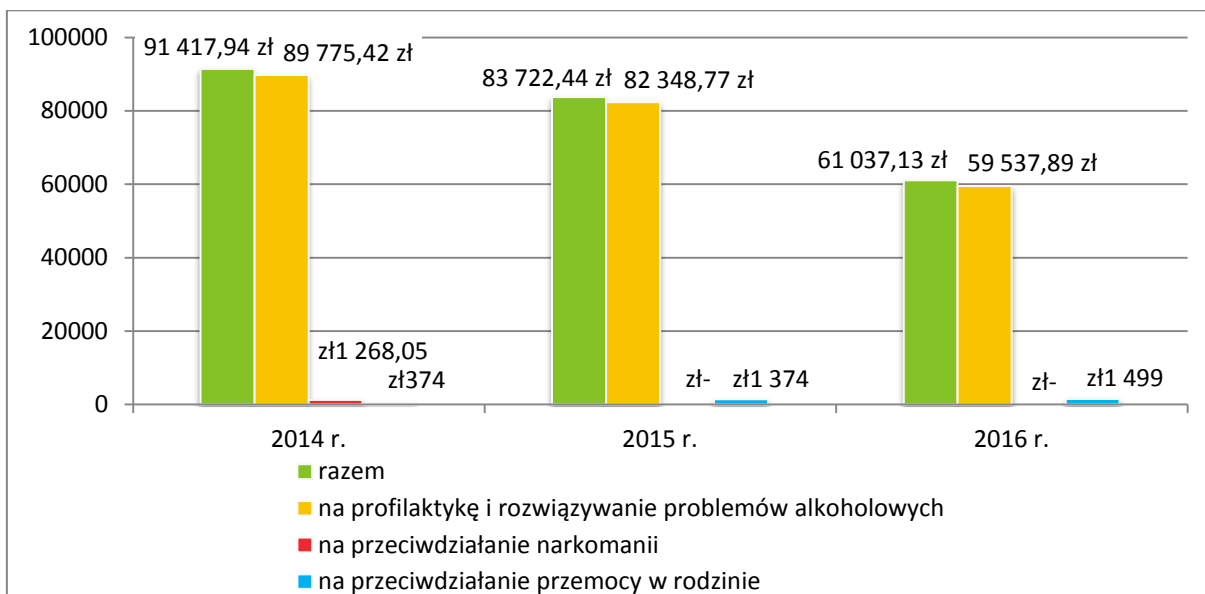
Dane zamieszczone w powyższym zestawieniu pozwalają określić szacunkową liczbę mieszkańców gminy Lipiany dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie. Z wyliczeń wynika, że na jej terenie żyje ok. 119 osób uzależnionych od alkoholu (2% populacji), ok. 239 osób współuzależnionych (4% populacji), ok. 299-418 osób pijących szkodliwie alkohol (5-7% populacji), ok. 239 dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem alkoholowym (4% populacji) oraz ok. 159 ofiar przemocy domowej w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym. Analizując powyższe dane należy mieć świadomość, iż nie odzwierciedlają one w pełni rzeczywistej skali problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania

przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Wykres 26. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2014-2016

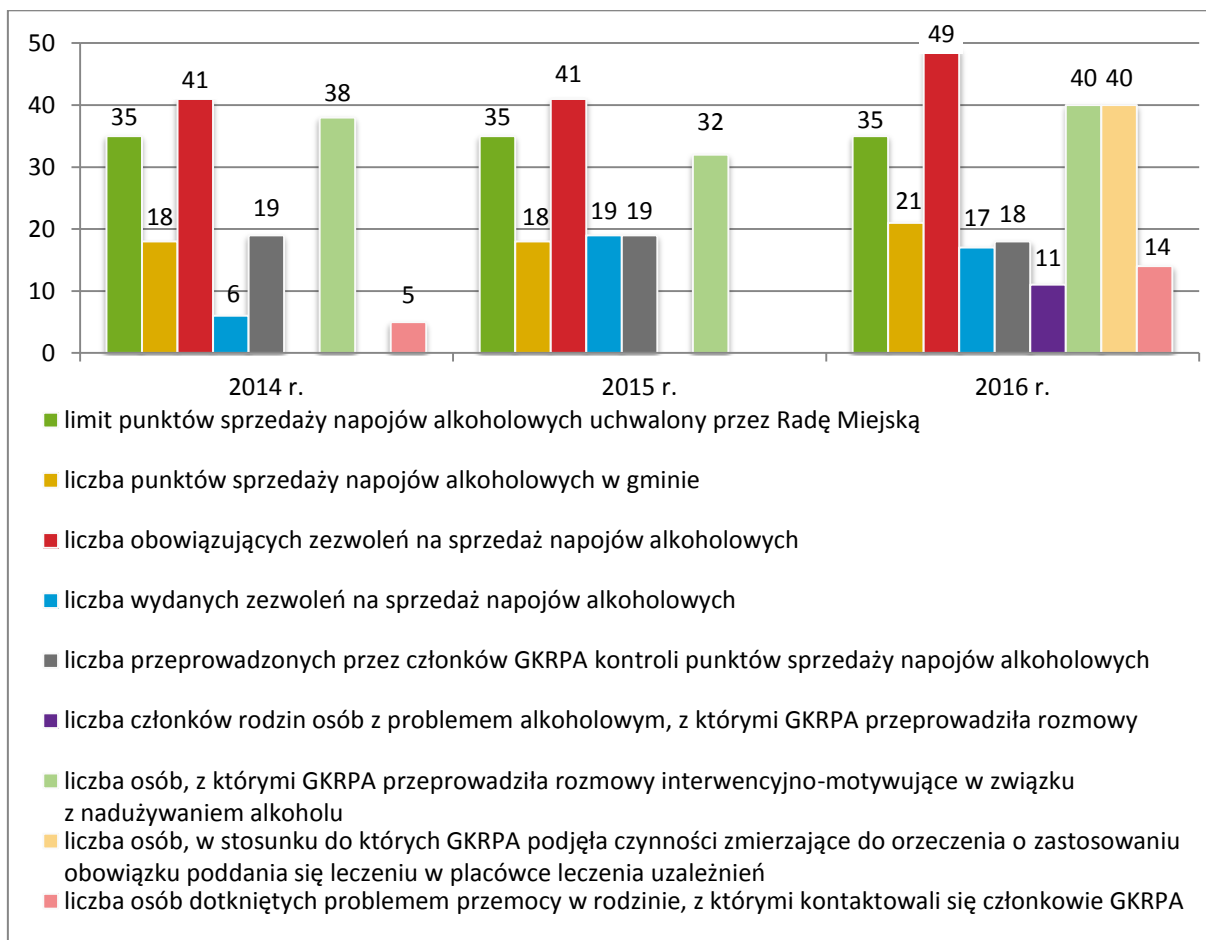
Źródło danych: Urząd Miejski w Lipianach.

W latach 2014-2016 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie zmniejszała się z roku na rok (z 91.417,94 zł w 2014 r. do 61.037,13 zł w 2016 r.). Wpływ na to miał głównie spadek kwot przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz brak w latach 2015-2016 odrębnych środków w budżecie na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracją społeczną osób uzależnionych w gminie Lipiany zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Do jej ustawowych zadań należy m.in.: podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych oraz kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych.

Wybrane dane dotyczące działań podejmowanych przez Komisję, a także lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższy wykres.

Wykres 27. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2014-2016

Źródło danych: Urząd Miejski w Lipianach.

W latach 2014-2016 uchwalony przez Radę Miejską limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie był taki sam (35 w każdym roku), a liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych była na zbliżonym poziomie (po 18 w latach 2014-2015, 21 w 2016 r.). W 2016 roku liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wzrosła w porównaniu z latami poprzednimi (41 w latach 2014-2015, 49 w 2016 r.), a liczba wydanych zezwoleń w latach 2015-2016 była wyższa niż w 2014 roku (6 w 2014 r., 19 w 2015 r., 17 w 2016 r.). W latach 2014-2016 liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeprowadzonych przez członków GKRPA była na podobnym poziomie (po 19

w latach 2014-2015 r., 18 w 2016 r.). Warto dodać, że w analizowanym okresie nie wydano żadnej decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W 2016 roku GKRPA przeprowadziła rozmowy z 11 członkami rodzin osób z problemem alkoholowym. W latach 2014-2016 liczba osób, z którymi Komisja przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące, ulegała wahaniom (38 w 2014 r., 32 w 2015 r., 40 w 2016 r.).

W 2016 roku GKRPA podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec 40 osób uzależnionych obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień.

W 2014 roku członkowie GKRPA kontaktowali się z 5, a w 2016 roku z 14 osobami dotkniętymi problemem przemocy w rodzinie.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy odgrywają: w Lipianach – Punkt Konsultacyjny Leczenia Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Świetlica Środowiskowa „Parasol“, Komisariat Policji, a także Świetlica Środowiskowa w Batowie, w Pyrzycach – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i działający przy nim Punkt Interwencji Kryzysowej, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przemysław Jarosiński Gabinet Psychiatryczno-Odwykowy w Pyrzycach, Pyrzyckie Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Krokus” w Pyrzycach, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Intermed”, Przychodnia w Gryfinie – Poradnia Odwykowa, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Terapii Uzależnień od Alkoholu w Szczecinie oraz Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Białogardzie.

Dane szczegółowe na ich temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie

nazwa jednostki	adres jednostki
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipianach	ul. Plac Wolności 1, 74-240 Lipiany
Punkt Konsultacyjny Leczenia Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia w Lipianach	ul. Plac Wolności 1, 74-240 Lipiany

Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach	ul. Myśliborska 3, 74-240 Lipiany
Zespół Interdyscyplinarny w Lipianach	ul. Plac Wolności 1, 74-240 Lipiany
Świetlica Środowiskowa „Parasol” w Lipianach	ul. Szkolna 17, 74-240 Lipiany
Świetlica Środowiskowa w Batowie	Batowo 23, 74-230 Mielęcín
Komisariat Policji w Lipianach	ul. Jedności Narodowej 54, 74-240 Lipiany
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach	ul. Młodych Techników 7, 74-200 Pyrzyce
Punkt Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach	ul. Młodych Techników 7, 74-200 Pyrzyce
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przemysław Jarosiński Gabinet Psychiatryczno-Odwykowy w Pyrzycach	ul. Stargardzka 23, 74-200 Pyrzyce
Pyrzyckie Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Krokus” w Pyrzycach	ul. 1-go Maja 15, lok. 15, 74-200 Pyrzyce
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Intermed”, Przychodnia w Gryfinie – Poradnia Odwykowa w Gryfinie	ul. Niepodległości 28, 74-100 Gryfino
Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Terapii Uzależnień od Alkoholu w Szczecinie	ul. Ostrowska 7, 71-757 Szczecin
Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Białogardzie	ul. Grunwaldzka 49, 78-200 Białogard

Źródło danych: Urząd Miejski w Lipianach.

W działającym w gminie Punkcie Konsultacyjnym Leczenia Uzależnień od Alkoholu i Współzależnienia usługi świadczy specjalista psychoterapii uzależnień posiadający certyfikat nadany przez PARPA. Obejmują one: rozpoznanie zgłaszanego problemu, motywowanie osób uzależnionych i członków ich rodzin do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia od alkoholu, motywowanie osób uzależnionych i członków ich rodzin do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia od alkoholu, kierowanie do specjalistycznego leczenia, motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych, do zmiany szkodliwego wzoru picia, udzielanie wsparcia osobom uzależnionym po zakończonym leczeniu odwykowym, udzielanie pomocy młodzieży upijającej się oraz ich rodzicom, prowadzenie konsultacji w zakresie wsparcia i pomocy dzieciom z rodzin z problemami alkoholowymi, udzielanie konsultacji osobom doznającym przemocy w rodzinie, motywowanie do uczestnictwa w oddziaływaniach adresowanych do osób stosujących przemoc, gromadzenie i przekazywanie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc specjalistycznej pomocy.

W latach 2014-2016 ze wsparcia w Punkcie skorzystały odpowiednio 15, 53 i 34 osoby z problemem alkoholowym oraz odpowiednio 12, 11 i 21 dorosłych członków rodziny osoby z problemem alkoholowym (w tym współzależnionych i dorosłych dzieci alkoholików). Pomocą obejmowane były również osoby doznające przemocy – odpowiednio 6, 4 i 3 osoby doznające przemocy w rodzinie, oraz odpowiednio 12, 12 i 2 osoby stosujące przemoc w rodzinie.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipianach wynika, że w latach 2015-2016 liczba rodzin objętych wsparciem z powodu alkoholizmu była wyższa niż w 2014 roku (20 rodzin liczących 68 osób w 2014 r., 29 rodzin liczących 98 osób w 2015 r., 29 rodzin liczących 88 osób w 2016 r.). Jednocześnie liczba rodzin objętych wsparciem z powodu przemocy w rodzinie była niewielka (2 rodziny liczące 7 osób w 2014 r., 2 rodziny liczące 11 osób w 2015 r., 2 osoby liczące 9 osób w 2016 r.), podobnie jak liczba rodzin zmagających się z problemem narkomanii (1 osoba w 2014 r., 4 rodziny liczące 9 osób w 2015 r., 2 rodziny liczące 7 osób w 2016 r.).

Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego. W 2016 roku do rozpatrzenia przez Zespół wpłynęło 15 Niebieskich Kart, w tym 13 z Policji i 2 z OPS-u. W analizowanym roku utworzono 15 grup roboczych, w zależności od potrzeb udzielano wsparcia i pomocy w formie poradnictwa.

Działające w Lipianach i Batowie Świetlice Środowiskowe oferują dzieciom w większości pochodzącym z rodzin borykających się z różnymi problemami, np. opiekuńczo-wychowawczymi, bezrobociem, trudną sytuacją finansową i uzależnieniami, wyrównywanie pod okiem wykwalifikowanego pedagoga braków edukacyjnych, kształtowanie umiejętności alternatywnego spędzania czasu wolnego od używek i nałogów oraz naukę kolektywnego rozwiązywania problemów i właściwych postaw w trudnych sytuacjach życiowych.

Według danych Komisariatu Policji w Lipianach, w 2016 roku liczba przeprowadzonych interwencji publicznych na terenie gminy wyniosła 2.054, zatrzymano 14 nietrzeźwych kierujących, odnotowano 132 interwencje domowe związane z nadużywaniem alkoholu, w przypadku których 140 osób ukarano mandatem za spożywanie alkoholu oraz zatrzymano 14 osób za posiadanie narkotyków, a 2 osoby za znęcanie się nad rodziną.

Prowadzona w gminie działalność profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie (w szczególności w funkcjonujących na jej terenie

placówkach oświatowych i placówkach wsparcia dziennego) obejmuje m.in. organizowanie i realizowanie programów profilaktycznych, jednorazowych prelekcji i pogadank, spektakli, festynów i innych imprez plenerowych, imprez sportowych, konkursów, szkoleń i warsztatów dla rodziców oraz zajęć w placówkach wsparcia dziennego.

W 2016 roku w jednorazowych prelekcjach i pogadankach uczestniczyły 64 osoby, w spektaklach – 290 osób, w festynach i innych imprezach plenerowych – 187 osób, w imprezach sportowych – 255 osób, w szkoleniach i warsztatach dla rodziców – 20 osób, w zajęciach w placówkach wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży – 40 dzieci, w tym 16 dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym.

9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania.

Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób bezdomnych i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Lipiany problem bezdomność ma charakter jednostkowy. Pomoc osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach. W 2014 roku z powodu bezdomności objął on wsparciem 2 osoby, rok później 3 osoby, a w 2016 roku 4 osoby.

W gminie nie ma żadnych placówek zapewniających osobom bezdomnym schronienie. W 2016 roku pracownicy OPS ocenili, iż niezbędnym działaniem na kolejny rok będzie podpisanie porozumienia zabezpieczającego miejsca w noclegowniach dla osób bezdomnych w okresie zimowym na lata 2017-2018.

Z informacji Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie wynika, że mieszkańcy powiatu pyrzyckiego mogą otrzymać doraźne schronienie, ciepły posiłek i suchy prowiant w 2 placówkach Domu Pomocy Społecznej w Pyrzycach z siedzibą w Żabowie (ul. Niepodległości 4, 74-200 Pyrzyce oraz Żabów 31, 74-200 Pyrzyce). Usługi dla osób bezdomnych świadczą również: Schronisko dla Bezdomnych, Pogotowie zimowe i Jadłodajnia w Szczecinie (ul. Zamknięta 5, 71-828 Szczecin), Centrum Socjalne Caritas w Szczecinie (ul. Strzałowska 24, 71-730 Szczecin), w tym: Schronisko dla Bezdomnych (ul. Strzałowska 24, 71-730 Szczecin), Schroniska dla Mężczyzn im. Matki Teresy z Kalkuty (ul. Racibora 62, 71-631 Szczecin), Schroniska dla Mężczyzn (ul. Nehringa 14, 71-814 Szczecin) i Schronisko dla Kobiet (ul. Piaseczna 4, 70-891 Szczecin-Płonia), a także Ośrodek dla ludzi bezdomnych w Stargardzie-Kluczewie (ul. Okulickiego 3, 73-102 Stargard) oraz Ośrodek Wspierania Rodzin w Korytowie: Schronisko, Stołówka i Świetlica (ul. Kościelna 4a, 73-200 Korytowo).

10. PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

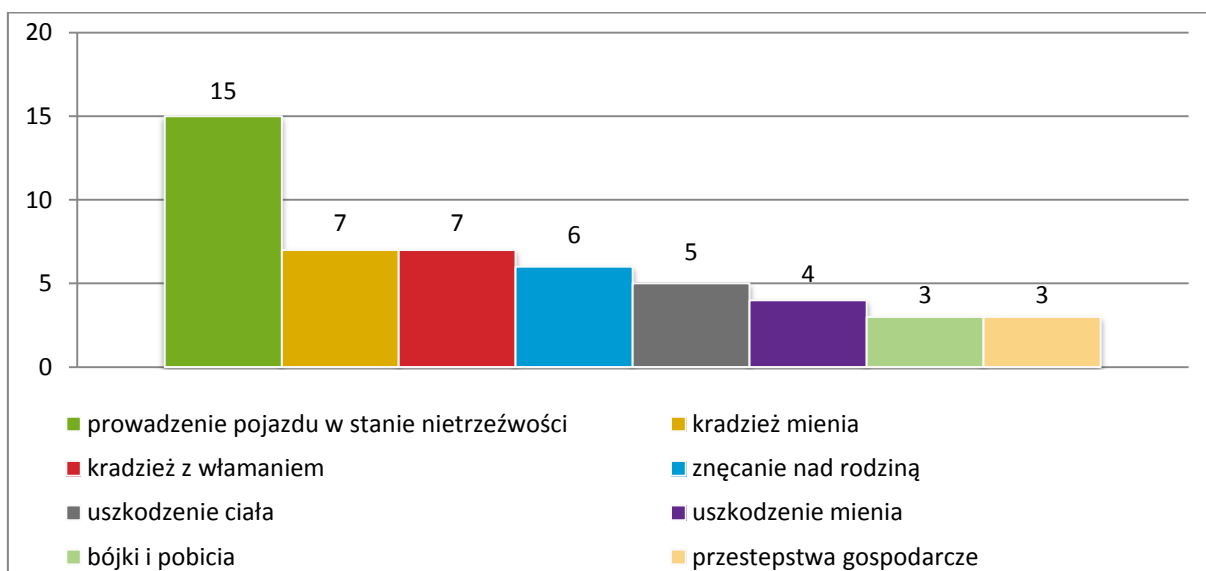
Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Za ochronę mieszkańców oraz utrzymywanie bezpieczeństwa i porządku publicznego w gminie odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Pyrzycach (ul. Kościuszki 24, 74-200 Pyrzyce), a bezpośrednie czynności policyjne wykonują funkcjonariusze Komisariatu Policji w Lipianach (ul. Jedności Narodowej 54, 74-240 Lipiany).

Według danych Komisariatu Policji w Lipianach, w 2016 roku na terenie gminy Lipiany stwierdzono 50 przestępstw. Wśród nich najwięcej było przestępstw polegających na prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości (15).

Dane szczegółowe na temat przestępczości w gminie w 2016 roku przedstawia poniższy wykres.

Wykres 28. Przestępstwa popełnione w gminie w 2016 roku

Źródło danych: Komisariat Policji w Lipianach.

W przypadku stwierdzonych w 2016 roku przestępstw ujawniono 38 sprawców. Najmłodszy sprawca miał 19 lat i dopuścił się kradzieży z włamaniem, a najstarszy – 83 lata i popełnił przestępstwo polegające na prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości. Dane szczegółowe na temat ujawnionych sprawców przestępstw przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Sprawcy przestępstw popełnionych w gminie w 2016 roku

kategoria przestępstwa	liczba sprawców ujawnionych	wiek sprawców
prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego	14	23, 23, 28, 28, 34, 36, 36, 36, 38, 50, 50, 57, 83 lata
kradzież z włamaniem	8	19, 19, 20, 21, 22, 23, 32, 35 lat
kradzież	1	44 lata
bójki i pobicia	7	21, 23, 24, 24, 25, 25, 34, 42 lata
znęcanie się nad rodziną	5	36, 42, 45, 47, 63 lata
przestępstwo gospodarcze	3	49, 55, 62 lata

Źródło danych: Komisariat Policji w Lipianach.

W wyniku konsultacji społecznych przeprowadzonych przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Pyrzycach na Krajowej Mapie Zagrożeń Bezpieczeństwa stanowiącej platformę wymiany informacji pomiędzy Policją a społeczeństwem, w gminie Lipiany umieszczono czarne punkty oznaczające największą liczbę wypadków drogowych i ofiar śmiertelnych.

11. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Zadania pomocy społecznej w gminie Lipiany wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o dodatkach mieszkaniowych, ustawa – Prawo energetyczne, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny oraz ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Realizując zadania Ośrodek współpracuje m.in. z Urzędem Miejskim w Lipianach, radnymi, sołtysami, placówkami ochrony zdrowia, poradniami specjalistycznymi, Policją, placówkami oświatowymi, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy w Pyrzycach.

W 2016 roku kadrę Ośrodka stanowiło 14 osób, w tym kierownik, 3 pracowników socjalnych, główny księgowy, pracownicy ds. świadczeń rodzinnych, wychowawczych i funduszu alimentacyjnego, opiekunka świadcząca usługi opiekuńcze oraz asystent rodziny zatrudniony w ramach Programu „Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej”.

W analizowanym roku Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników, bowiem na 1 pracownika socjalnego przypadało 1.990 mieszkańców gminy.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w OPS-ie i kwalifikacji pracujących w nim osób przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Kadra OPS-u i jej kwalifikacje w 2016 roku

	liczba osób
kadra kierownicza	1
wykształcenie wyższe	1
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	1
pracownicy socjalni	3
wykształcenie wyższe	2
wykształcenie średnie	1
specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	1
specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	0
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	0
pozostali pracownicy	10
wykształcenie wyższe	6
wykształcenie średnie	2
wykształcenie inne	2
wolontariusze	0
pracownicy zatrudnieni w ramach zatrudnienia subsydiowanego	0
staże	3

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach.

Ze wsparcia udzielanego przez OPS mogą korzystać osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. W odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 634 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 514 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 674 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem

o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 764 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

Od 1 kwietnia 2016 roku wypłacane jest świadczenie wychowawcze z przeznaczeniem na częściowe pokrycie kosztów związanych z zaspokojeniem potrzeb życiowych oraz wychowaniem dziecka. Zasiłek przysługuje na dziecko do momentu ukończenia przez nie 18. roku życia. Świadczenie wynosi 500 zł miesięcznie i przysługuje na drugie i każde kolejne dziecko, bez względu na osiągnięte dochody rodziny. Pobieranie świadczenia na pierwsze dziecko jest możliwe tylko pod warunkiem spełnienia kryterium dochodowego, gdy dochód na członka rodziny nie przekracza 800 zł lub 1.200 zł na członka rodziny, jeśli w rodzinie wychowuje się dziecko niepełnosprawne.

W 2016 roku wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie znacznie wzrosły w stosunku do lat 2014-2015 (2.786.709 zł w 2014 r., 2.913.736 zł w 2015 r., 6.121.389 zł w 2016 r.). Przyczyniło się do tego głównie świadczenie wychowawcze, na które w 2016 roku wydatkowano 3.590.300 zł.

W analizowanym okresie stale zwiększały się środki finansowe przeznaczone m.in. na: pokrycie kosztów pobytu dzieci z gminy w pieczy zastępczej, wspieranie rodziny poprzez zapewnienie pomocy ze strony asystenta rodziny, świadczenia rodzinne i z funduszu alimentacyjnego, zasiłki stałe, zasiłki i pomoc w naturze oraz realizację Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania. Jednocześnie zmniejszyły się kwoty wydatkowane m.in. na przeciwdziałanie przemocy i dodatki mieszkaniowe. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2014-2016

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2014 r.	w 2015 r.	w 2016 r.
ochrona zdrowia			
przeciwdziałanie narkomanii	4.300	4.400	0
przeciwdziałanie alkoholizmowi	105.600	108.000	59.537
pomoc społeczna			
domy pomocy społecznej	345.000	418.000	413.829
rodziny zastępcze	14.800	39.533	66.941
przeciwdziałanie przemocy	2.600	1.374	1.499

wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające)	27.500	35.649	41.491
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	1.563.019	1.599.588	1.998.185
składki na ubezpieczenia zdrowotne	22.254	13.056	35.227
zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	91.948	110.109	137.606
dodatki mieszkaniowe	153.882	131.524	126.141
zasiłki stałe	125.028	132.126	147.543
Ośrodek Pomocy Społecznej	320.839	311.562	360.377
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	9.809	8.303	45.158
pozostała działalność, w tym program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	130	150	156.766
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej			
Świadczenie wychowawcze	0	0	2.531.089
ogółem	2.786.709	2.913.736	6.121.389
w tym w budżecie OPS-u	2.786.709	2.913.736	6.121.389

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach.

W latach 2015-2016 liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia, była wyższa niż w 2014 roku (275 w 2014 r., 342 w 2015 r., 334 w 2016 r.), a liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie, ulegała wahaniom (578 w 2014 r., 616 w 2015 r., 586 w 2016 r.).

W gronie osób korzystających z pomocy społecznej w gminie, największą grupę w latach 2014-2015 stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym (106 w 2014 r., 138 w 2015 r.), natomiast w 2016 roku osoby w wieku produkcyjnym (170). Udział tych ostatnich w ogóle odbiorców pomocy społecznej, którym przyznano świadczenie, zwiększał się z roku na rok (38,5% w 2014 r., 45,7% w 2015 r., 54,7% w 2016 r.). Znaczną część odbiorców wsparcia udzielanego przez OPS stanowiły osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej (88 w 2014 r., 112 w 2015 r., 161 w 2016 r.). Ich odsetek w gronie beneficjentów Ośrodka, którym przyznano świadczenie, także systematycznie zwiększał się (32% w 2014 r., 37,1% w 2015 r., 51,8% w 2016 r.).

W latach 2014-2016 liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pieniężne, ulegała niewielkim wahaniom (424 w 2014 r., 452 w 2015 r., 438 w 2016 r.), podobnie jak liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie niepieniężne (296 w 2014 r., 321 w 2015 r., 313 w 2016 r.).

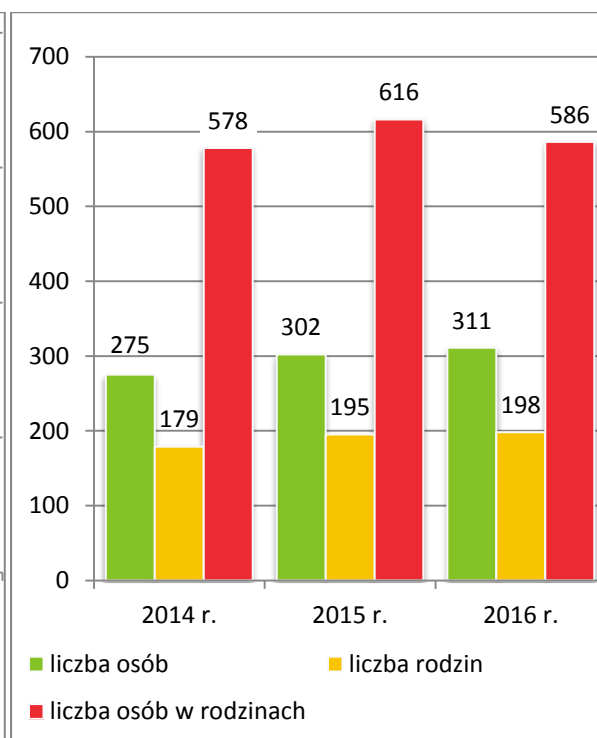
W analizowanym okresie podobnym wahaniom ulegała również liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy (201 w 2014 r., 221 w 2015 r., 198 w 2016 r.), natomiast liczba osób przebywających w tych rodzinach rosła z roku na rok (452 w 2014 r., 463 w 2015 r., 586 w 2016 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 29. Osoby w gminie, którym w latach 2014-2016 udzielono pomocy i wsparcia

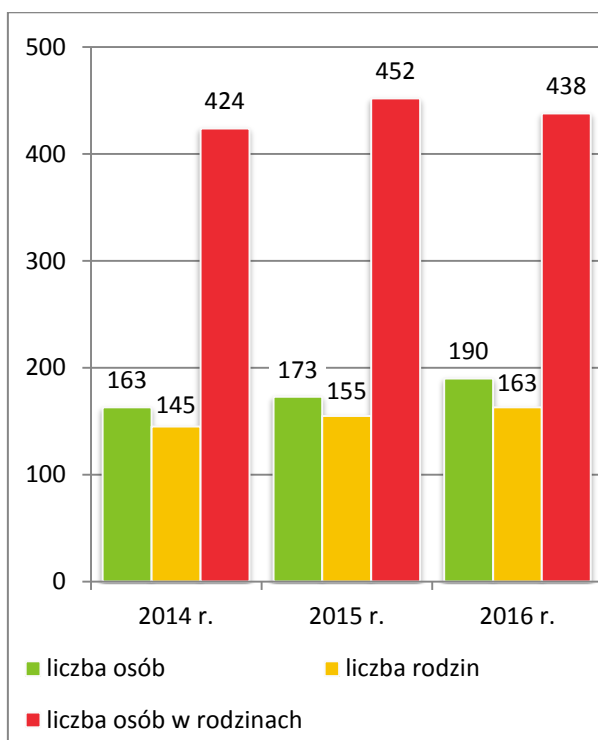

Wykres 30. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2014-2016 przyznano świadczenie

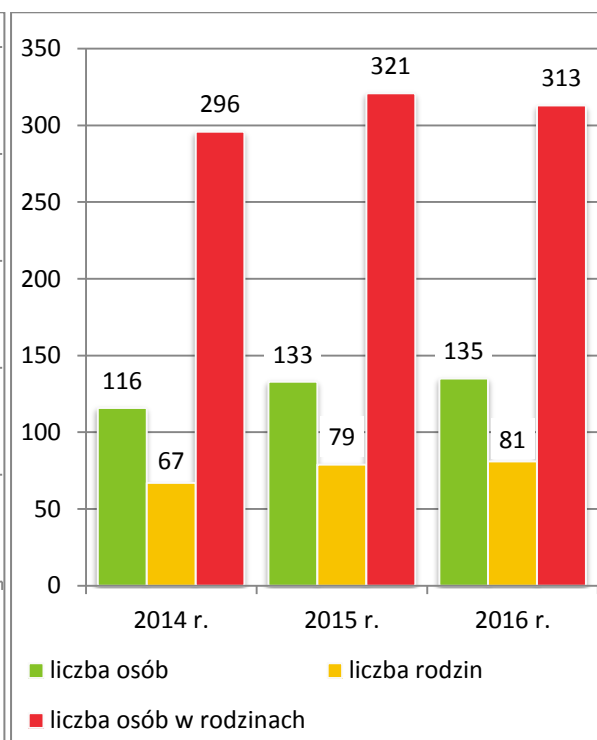

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach.

Wykres 31. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2014-2016 przyznano świadczenie pieniężne

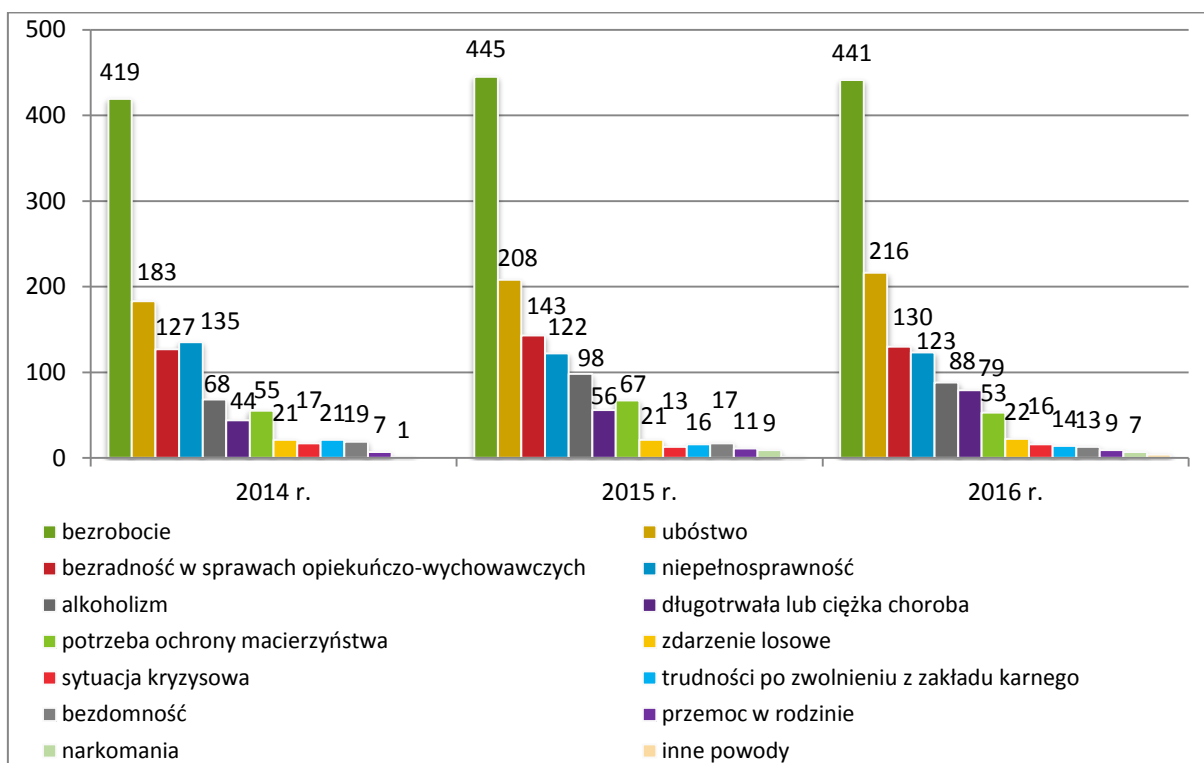
Wykres 32. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2014-2016 przyznano świadczenie niepieniężne

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia OPS w latach 2014-2016 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny dotknięte bezrobociem, ogólnie rozumianym ubóstwem, doświadczające bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawności oraz zmagające się z uzależnieniem od alkoholu. Znaczna część beneficjentów świadczeń pomocy społecznej wymagała również ochrony macierzyństwa. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 33. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2014-2016 (liczba osób w rodzinach)

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach.

W latach 2014-2016 liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia OPS-u z głównych powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, tj. bezrobocia, ubóstwa, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, niepełnosprawności, alkoholizmu i potrzeby ochrony macierzyństwa, m.in. z uwagi na wielodzietność, utrzymywała się na zbliżonym, wysokim poziomie. Trudna sytuacja mieszkańców, zmuszająca ich do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej miała swoje źródło przede wszystkim w bezrobociu, które było przestanką do udzielenia wsparcia 419 osobom w rodzinach w 2014 roku, 445 osobom w rodzinach w 2015 roku i 441 osobom w rodzinach w 2016 roku. Warto również zwrócić uwagę na wyższą w latach 2015-2016 liczbę osób korzystających z pomocy OPS-u z powodu alkoholizmu (68 w 2014 r., 98 w 2015 r., 88 w 2016 r.).

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez OPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2014-2016 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2014-2016

formy świadczeń		liczba osób			liczba świadczeń		
		2014 r.	2015 r.	2016 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
pieniężne	zasilek stały	35	36	31	318	347	306
	zasilek okresowy	57	76	99	179	202	326
	zasilek celowy	120	114	155	X	X	X
	w tym: zasilek celowy przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	51	82	102	183	220	306
niepieniężne	posiłek	112	121	122	15.195	13.971	15.271
	w tym: posiłek przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	112	121	122	15.195	13.971	15.271
	schronienie	2	2	0	193	195	0
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	0	1	0	0	1	0
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	15	16	16	180	188	180
usługi	usługi opiekuńcze	8	12	13	1.320	1.425	2.299
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0
	poradnictwo specjalistyczne	0*	0*	0*	X	X	X
	praca socjalna	198*	195*	198*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0*	0*	0*	X	X	X
	kontrakt socjalny	6	12	16	X	X	X
indywidualne programy pomocy	indywidualny program wychodzenia z bezdomności	0	0	0	X	X	X
	indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	0	0	0	X	X	X
wspieranie rodziny i piecza zastępcza	wspieranie rodziny przez asystenta rodziny (liczba asystentów rodziny)	10* (1)	11* (1)	13* (1)	X	X	X
	odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej (w zł)	16.574	39.533	66.941	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2014-2016 były zasiłki celowe. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, opłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. Liczba osób objętych zasiłkiem celowym w 2016 roku była wyższa niż w latach 2014-2015 (120 w 2014 r., 114 w 2015 r., 155 w 2016 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”). Celem tego Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. W latach 2015-2016 liczba osób objętych posiłkiem nieco wzrosła w stosunku do 2014 roku (112 w 2014 r., 121 w 2015 r., 122 w 2016 r.).

Ważną formą wsparcia niepieniężnego było również pokrywanie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej. Z roku na rok zwiększa się w gminie liczba osób starszych, samotnych i schorowanych wymagających całodobowej opieki w miejscu zamieszkania lub umieszczenia w placówce zapewniającej całodobową opiekę. W omawianym okresie gmina pokrywała koszt pobytu w domach pomocy społecznej za 15 osób w 2014 roku i po 16 osób w latach 2015-2016.

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Była ona prowadzona m.in. w oparciu o zawarte kontrakty socjalne (6 w 2014 r., 12 w 2015 r. i 16 w 2016 r.). W latach 2014-2016 liczba rodzin, które objęto pracą socjalną, była wysoka (po 198 w 2014 i 2016 r., 195 w 2015 r.). Praca socjalna świadczona była wszystkim potrzebującym osobom bez względu na dochód.

W latach 2014-2016 Ośrodek świadczył także usługi opiekuńcze, a liczba objętych nimi mieszkańców rosła z roku na rok (z 8 w 2014 r. do 13 w 2016 r.).

W analizowanym okresie Ośrodek realizował również zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, zatrudniając 1 asystenta rodziny. Gmina ponosiła także odpłatność za pobyt odpowiednio 5, 10 i 9 dzieci z gminy w pieczy zastępczej, a wydatki na ten cel rosły z roku na rok (16.574 zł w 2014 r., 39.533 zł w 2015 r., 66.941 zł w 2016 r.).

W analizowanym okresie OPS realizował także zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także delegując do niego swoich pracowników. W 2016 roku w gminie sporządzono 15 Niebieskich Kart (13 przez Policję, 2 przez OPS) i odbyło się 15 posiedzeń powołanych w ramach Zespołu grup roboczych.

W latach 2014-2016 w gminie wypłacano również stypendia szkolne i zasiłki szkolne. Najczęściej wsparcie te kierowane jest do dzieci pochodzących z rodzin ubogich lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, np. dotkniętych bezrobociem, i służy zmniejszeniu różnic w dostępie do edukacji. W latach 2015-2016 liczba osób nim objętych była niższa niż w 2014 roku (176 w 2014 r., 89 w 2015 r. i 91 w 2016 r.), a kwota udzielonych świadczeń wyniosła 96.568 zł w 2014 roku, 82.145 zł w 2015 roku i 77.575 zł w 2016 roku.

Od 2014 roku w gminie realizowany jest także rządowy program pomocy dla rodzin wielodzietnych; koordynacją jego realizacji zajmuje się OPS, który wydaje uprawnionym Karty Dużej Rodziny. Ośrodek koordynuje również realizację program pomocy dla seniorów, wydając Karty Seniora.

W 2014 roku OPS realizował po raz szósty, współfinansowany ze środków unijnych, projekt systemowy pn. „Nowa szansa”. Jego liderem było Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach. Projekt adresowany był do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a jego celem było m.in. rozwijanie aktywnych form integracji społecznej. W ramach projektu Ośrodek wspólnie z Powiatowym Urzędem Pracy w Pyrzycach skierował do prac społecznie użytecznych ok. 30 osób.

Od 2016 roku OPS realizuje także zadania wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci. W 2016 roku uprawnionych do świadczenia było 355 rodzin (na 548 dzieci).

W ramach realizowanych zadań OPS przyznawał również świadczenia rodzinne. W latach 2014-2016 ogólna liczba udzielonych świadczeń ulegała wahaniom (8.837 w 2014

r., 8.081 w 2015 r., 8.548 w 2016 r.), na co zasadniczy wpływ miała zmieniająca się liczba wypłacanych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków (6.692 w 2014 r., 5.981 w 2015 r., 6.255 w 2016 r.) oraz zasiłków pielęgnacyjnych (z 1.921 w 2014 r., 1.840 w 2015 r., 1.890 w 2016 r.).

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2014-2016

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	6.692	5.981	6.255
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	1.921	1.840	1.890
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	160	147	154
dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego			
liczba świadczeń	0	0	X
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	25	67	54
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	39	46	36
świadczenie rodzicielskie			
liczba świadczeń	X	X	159
ogółem			
liczba świadczeń	8.837	8.081	8.548
zasiłek dla opiekunów			
liczba świadczeń	6	7	8

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach.

Od 2014 roku Ośrodek przyznawał zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia

pielęgnacyjnego. W latach 2014-2016 OPS przyznał odpowiednio 6, 7 i 8 takich zasiłków na kwotę odpowiednio 37.440, 43.680 i 48.880 zł.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy OPS opłacał składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne. W latach 2015-2016 liczba tych składek była wyższa niż w 2014 roku (297 w 2014 r., 405 w 2015 r., 397 w 2016 r.), a ich wartość rosła z roku na rok (37.934 zł w 2014 r., 69.048 zł w 2015 r., 71.819 zł w 2016 r.).

Kolejną formę pomocy udzielanej przez Ośrodek stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2015-2016 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, była niższa niż w 2014 roku (65 w 2014 r., 51 w 2015 r., 53 w 2016 r.), a liczba wypłaconych świadczeń w latach 2015-2016 była nieco wyższa niż w 2014 roku (1.100 w 2014 r., 1.151 w 2015 r., 1.142 w 2016 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2014-2016

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	65	51	53
liczba wypłaconych świadczeń	1.100	1.151	1.142
łącznie kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	356.630	389.539	408.346

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Lipiany, obok ośrodka pomocy społecznej, nie funkcjonują inne placówki wsparcia. Mieszkańcy gminy mają jednak możliwość korzystania z oferty instytucji wsparcia działających poza gminą. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Instytucje wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach , ul. Młodych Techników 7, 74-200 Pyrzyce	Zakres oferowanych usług: realizacja zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rehabilitacji społecznej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Kategoria klienta: mieszkańcy powiatu.
Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Pyrzycach , ul. Lipiańska 4, 74-200 Pyrzyce.	Zakres oferowanych usług: wydawanie orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, Kategoria klienta: osoby niepełnosprawne.
Punkt Interwencji Kryzysowej w Pyrzycach , ul. Poznańska 1, 74-200 Pyrzyce.	Zakres oferowanych usług: doraźna pomoc w sytuacji kryzysowej, w tym pomoc psychologiczna. Kategoria klienta: mieszkańcy powiatu.
Dom Pomocy Społecznej w Jarominie , Jaromin 50, 72-320 Trzebiatów.	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: dorośli mężczyźni z zaburzeniami psychicznymi.
Dom Pomocy Społecznej w Żydowie , Żydowo 112, 76-012 Żydowo.	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: dorosłe kobiety z zaburzeniami psychicznymi.
Dom Pomocy Społecznej w Pyrzycach zs. w Żabowie , Żabów 31, 74-200 Pyrzyce.	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby przewlekle somatycznie chore.
Dom Pomocy Społecznej w Pyrzycach zs. w Żabowie , ul. Niepodległości 4, 74-200 Pyrzyce.	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby przewlekle somatycznie chore.
Dom Pomocy Społecznej w Rokitnie , 66-340 Rokitno 58.	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: mężczyźni niepełnosprawni intelektualnie.
Dom Pomocy Społecznej w Skwierzynie , ul. Przemysłowa 42, 66-440 Skwierzyna.	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby dorosłe niepełnosprawne intelektualnie.
Dom Pomocy Społecznej w Myśliborzu , ul. Celna 23, 74-300 Myślibórz.	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby przewlekle somatycznie chore.

<p>Dom Pomocy Społecznej w Kamieniu Wielkim, Kamień Wielki, ul. Stawna 40, 66-460 Witnica.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: kobiety niepełnosprawne intelektualnie.</p>
<p>Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowielinie, Nowielin 40, 74-230 Mielęcin.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: wsparcie dzienne mające na celu ich utrzymanie w środowisku zamieszkania oraz podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych im do możliwie najbardziej samodzielnego życia. Kategoria klienta: osoby niepełnosprawne intelektualnie i z chorobami psychicznymi.</p>
<p>Warsztaty Terapii Zajęciowej w Nowielinie, Nowielin 40, 74-230 Mielęcin.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: rehabilitacja społeczna i zawodowa zmierzająca do wszechstronnego rozwoju, zwiększenia samodzielności, w tym zawodowej, poprawy zaradności osobistej, sprawności psychofizycznych oraz przystosowania i funkcjonowania społecznego. Kategoria klienta: osoby niepełnosprawne intelektualnie.</p>
<p>Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Nowielinie, Nowielin 40, 74-230 Mielęcin.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: kompleksowe, wielodyscyplinarne wsparcie rehabilitacyjno-terapeutyczno-edukacyjno-rewalidacyjne, świadczone w odpowiednich warunkach i z opieką dostosowaną do stanu wychowanków. Kategoria klienta: dzieci i młodzież do 21 lat z orzeczoną niepełnosprawnością intelektualną.</p>
<p>Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Jana Brzechwy w Pyrzycach, ul. Słowackiego 1, 74-200 Pyrzyce.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: edukacja, wychowanie, rewalidacja oraz rozwijanie umiejętności i zainteresowań w ramach: Szkoły Podstawowej, Gimnazjum, Zasadniczej Szkoły Zawodowej (kierunek kucharz) i Szkoły Przesposabiającej do Pracy. Kategoria klienta: dzieci i młodzież mający trudności w nauce i posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.</p>
<p>Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii Nr 1 w Szczecinie, ul. Przylesie 17, 70-872 Szczecin.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: wychowanie resocjalizacyjne, zapewniające wychowankom pełnię rozwoju umysłowego i moralno-emocjonalnego, w zgodzie z ich potrzebami i możliwościami psychofizycznymi. Kategoria klienta: dzieci z orzeczeniami z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.</p>
<p>Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Ryszewku, Ryszewko 44, 74-200 Pyrzyce.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: realizowanie obowiązku szkolnego uczniów z uwzględnieniem ich specjalnych potrzeb, kształcenie umiejętności społecznych, eliminowanie przyczyn i przejawów trudnych zachowań. Kategoria klienta: chłopcy w wieku 13-18 lat z zaburzeniami zachowania, zagrożeni demoralizacją, z orzeczeniami z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.</p>
<p>Ośrodek Wspierania Rodzin w Korytowie: Schronisko, Stołówka i Świetlica, ul. Kościelna 4a, 73-200 Korytowo.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: schronienie, pomoc psychologiczna i socjalna, posiłek, organizacja czasu wolnego i pomoc w odrabianiu lekcji, stypendia dla najzdolniejszych uczniów. Kategoria klienta: dzieci i młodzież z rodzin ubogich, osoby bezdomne.</p>

<p>Ośrodek dla ludzi bezdomnych w Stargardzie-Kluczewie, ul. Okulickiego 3, 73-102 Stargard.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: szeroko rozumiana pomoc i wsparcie, w tym schronienie, posiłek, pomoc psychologiczna i socjalna, dla osób bezdomnych, samotnych matek z dziećmi – ofiar przemocy w rodzinie oraz ubogich rodzin wielodzietnych z terenu Stargardu i województwa zachodniopomorskiego. Kategoria klienta: osoby bezdomne, samotne matki z dziećmi – ofiary przemocy w rodzinie oraz ubogie rodziny wielodzietne.</p>
<p>Centrum Socjalne Caritas w Szczecinie, ul. Strzałowska 24, 71-730 Szczecin, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Schronisko dla Bezdomnych, ul. Strzałowska 24, 71-730 Szczecin, ▪ Schroniska dla Mężczyzn im. Matki Teresy z Kalkuty, ul. Racibora 62, 71-631 Szczecin, ▪ Schronisko dla Mężczyzn, ul. Nehringa 14, 71-814 Szczecin, ▪ Schronisko dla Kobiet, ul. Piaseczna 4, 70-891 Szczecin-Płonia. 	<p>Zakres oferowanych usług: zapewnienie schronienie i wyżywienia, udzielanie pomocy w uregulowaniu sytuacji społeczno-prawnej (ubezpieczenie zdrowotne, wyrobienie dokumentów tożsamości, nabycie prawa do renty lub emerytury, załatwienie miejsca na oddziałach pielęgnacyjno-opiekuńczych, a docelowo w domach opieki społecznej) oraz w znalezieniu pracy w przypadku osób w wieku produkcyjnym. Kategoria klienta: osoby bezdomne.</p>
<p>Schronisko dla Bezdomnych, Pogotowie zimowe i Jadłodajnia w Szczecinie, ul. Zamknięta 5, 71-828 Szczecin.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: pomoc osobom bezdomnym, w tym: schronienie, posiłek, wsparcie psychologiczne, praca socjalna i zajęcia terapeutyczne. Kategoria klienta: osoby bezdomne.</p>
<p>Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Białogardzie, ul. Grunwaldzka 49, 78-200 Białogard.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: usługi w zakresie interwencyjnym, terapeutyczno-wspomagającym oraz potrzeb bytowych, w tym całodobowy, okresowy pobyt oraz pomoc socjalna, psychologiczna i prawna. Kategoria klienta: ofiary przemocy w rodzinie.</p>
<p>Poradnia Zdrowia Psychicznego w Pyrzycach, ul. Stargardzka 23, 74-200 Pyrzyce.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: diagnoza i pomoc psychiatryczna. Kategoria klienta: osoby z problemami psychicznymi i uzależnień.</p>
<p>Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pyrzycach, ul. Lipiańska 4, 74-200 Pyrzyce.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: pomoc psychologiczno-pedagogiczna i logopedyczna dzieciom i młodzieży oraz rodzicom i nauczycielom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i edukacyjnych. Kategoria klienta: dzieci i młodzież oraz ich rodzice i nauczyciele.</p>

Źródło danych: Starostwo Powiatowe i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.

12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form jego aktywności. Pełnią istotną rolę nie tylko w konsolidacji społeczności lokalnej, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

W gminie Lipiany funkcjonuje ponad 20 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy posiada Program współpracy Gminy Lipiany z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, w oparciu o który ma możliwość podejmowania z nimi współpracy w następujących formach finansowych i pozafinansowych:

- zlecenie realizacji zadań publicznych w trybie otwartego konkursu ofert na zasadach określonych w ustawie, w formie powierzenia wykonania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji lub wspierania wykonywania zadań publicznych poprzez udzielenie dotacji na dofinansowanie ich realizacji,
- zlecenie organizacjom realizacji zadań publicznych w trybie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie,
- dofinansowanie wkładu własnego organizacji, polegającego na wsparciu ze środków budżetu gminy wkładu organizacji przy realizacji projektów z funduszy europejskich, krajowych i innych, gdzie taki wkład jest niezbędny,
- udzielanie dotacji celowych na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków położonym na obszarze gminy na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,

- zawieranie umów partnerskich określonych w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności i współdziałanie w celu zharmonizowania tych kierunków,
- konsultowanie z podmiotami programu, odpowiednio do zakresu ich działania, projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji,
- udzielanie rekomendacji organizacjom współpracującym z gminą, które ubiegają się o dofinansowanie z innych źródeł,
- udzielanie pomocy przy organizowaniu przez organizacje spotkań, np. poprzez nieodpłatne udostępnienie lokalu, sprzętu, środków technicznych,
- promocja działalności organizacji pozarządowych,
- doradztwo i udzielanie przez gminę pomocy merytorycznej organizacjom pozarządowym.

Tabela 15. Organizacje pozarządowe w gminie

lp.	nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania
1.	Stowarzyszenie Rozwoju Lipiańskich Wsi , Plac Wolności 1, 74-240 Lipiany.	Działalność w zakresie rozwoju lokalnego, wspieranie rozwoju wsi oraz pokazanie nowinek technicznych związanych z rolnictwem.
2.	Fundacja na rzecz Rozwoju Dzieci i Młodzieży „Moja Młodość” , ul. Kościuszki 1, 74-240 Lipiany.	Działalność w zakresie edukacji dzieci i młodzieży.
3.	Stowarzyszenie Rozwoju Batowa , Batowo 23, 74-230 Batowo.	Działalność w zakresie rozwoju lokalnego.
4.	Stowarzyszenie na rzecz Odnowy Zabytków „Zaczynaj” , ul. Kościuszki 29, 74-240 Lipiany.	Działalność na rzecz ochrony zabytków, dziedzictwa kulturowego i tradycji narodowej.
5.	Stowarzyszenie Zwycię „Dla Lipian” ul. Bema 12, 74-240 Lipiany.	
6.	Fundacja „Poszukiwani – Potrzebni od Dziś” , ul. Okrzei 5, 74-240 Lipiany.	Wspieranie społecznej, edukacyjnej i charytatywnej aktywności środowisk lokalnych, animowanie i stymulowanie lokalnego rozwoju, propagowanie czynnego i twórczego sposobu życia mieszkańców.
7.	Stowarzyszenie Lipiański Klub Muzyczny , ul. Kościuszki 29, 74-240 Lipiany.	Rozwój kultury muzycznej.

8.	Stowarzyszenie Lipiański Klub Sportów Wodnych , ul. Lipowa 2b, 74-240 Lipiany.	Promowanie sportów wodnych, prowadzenie szkoleń dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych z zakresu żeglowania.
9.	Stowarzyszenie Lipiański Klub Motorowy „Partyzanci” , ul. Górna 18, lok. 22, 74-240 Lipiany.	Działalność w zakresie sportu, rekreacji i turystyki.
10.	Towarzystwo Sportowe „Cyklista” ul. Armii Krajowej 7, lok. 2, 74-240 Lipiany.	Promowanie turystyki rowerowej i zdrowego stylu życia, działalność na rzecz rozwoju i integracji lokalnego środowiska rowerowego, wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych, podejmowanie działań służących poprawie bezpieczeństwa rowerzystów, działalność na rzecz budowy infrastruktury przyjaznej rowerzystom.
11.	Epidemia Sportu , ul. Barlinecka 3J, 74-240 Lipiany.	Działalność w zakresie sportu, rekreacji i turystyki.
12.	Stowarzyszenie Lipiański Klub Wędkarski , pl. Wolności 8, 74-240 Lipiany.	Popularyzacja kultury fizycznej i sportu, wspieranie akcji charytatywnych.
13.	Uczniowski Klub Sportowy „Lipiany” , ul. Kościuszki 1, 74-240 Lipiany.	Popularyzacja wśród dzieci i młodzieży sportu amatorskiego.
14.	Bractwo Rycerskie „Wądół” , ul. Okrzei 5, 74-200 Lipiany.	Grupa rekonstrukcyjna wojów piastowskich.
15.	Stowarzyszenie Właścicieli Domków Rekreacyjnych „Cichy Las” na terenie Ośrodka Wypoczynkowego nad Jeziorem Chłop w miejscowości Osetna , 74-240 Osetna.	Inicjowanie programów i projektów promujących i wspomagających działalność na rzecz rozwoju ośrodka wypoczynkowego i ochrony środowiska na jego terenie.
16.	Stowarzyszenie Bractwo Piwowarów Lipiańskich , ul. Traugutta 9, lok. 1, 74-240 Lipiany.	
17.	Miejski Klub Sportowy „Stal” Lipiany , ul. Lipowa 9, 74-240 Lipiany.	Popularyzacja kultury fizycznej i sportu, prowadzenie 4 sekcji piłki nożnej oraz sekcji brydża sportowego.
18.	Lipiańskie Stowarzyszenie Sportowe , 74-240 Lipiany.	Organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych.
19.	Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” w Lipianach , pl. Wolności 1, 74-240 Lipiany.	Umacnianie więzi Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą z ojczyzną, jej językiem i kulturą oraz niesienie pomocy w zaspokajaniu różnorodnych potrzeb rodaków na świecie.

20.	Ochotnicza Straż Pożarna w Lipianach , pl. Wolności 1, 74-240 Lipiany.	Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, uczestnictwo w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi, rozwijanie wśród członków ochotniczej straży pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej.
-----	--	---

Źródło danych: Urząd Miejski w Lipianach, www.bazy.ngo.pl

Na terenie gminy działają także organizacje, które są kołami lub oddziałami organizacji ogólnopolskich. Do ważniejszych należą: Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Koło w Lipianach (ul. Okrzei 5, 74-240 Lipiany), Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze – Koło przy Zespole Szkół w Lipianach (ul. Kościuszki 1, 74-240 Lipiany), Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – Zarząd Rejonowy w Lipianach (pl. Wolności 1, 74-240 Lipiany), Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych (pl. Wolności 1, 74-240 Lipiany), Związek Sybiraków – Koło w Lipianach (Pl. Wolności 1, 74-240 Lipiany), Liga Obrony Kraju – Klub Łączności w Lipianach (Pl. Wolności 4/1, 74-240 Lipiany).

13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

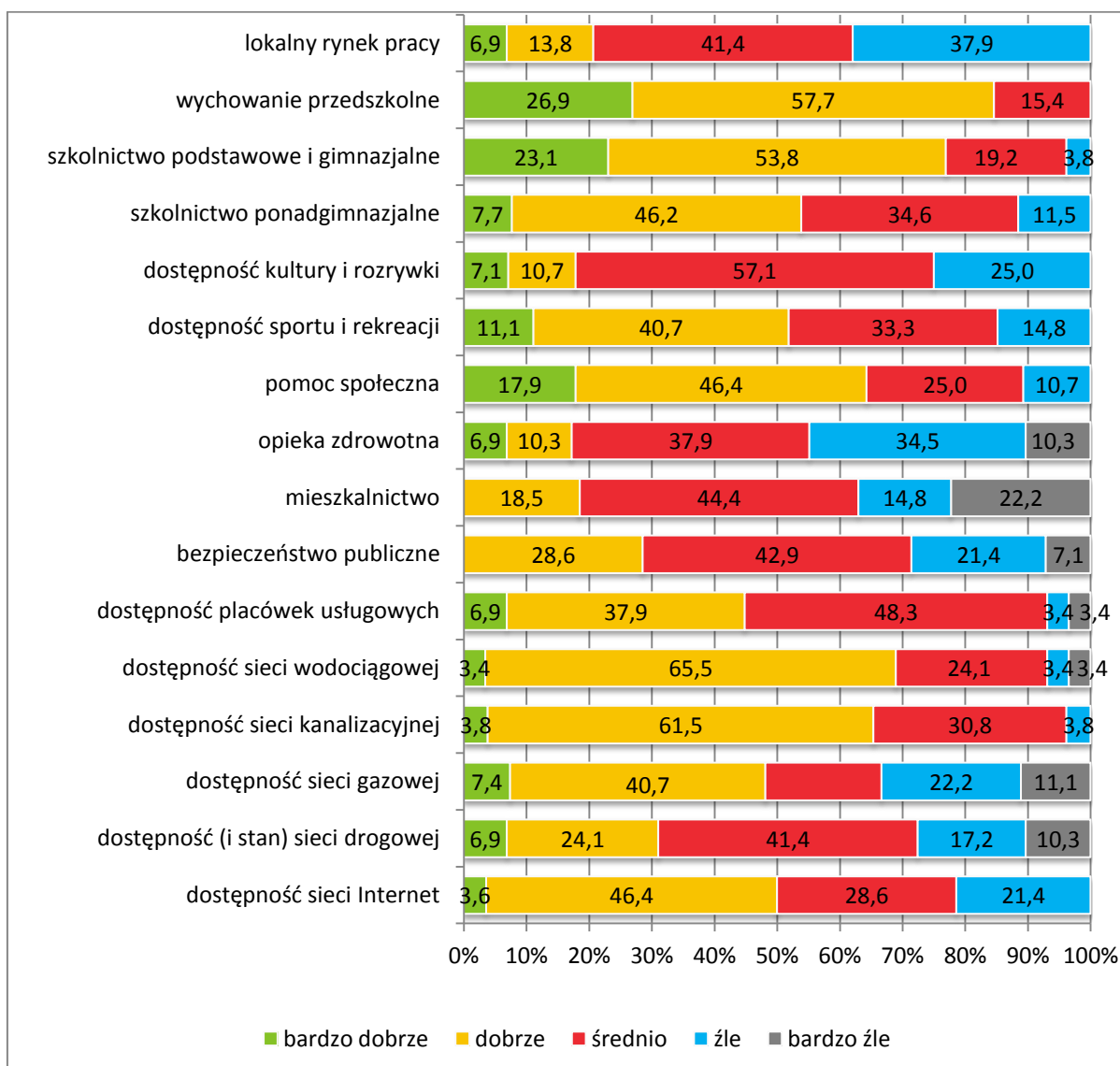
Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Lipiany posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Burmistrza Lipian, Sekretarza Gminy, Skarbnika Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Miejskiego, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji

pozarządowych i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 29 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 34. Warunki życia w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

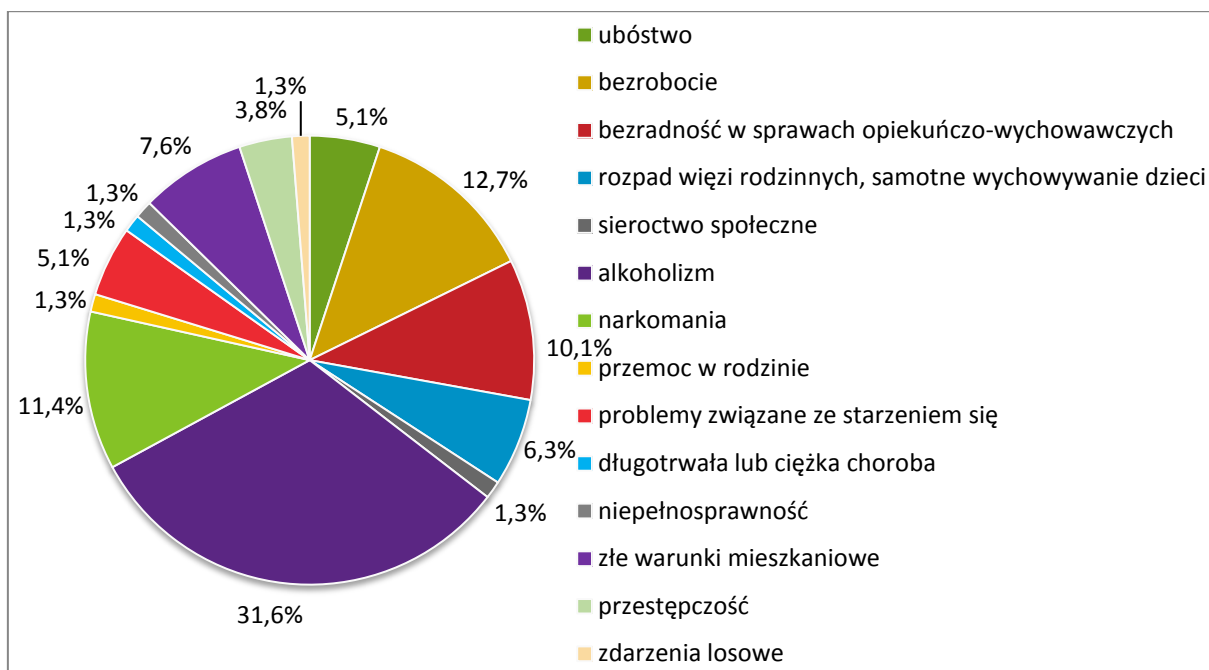
Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najwyżej ocenili dostępność wychowania przedszkolnego (łącznie 84,6% ocen dobrych i bardzo dobrych) i szkolnictwa podstawowego (w sumie 76,9 ocen dobrych i bardzo dobrych). Z wysokimi ocenami spotkał się również dostęp do sieci wodociągowej (łącznie 68,9% ocen

dobrych i bardzo dobrych) i kanalizacyjnej (w sumie 65,3% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz pomoc społeczna (łącznie 64,3% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najniżej ankietowani ocenili dostępność opieki zdrowotnej (w sumie 44,8% ocen złych i bardzo złych), lokalny rynek pracy (37,9% ocen złych), sytuację mieszkaniową (łącznie 37% ocen bardzo złych i złych) oraz dostęp do sieci gazowej (w sumie 33,3% ocen złych i bardzo złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 35. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

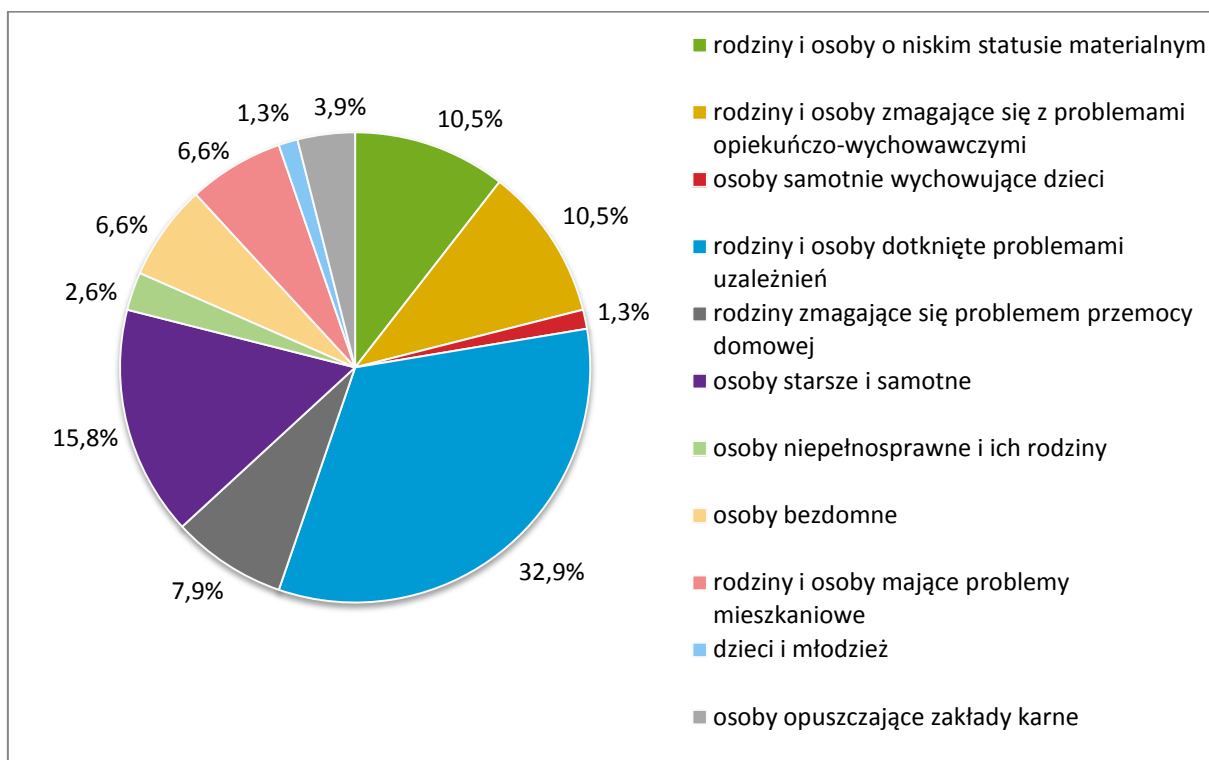

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli alkoholizm (31,6%), a także bezrobocie (12,7%), narkomania (11,4%), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz zaniedbanie dzieci (10,1%).

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 36. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

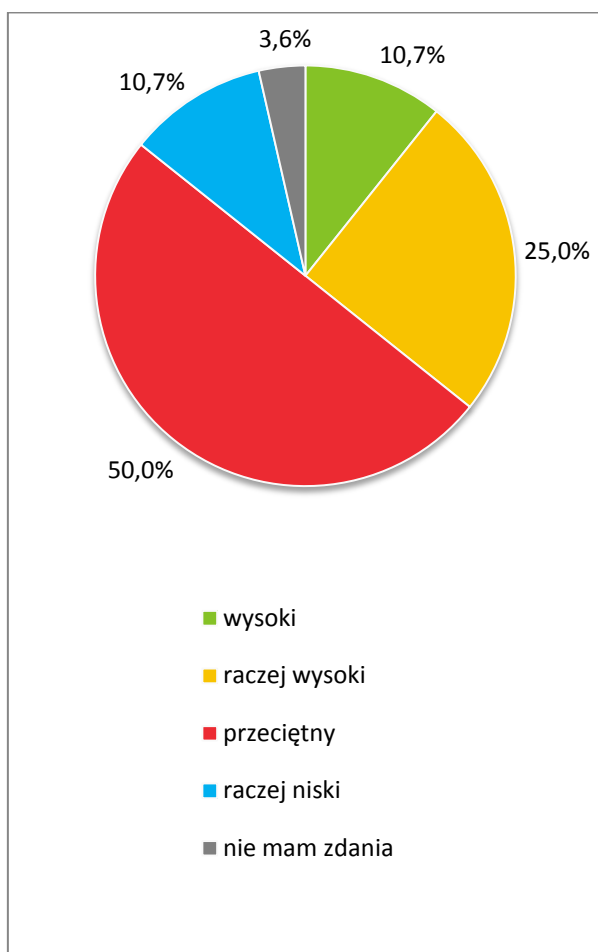
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (32,9%).

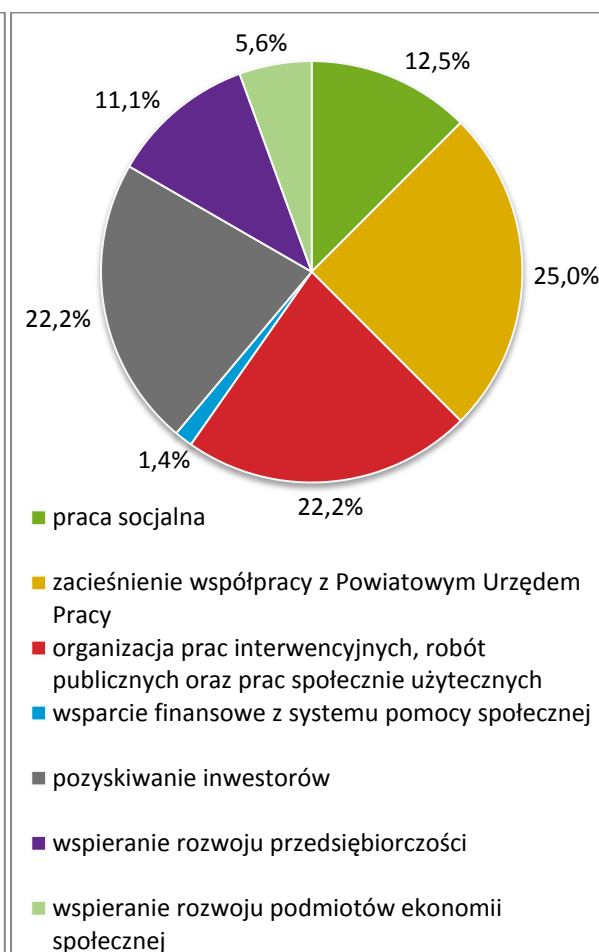
Zdaniem respondentów wykluczeniem społecznym zagrożone są również osoby starsze i samotne (15,8%), rodziny i osoby o niskim statusie materialnym oraz rodziny i osoby zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi (po 10,5%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 37. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?

Wykres 38. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?

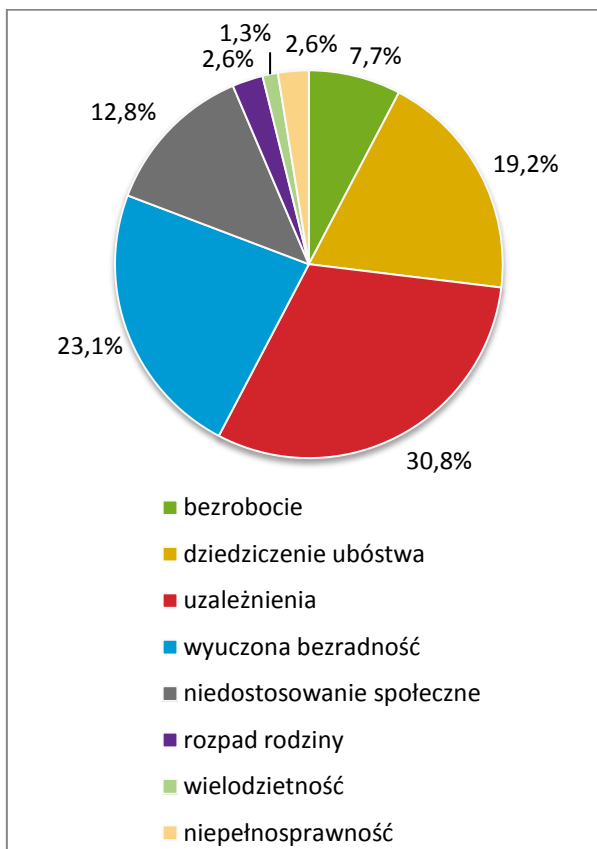
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii połowy ankietowanych poziom bezrobocia w gminie jest przeciętny. Jednocześnie łącznie 35,7% badanych uznało go za raczej wysoki lub wysoki, a w sumie 14,3% za raczej niski lub niski.

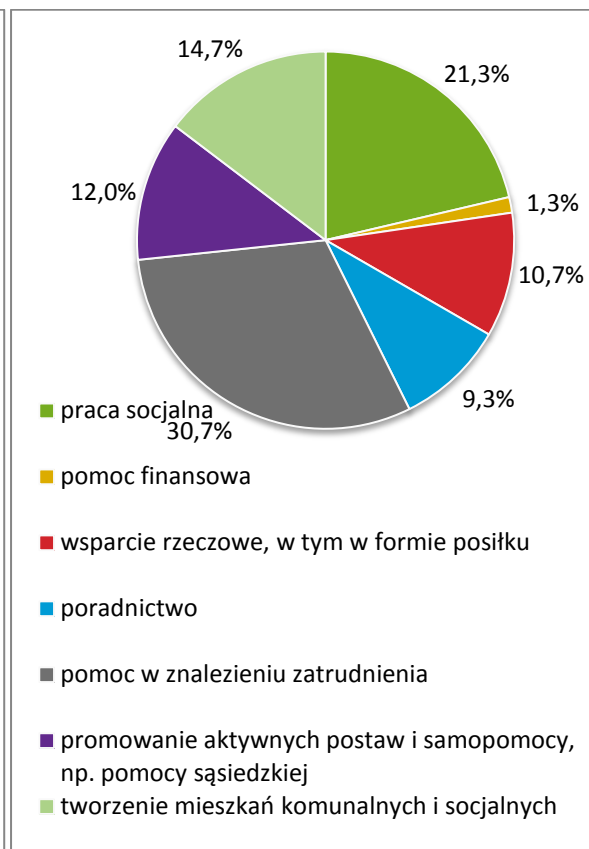
Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, respondenci najczęściej wymieniali: zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń) zdobycia doświadczenia zawodowego oraz podniesienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych (25%), organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych oraz pozyskiwanie inwestorów (po 22,2%).

W odpowiedzi na następujące pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 39. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?

Wykres 40. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

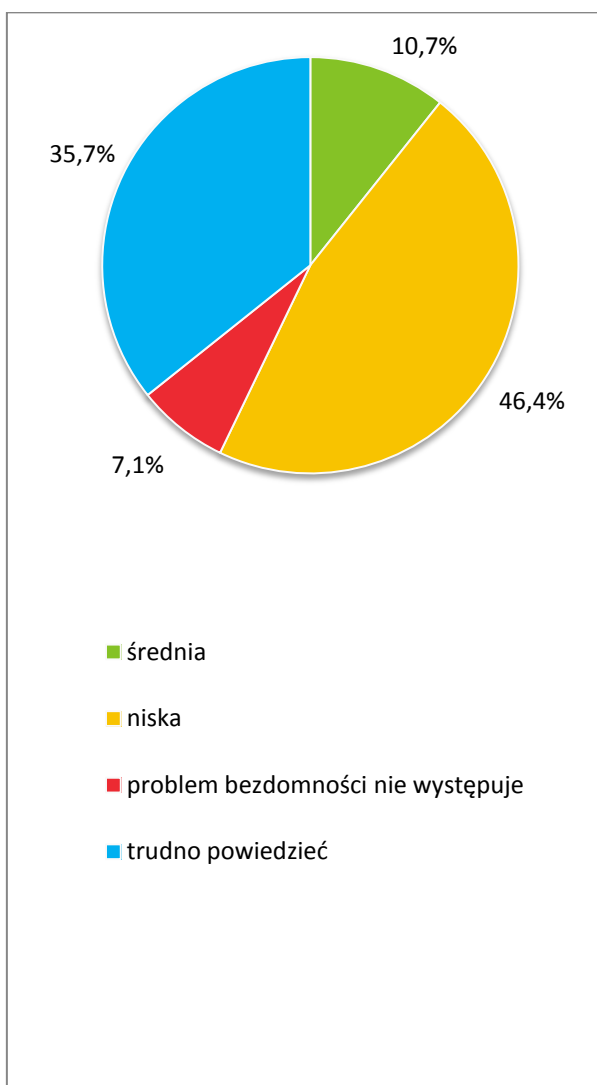
Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali uzależnienia (30,8%), wyuczoną bezradność (23,1%), dziedziczenie ubóstwa (19,2%) oraz niedostosowanie społeczne (12,8%).

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa, należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (30,7%). Duże znaczenie przywiązywali również do prowadzenia pracy socjalnej (21,3%), tworzenia mieszkań komunalnych i socjalnych (14,7%), promowania aktywnych postaw i samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej (12%) oraz udzielania wsparcia rzeczowego, w tym w formie posiłku (10,7%).

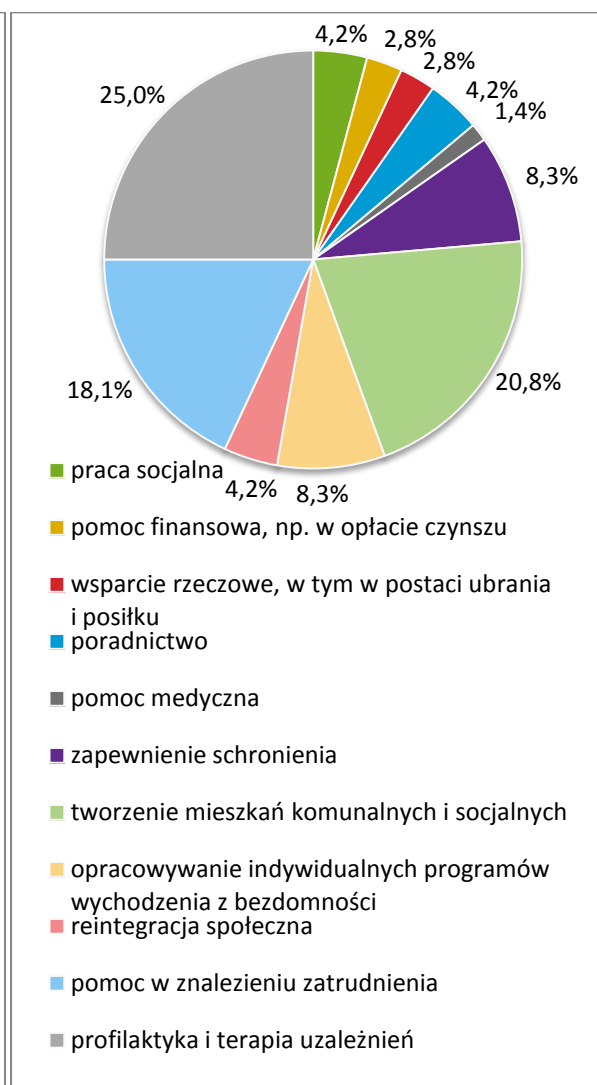

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 41. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?

Wykres 42. Jakie działania byłby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?

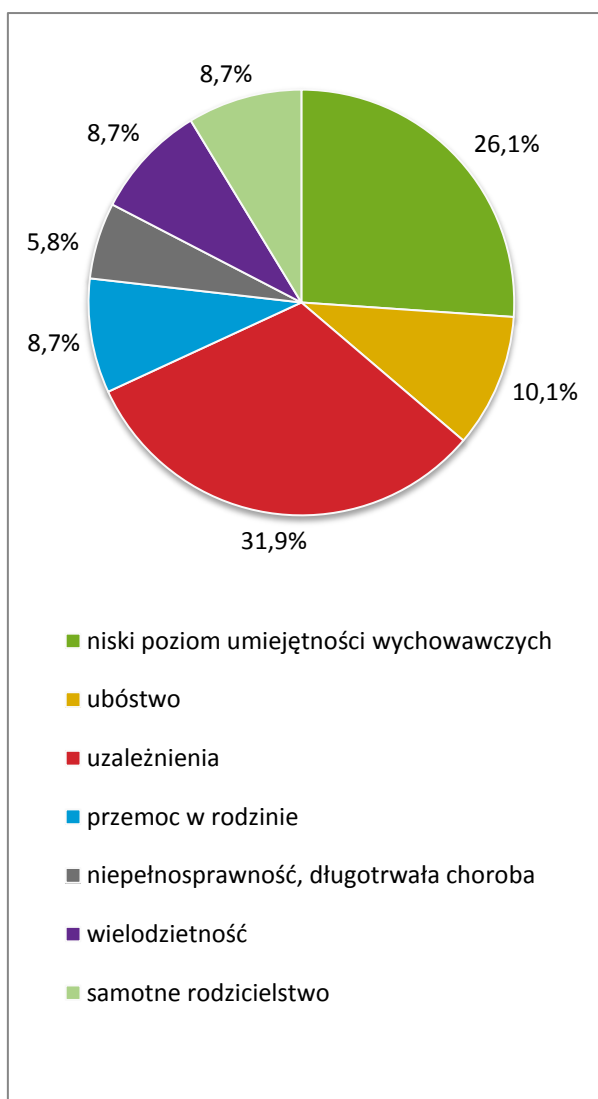
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Blisko połowa respondentów (46,4%) stwierdziła, że skala bezdomności w gminie jest niska. Jednocześnie 35,7% badanych odpowiedziało, że problem ten nie występuje, a 10,7% przyznało, że jego skala jest średnia.

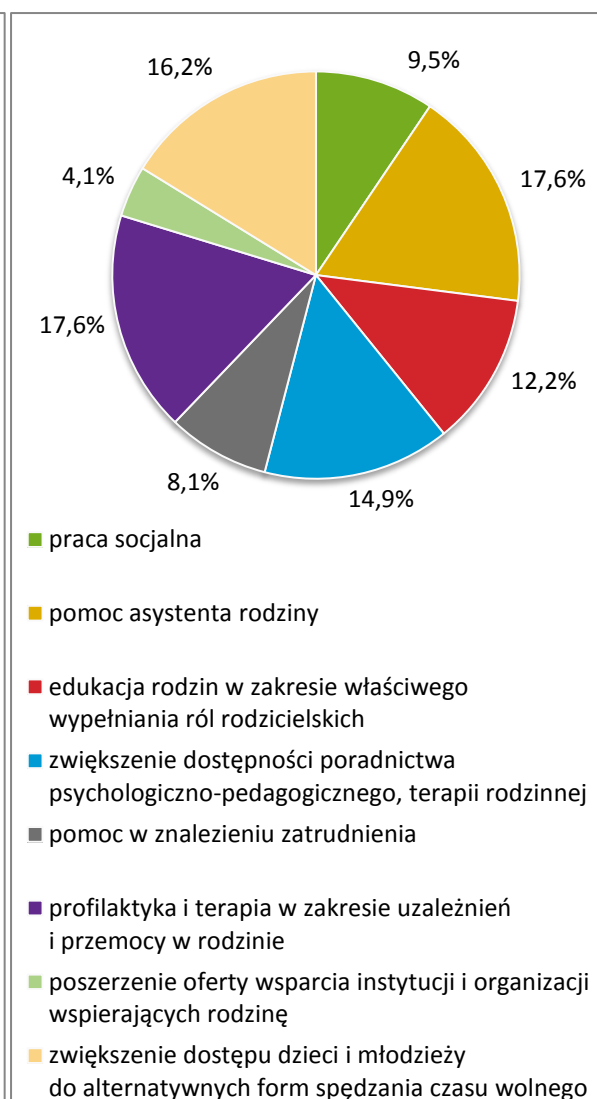
W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść prowadzenie profilaktyki i terapii uzależnień (25%), tworzenie mieszkań komunalnych i socjalnych (20,8%) oraz udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (18,1%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 43. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

Wykres 44. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

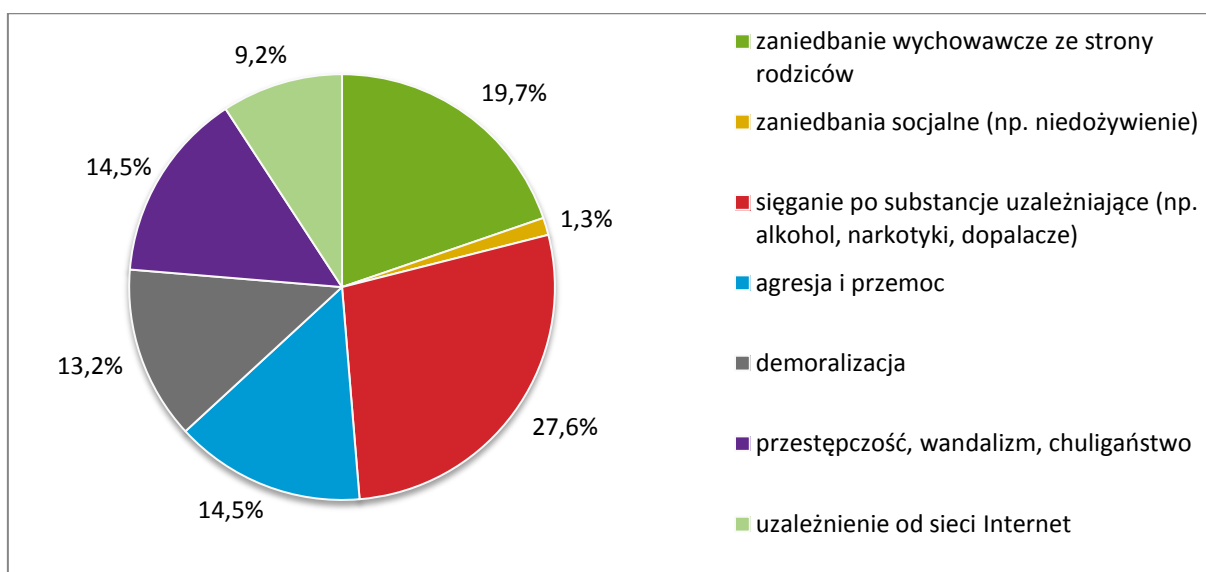
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie są uzależnienia (31,9%), niski poziom umiejętności wychowawczych (26,1%) oraz ubóstwo (10,1%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali zapewnienie pomocy ze strony asystenta rodziny, prowadzenie profilaktyki i terapii w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie (po 17,6%), zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (16,2%), zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego i terapii rodzinnej (14,9%) oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich (12,2%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 45. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

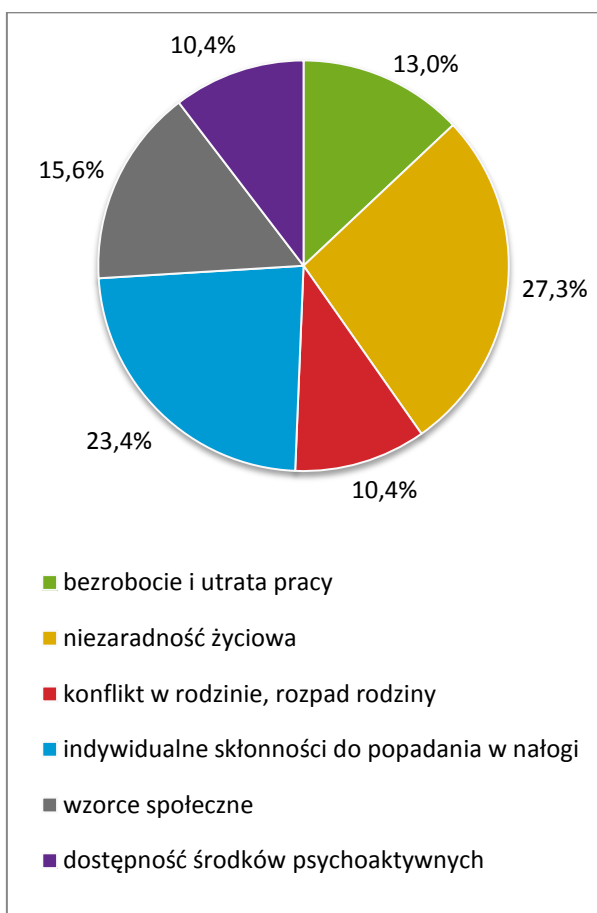

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

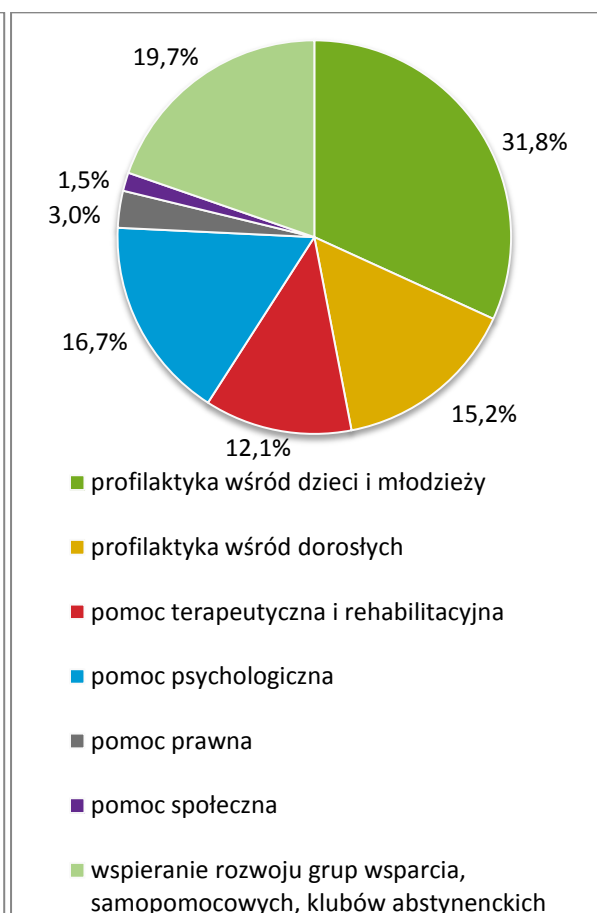
Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (27,6%), zaniechania wychowawcze ze strony rodziców (19,7%), a także agresja i przemoc oraz przestępczość, wandalizm i chuligaństwo (po 14,5%).

W następujących pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 46. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy

Wykres 47. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

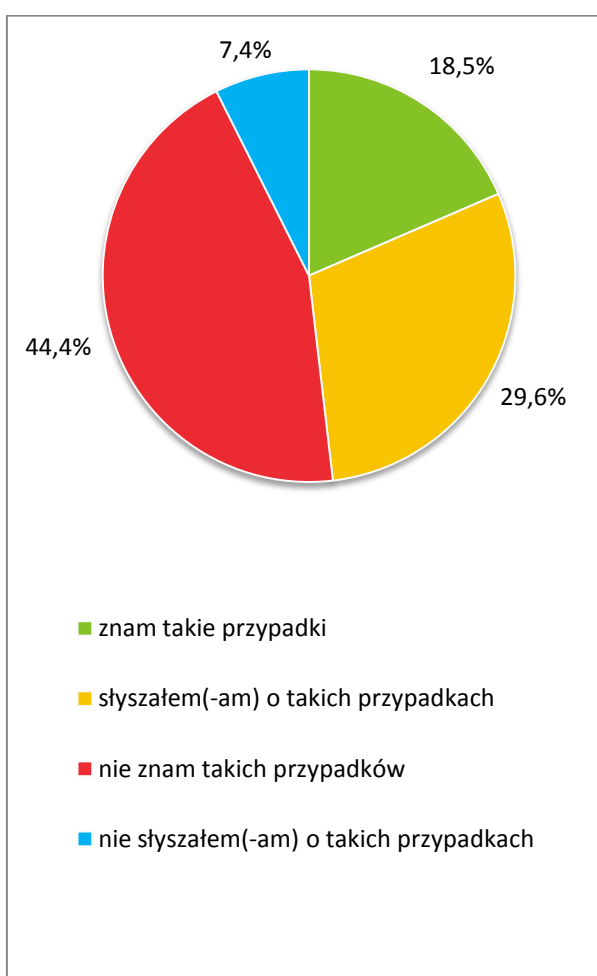
Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli niezaradność życiową (27,3%), indywidualne skłonności do popadania w nałogi (23,4%), wzorce społeczne (15,6%) oraz bezrobocie i utratę pracy (13%).

Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (31,8%) oraz dorosłych (15,2%), wspieraniu rozwoju grup wsparcia,

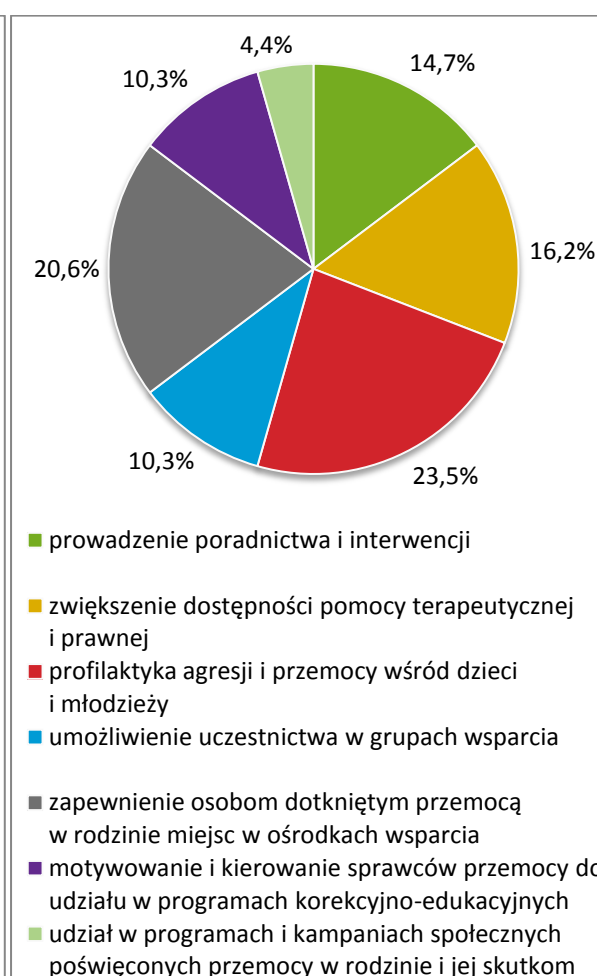
samopomocowych (np. AA i Al-Anon) i klubów abstynenckich (19,7%) oraz zapewnieniu dostępu do pomocy psychologicznej (16,7%).

Następnie zapytano badanych o znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 48. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie

Wykres 49. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

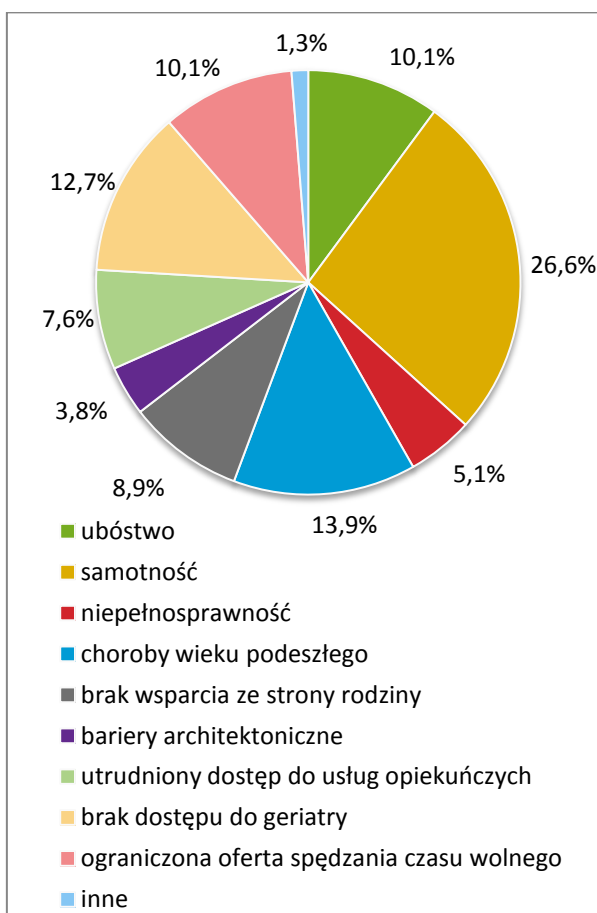
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Nieco ponad połowa ankietowanych (łącznie 51,8%) stwierdziła, że nie zna przypadków przemocy w rodzinie w gminie lub o nich nie słyszała. Odmiennego zdania było w sumie 48,1% badanych.

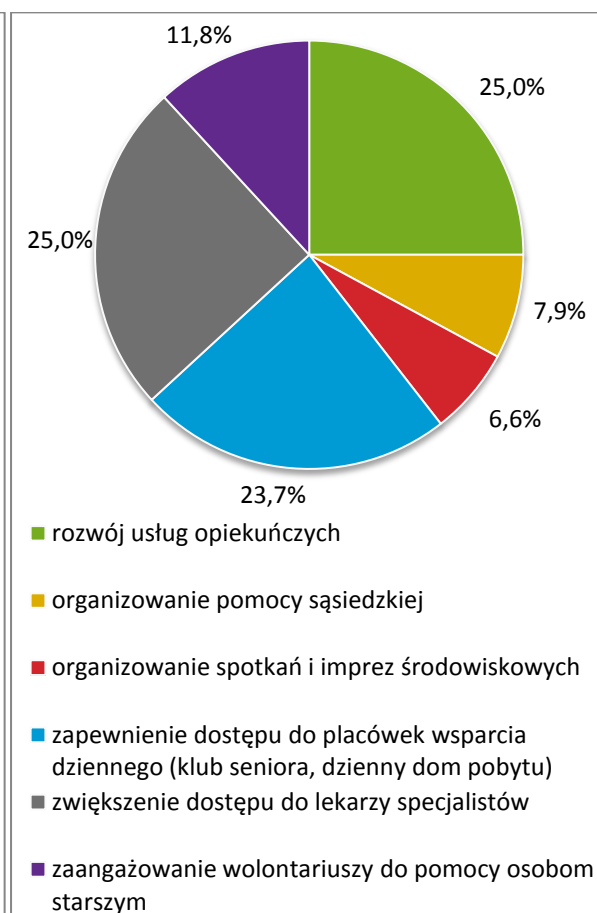
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (23,5%), zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia (20,6%), zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej (16,2%) oraz prowadzić poradnictwo i podejmować interwencje (14,7%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie, oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 50. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy

Wykres 51. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?

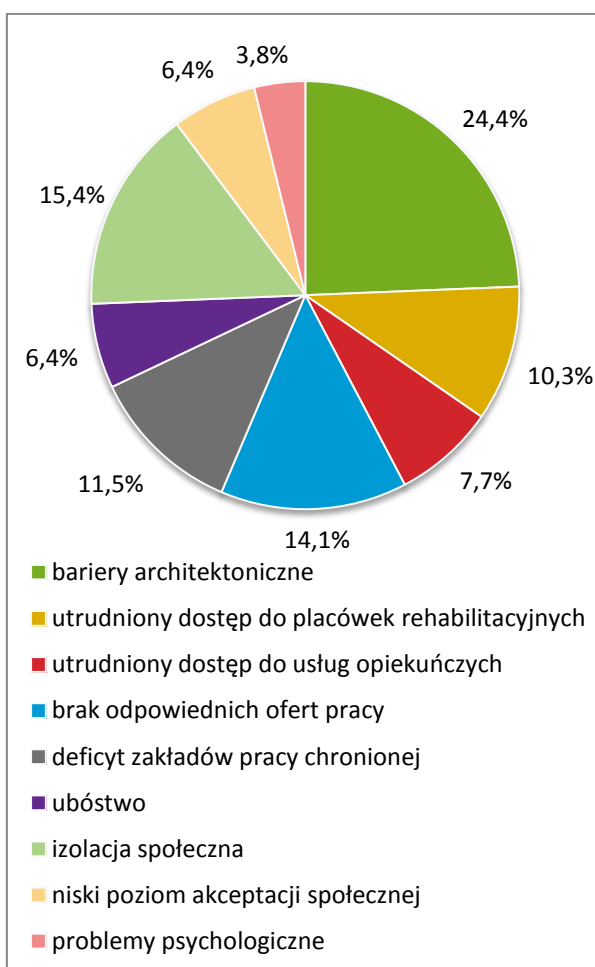
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotykają seniorów w gminie, są: samotność (26,6%), choroby wieku podeszłego (13,9%) oraz brak dostępu do geriatry (12,7%).

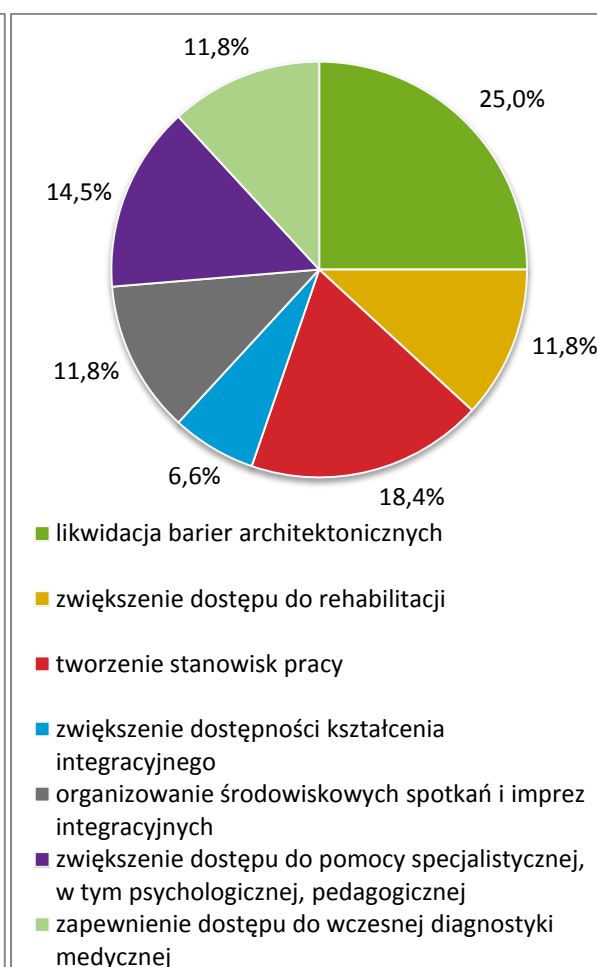
Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: rozwijanie usług opiekuńczych, zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (po 25%) oraz zapewnienie szerszego dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; 23,7%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 52. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy

Wykres 53. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?

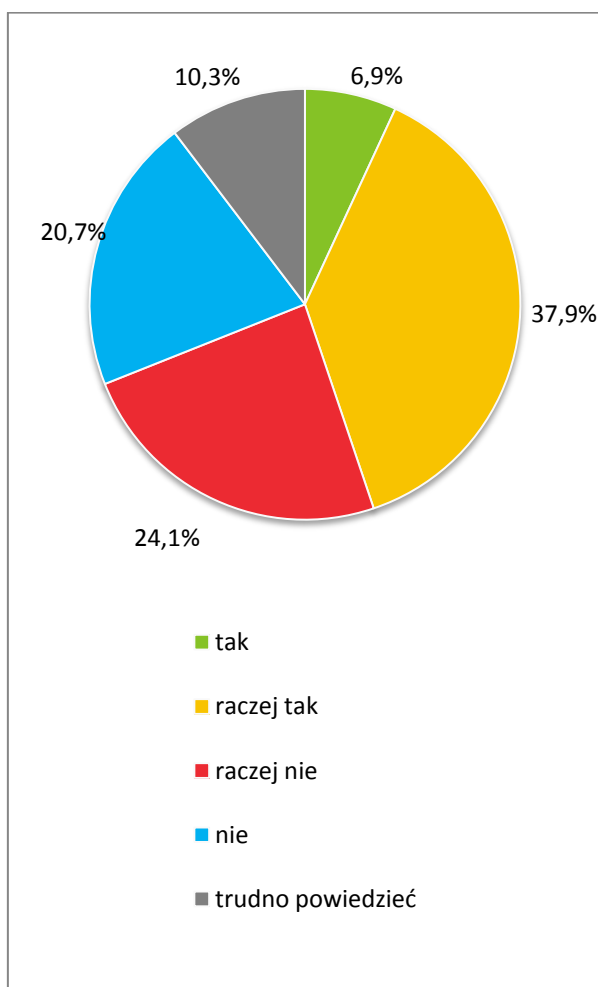
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: bariery architektoniczne (24,4%), izolacja społeczna (15,4%) oraz brak odpowiednich ofert pracy (14,1%).

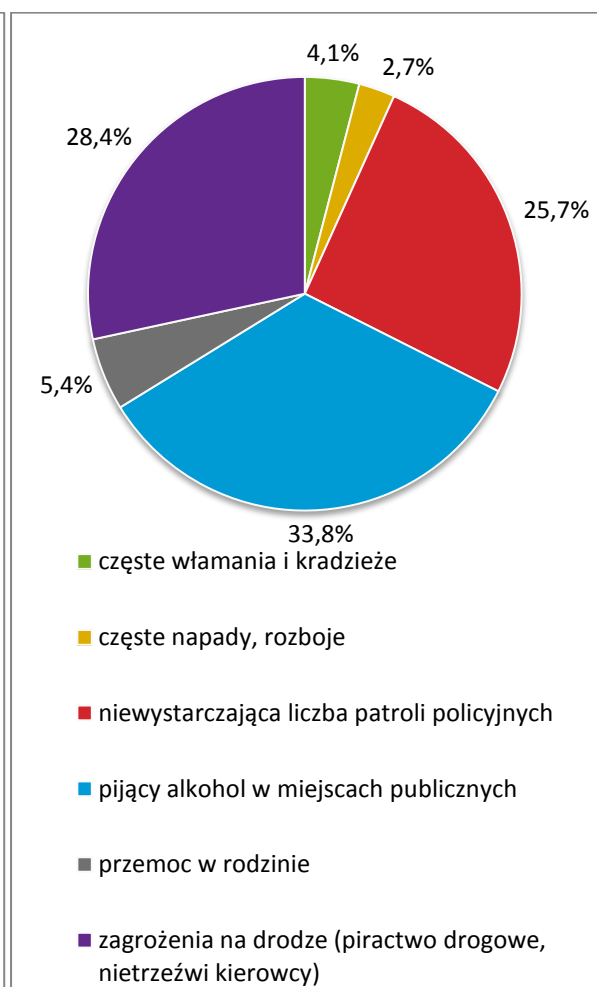
W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na likwidowaniu barier architektonicznych (25%), tworzeniu stanowisk pracy (18,4%) oraz zwiększeniu dostępu do pomocy specjalistycznej, w tym psychologicznej i pedagogicznej (14,5%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 54. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

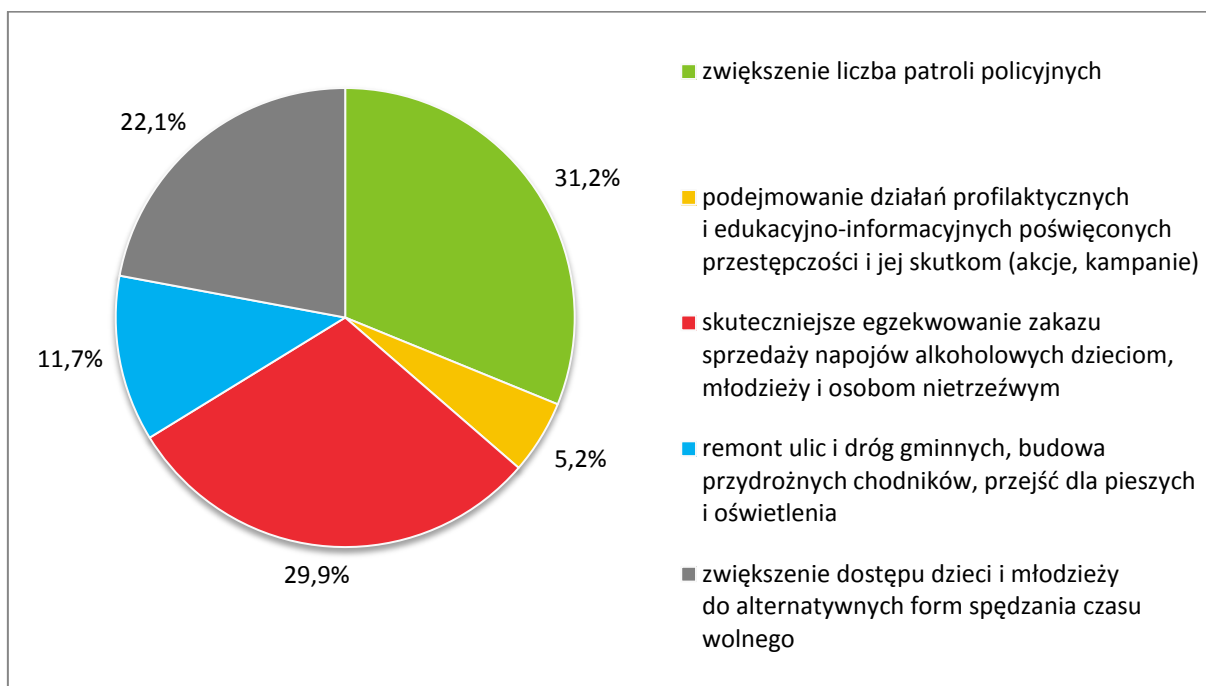
Wykres 55. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 56. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Łącznie 44,8 badanych stwierdziło, że czuje się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie w miejscu zamieszkania i tyłu samo było odmiennego zdania.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (33,8%), zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 28,4%) oraz niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (25,7%).

Zdaniem ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłyby takie działania, jak: zwiększenie liczby patroli policyjnych (31,2%), skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (29,9%) oraz zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (22,1%).

14. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Na potrzeby niniejszego dokumentu analiza została przeprowadzona w następujących obszarach: 1. Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność, 2. Rodzina, dzieci i młodzież, 3. Uzależnienia i przemoc w rodzinie, 4. Starość i niepełnosprawność, 5. Kapitał społeczny i aktywność obywatelska.

Obszar: Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ bliski przebieg ponadlokalnych tras komunikacyjnych (Szczecin – Lipiany – Gorzów Wielkopolski) ▪ korzystne warunki środowiska naturalnego (jeziora) ▪ atrakcyjne zasoby przyrodnicze (głównie wokół zbiorników wodnych) ▪ bogate zasoby kulturalne (cenne zabytki architektury) ▪ upowszechnianie ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach ▪ pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) ▪ duży potencjał osób w wieku produkcyjnym ▪ diagnozowanie problemu bezdomności 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ peryferyjność położenia gminy; duża odległość od aglomeracji miejskich ▪ słabe wykorzystanie możliwości, jakie stwarza sąsiedztwo z gminami turystycznymi, np. z gminą Barlinek ▪ niewystarczająca liczba miejsc pracy w gminie; mała liczba dużych zakładów przetwórczych i przemysłowych ▪ zbyt mała liczba inwestorów w gminie i niewystarczające działania mające na celu zachęcenie ich do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy ▪ brak dużego kapitału prywatnego wewnętrznego i zewnętrznego ▪ brak instytucji wspierających sektor małych i średnich przedsiębiorstw ▪ niski poziom innowacyjności lokalnych podmiotów gospodarczych ▪ przewaga nisko wykwalifikowanych pracowników

<ul style="list-style-type: none"> ▪ informowanie bezdomnych o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy ▪ zapewnianie wsparcia osobom wychodzącym z bezdomności ▪ wykwalifikowana i zaangażowana kadra OPS-u 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej; ograniczone środki finansowe przeznaczone na ten system ▪ zbyt niska skuteczność działań służących aktywizacji osób pozostających bez zatrudnienia ▪ niewystarczająca promocja gminy ▪ niewystarczająco rozwinięta informacja i baza turystyczna, noclegowa i rekreacyjna ▪ słabo rozwinięta sieć placówek usługowo-handlowych; niska dynamika ich rozwoju ▪ brak produktów lokalnych ▪ deficyt podmiotów ekonomii społecznej ▪ zbyt mała liczba gospodarstw agroturystycznych ▪ ograniczone środki finansowe na realizację zadań z zakresu modernizacji i rozbudowy gminnej infrastruktury ▪ pogarszający się stan techniczny dróg gminnych ▪ nieodpowiednie zasoby mieszkań komunalnych, w tym socjalnych; brak środków na ich budowę lub remonty ▪ duże zadłużenie Gminnego Zakładu Komunalnego w Lipianach (2 mln zł) ▪ brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności ▪ brak w gminie organizacji pozarządowej skupiającej przedsiębiorców ▪ ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych ▪ słabo rozwinięta sieć zbiorowej komunikacji lokalnej
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ aktywna promocja gminy ▪ lepsze wykorzystanie atutów wynikających z posiadanych zasobów naturalnych i kulturowych (historycznych); rozwój 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pogłębienie peryferyzacji gminy poprzez pogarszający się stan dróg oraz likwidację kolejnych połączeń komunikacyjnych ▪ degradacja środowiska naturalnego

<p>i promocja oferty oraz infrastruktury turystycznej (np. ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne, gospodarstwa agroturystyczne)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ przywrócenie walorów środowiska przyrodniczego i miejskiego ▪ większe wykorzystanie potencjału, jaki stwarza sezonowy wzrost ruchu turystycznego w sąsiadujących miejscowościach ▪ zwiększenie atrakcyjności terenów pod inwestycje (w tym na obszarach wiejskich gminy) ▪ zwiększenie innowacyjności lokalnych podmiotów gospodarczych ▪ wspomaganie lokalnych przedsiębiorców i przyciąganie nowych inwestorów ▪ stworzenie systemu zachęt i wsparcia przy tworzeniu zakładów usługowych ▪ efektywniejsza aktywizacja zawodowa osób niepracujących i poszukujących pracy (poradnictwo, szkolenia, wykorzystanie w szerszym zakresie takich form jak roboty publiczne i prace interwencyjne) ▪ stosowanie indywidualnego podejścia do klienta, doradztwo i konsultacje psychologiczne, lepsza współpraca pracownika socjalnego i asystenta rodziny ▪ zachęcanie pracodawcy do podniesienia wynagrodzenia (indywidualne podejście pośrednictwa pracy) ▪ rozwój budownictwa socjalnego i komunalnego w celu zaspokojenia potrzeb mieszkańców o niskich dochodach; renowacja budynków mieszkalnych na terenie Lipian ▪ wyższy stopień absorpcji środków zewnętrznych (w tym unijnych) na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, rozpoczęcie działalności gospodarczej i rozwój przedsiębiorczości 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zmniejszająca się atrakcyjność gminy ▪ brak tradycji wykorzystywania posiadanych walorów naturalnych ▪ brak wsparcia dla działań innowacyjnych ▪ trudności z pozyskaniem środków finansowych na realizację inwestycji ▪ coraz większy zakres zadań własnych gminy nieadekwatny do będących w jej dyspozycji środków finansowych ▪ zjawisko dziedziczenia bezrobocia ▪ brak sprawnego systemu aktywizacji osób bezrobotnych; niska aktywność tych osób w poszukiwaniu pracy (ponieważ im się nie opłaca); negatywny efekt Programu 500+ ▪ wyuczona bezradność i niezaradność życiowa, obawa przed zmianami, problem z otwarciem się na innych ludzi ▪ niski poziom zarobków i postępujące zjawisko ubóstwa (życie na kredyt) ▪ powiększające się różnice w dochodach ludności ▪ brak odpowiednich kwalifikacji i kompetencji oraz doświadczenia zawodowego osób nieaktywnych zawodowo i bezrobotnych ▪ niewielki potencjał inwestorów ▪ spadek opłacalności produkcji rolnej ▪ występowanie zjawiska nielegalnego zatrudnienia ▪ ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież ▪ migracja zarobkowa osób w wieku produkcyjnym, w tym ludzi młodych i wykształconych, do silniejszych gospodarczo regionów i krajów Unii Europejskiej ▪ zbyt niski poziom społecznej akceptacji osób bezdomnych
---	--

<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększenie mobilności zawodowej ▪ dostęp do europejskich rynków pracy ▪ opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności 	
---	--

Obszar: Rodzina, dzieci i młodzież

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wykwalifikowana kadra OPS-u udzielająca rodzinom wsparcia ▪ istnienie warunków do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej ▪ zapewnianie rodzinom dostępu do poradnictwa specjalistycznego ▪ zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny ▪ dostateczny dostęp w gminie do opieki przedszkolnej i szkolnictwa podstawowego ▪ możliwość kontynuowania w gminie nauki na poziomie ponadgimnazjalnym ▪ wykwalifikowana kadra pedagogiczna ▪ bardzo dobry dostęp uczniów do sieci Internet ▪ działalność Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury oraz Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej ▪ organizowanie na terenie gminy cyklicznych imprez kulturalnych ▪ funkcjonowanie w gminie stowarzyszeń kulturalnych i klubów sportowych ▪ dobrze rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna, obejmująca m.in. halę sportowo-rekreacyjną ▪ działalność świetlic środowiskowych i wiejskich ▪ funkcjonowanie wypożyczalni sprzętu wodnego ▪ dysponowanie wolnymi terenami pod budownictwo mieszkaniowe ▪ istnienie w gminie organizacji 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak w gminie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci, w tym domu dla samotnej matki ▪ brak żłobka ▪ brak placówek oświatowych w zakresie szkolnictwa zawodowego ▪ niedostosowane szkolnictwo do potrzeb rynku pracy ▪ słaba kondycja finansowa placówek oświatowych ▪ brak psychologa dla dzieci i młodzieży szkolnej ▪ niedostateczna aktywność instytucji kulturalnych w gminie; słaba współpraca pomiędzy nimi ▪ deficyt mieszkań socjalnych ▪ niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży; mała aktywność świetlic w zakresie prowadzenia zajęć z edukacji twórczej ▪ brak w gminie wydarzeń kulturalnych o charakterze ponadlokalnym ▪ niedostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego (programy, kółka teatralne, sportowe, sale kinowe) ▪ niedostateczny dostęp do opieki medycznej w gminie, głównie specjalistycznej ▪ niski poziom koordynacji działań instytucji i organizacji wspierających rodziny, dzieci i młodzież

<p>pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży; podejmowanie z nimi współpracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewielka liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dalsze wsparcie ze strony asystenta rodziny ▪ lepszy dostęp do opieki przedszkolnej i edukacji szkolnej ▪ wykorzystanie potencjału wykształconej młodzieży ▪ zatrudnienie psychologa w szkole ▪ realizowanie zintegrowanych programów terapeutycznych dla dzieci i rodziców ▪ pozyskanie funduszy na rozbudowę infrastruktury oświatowej; tworzenie szkół zawodowych ▪ organizowanie różnorodnych imprez o zasięgu ponadlokalnym ▪ poszerzenie oferty istniejącej w gminie hali sportowej oraz doposażenie jej w sprzęt rekreacyjny ▪ organizowanie imprez letnich na terenach wiejskich gminy ▪ zainteresowanie sponsorów zewnętrznych finansowaniem działalności sportowej, kulturalnej i oświatowej w gminie ▪ cykliczne spotkania przedstawicieli służb pomocowych i instytucji działających na rzecz rodziny ▪ rozszerzenie współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną ▪ nawiązywanie współpracy z organizacjami pozarządowymi udzielającymi wsparcia rodzinie ▪ przejęcie i rewalidacja mieszkań ▪ zawarcie umowy, porozumienia z domem samotnej matki ▪ udział w programach i projektach skierowanych do rodzin, dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ujemny przyrost naturalny ▪ niska jakość edukacji szkolnej i przedszkolnej ▪ rosnące koszty edukacji ▪ ograniczone możliwości pozyskania nauczycieli ▪ utrudniona komunikacja (transport) ▪ zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców ▪ zła sytuacja materialna części rodzin ▪ utrzymująca się liczba rodzin dysfunkcyjnych ▪ dziedziczenie bezradności, powielanie patologicznych wzorców ▪ słabe zainteresowanie społeczeństwa możliwościami aktywnego wypoczynku ▪ osłabienie więzi rodzinnych i rozpad rodzin ▪ brak wiary we własne możliwości ▪ likwidacja, ze względu na ograniczenia finansowe, jednostek kulturotwórczych ▪ niedoinwestowanie infrastruktury kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej na terenach wiejskich (np. świetlic wiejskich, boisk, placów zabaw) ▪ dewastacja sprzętu i urządzeń rekreacyjno-sportowych oddanych do powszechnego użytkowania ▪ dalszy odpływ ludzi młodych, wykształconych do jednostek miejskich

Obszar: Uzależnienia i przemoc w rodzinie

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie dostępu do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychospołecznej i prawnej ▪ funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego Leczenia Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia ▪ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ podejmowanie działań przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespół Interdyscyplinarny ▪ podejmowanie wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie ▪ istnienie w gminie Posterunku Policji; wysoka skuteczność działań prewencyjnych i zadowalający wskaźnik wykrywalności przestępstw 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak diagnozy problemu uzależnień i przemocy w rodzinie na terenie gminy ▪ niewystarczający dostęp do pomocy psychologicznej ▪ niewystarczająca działalność profilaktyczna, informacyjna i edukacyjna wśród dzieci i młodzieży ▪ zbyt duża liczba punktów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych ▪ brak grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększenie dostępu do pomocy psychologicznej ▪ zwiększenie dostępu do informacji o instytucjach pomocowych ▪ zmniejszenie liczby punktów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych ▪ powołanie klubu AA i grup wsparcia ▪ edukowanie rodzin i dzieci, wskazanie atrakcyjnych wzorców ▪ rozszerzenie edukacji przedszkolnej ponad programową ▪ opracowanie diagnozy problemów uzależnień i przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ relatywnie niska liczba osób wyleczonych z uzależnień; niewystarczający dostęp do placówek leczniczo-odwykowych i terapeutycznych ▪ coraz większa dostępność alkoholu i innych środków psychoaktywnych ▪ obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej ▪ przyzwolenie społeczne na nadużywanie alkoholu i jego spożywanie przez młodzież ▪ powielanie zachowań – przejmowanie złych wzorców z pokolenia na pokolenie ▪ brak motywacji do walki z problemem uzależnień

<p>w gminie; powołanie zespołu ds. opracowania ww. diagnozy</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ motywowanie do skorzystania z pobytu w placówkach leczniczo-odwykowych i terapeutycznych ▪ promowanie zdrowego trybu życia ▪ organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży ▪ zwiększenie świadomości społecznej, w tym dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli, na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poczucie wstydu wśród osób dotkniętych problemem uzależnień ▪ stereotypy w postrzeganiu problemów uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ zwiększająca się liczba osób wymagających z powodu przemocy w rodzinie interwencji, podjęcia działań interdyscyplinarnych oraz korekcyjno-edukacyjnych ▪ duży opór przed ujawnieniem problemów uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ wciąż niska świadomość społeczna problemów uzależnień i przemocy
--	---

Obszar: Starość i niepełnosprawność

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ informowanie osób starszych i niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy ▪ organizowanie usług opiekuńczych w gminie ▪ działalność klubu seniora przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Lipianach ▪ istnienie bazy rehabilitacyjnej w gminie ▪ dostęp do warsztatu terapii zajęciowej i środowiskowego domu samopomocy w ościennej gminie ▪ upowszechnianie ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy wśród osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak grup wsparcia i placówek wsparcia dziennego działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, m.in. domu dziennego pobytu ▪ niewystarczająca liczba osób świadczących usługi osobom starszym i niepełnosprawnym ▪ brak specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi ▪ ograniczona działalność prozdrowotna wśród osób starszych ▪ ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki lekarskiej w gminie, w tym do opieki geriatrycznej ▪ niski standard i jakość sprzętu medycznego w publicznych placówkach zdrowia ▪ ograniczone możliwości kontynuowania przez seniorów aktywności zawodowej ▪ brak dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie ▪ istnienie w gminie barier utrudniających niepełnosprawnym codzienne życie

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych ▪ deficyt w gminie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ upowszechnianie informacji o dostępnych dla osób starszych i niepełnosprawnych formach pomocy ▪ lepsze zdiagnozowanie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych ▪ rozwój usług opiekuńczych i uruchomienie specjalistycznych usług opiekuńczych ▪ promowanie pomocy sąsiedzkiej ▪ poprawa stanu zdrowia osób starszych i niepełnosprawnych dzięki podniesieniu jakości usług medycznych i realizacji programów profilaktycznych ▪ zmiana przekonań, stereotypów wśród osób starszych i niepełnosprawnych ▪ integracja młodzieży z osobami starszymi i niepełnosprawnymi ▪ rozszerzenie usług specjalistycznych kierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych (w ramach NFZ) ▪ wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych ▪ przystosowanie budynków gminnych do potrzeb osób niepełnosprawnych ▪ zapewnienie dostępu do szkoleń dla kadry zajmującej się wspieraniem osób starszych i niepełnosprawnych ▪ pozyskanie środków finansowych na utworzenie w gminie dziennego domu pobytu dla osób starszych ▪ zatrudnienie osoby niepełnosprawnej w OPS-ie; pozyskanie na ten cel środków z PFRON-u 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększająca się liczba osób starszych ▪ spadek liczby osób w wieku produkcyjnym ▪ niezadowalający poziom życia i samotność osób starszych i niepełnosprawnych ▪ narastający problem braku opieki nad osobami starszymi ze strony rodziny ▪ niewielki udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych ▪ ograniczona dostępność domów pomocy społecznej ▪ marginalizowanie i wykluczenie osób starszych i niepełnosprawnych ▪ występowanie zjawiska migracji osób młodych do większych jednostek administracyjnych ▪ niestabilna sytuacja w zakresie finansów publicznych, brak perspektyw zwiększenia środków otrzymywanych z budżetu państwa na inwestycje infrastrukturalne ▪ pogarszająca się sytuacja w służbie zdrowia ▪ brak zainteresowania społeczeństwa problemami osób starszych i niepełnosprawnych ▪ mały potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych

<ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych ▪ rozwój wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych; zachęcanie młodzieży do wolontariatu 	
--	--

Obszar: Kapitał społeczny i aktywność obywatelska

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dobrze wykwalifikowana, stale podnosząca kwalifikacje kadra zatrudniona w OPS-ie ▪ dobra baza i zaplecze OPS-u ▪ dysponowanie odpowiednią liczbą pracowników socjalnych ▪ zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny ▪ informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia ▪ odpowiednia jakość obsługi klienta systemu pomocy społecznej ▪ pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej ▪ podejmowanie współpracy z przedstawicielami kościoła 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewystarczająca wiedza na temat problemów społecznych występujących w gminie ▪ niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej w gminie ▪ brak liderów lokalnych ▪ brak poczucia przynależności do tzw. „małej ojczyzny” ▪ niezadawalający poziom aktywności społeczności lokalnej; problemy z komunikacją pomiędzy mieszkańcami ▪ brak edukacji społecznej ▪ niewielki potencjał organizacji pozarządowych działających w gminie w obszarze polityki społecznej ▪ ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej ▪ brak wolontariatu w gminie
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dostępność szkoleń dla kadry OPS-u; dalsze podnoszenie kwalifikacji zawodowych ▪ dalsze wsparcie rodzin ze strony asystenta rodziny ▪ możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przeciążenie pracowników OPS-u zbyt dużą liczbą zadań ▪ niskie uposażenie pracowników OPS-u ▪ popadanie w rutynę i doznawanie przez pracowników pomocy społecznej syndromu wypalenia zawodowego ▪ niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej; niewystarczająca ilość środków finansowych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej

<ul style="list-style-type: none"> ▪ zmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej ▪ większe wykorzystanie potencjału kulturalno-artystycznego społeczności lokalnej, w szczególności młodzieży ▪ wyższy stopień integracji mieszkańców gminy ▪ zwiększenie udziału mieszkańców gminy w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych ▪ uświadamianie korzyści płynących z aktywności społecznej, w tym organizowanie warsztatów ▪ powołanie pełnomocnika w celu rozeznania potrzeb sektora pozarządowego ▪ autopromocja poprzez codzienną komunikację ▪ zacieśnienie współpracy pomiędzy osobami i podmiotami działającymi na rzecz społeczności lokalnej ▪ utworzenie i rozwój wolontariatu w gminie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewystarczająca świadomość roli i potrzeb sektora pomocy społecznej wśród władz gminy ▪ biurokracja w pomocy społecznej ▪ roszczeniowa postawa odbiorców pomocy społecznej ▪ rozluźnienie więzi społecznych ▪ marazm społeczności lokalnej ▪ niechęć mieszkańców wobec innowacyjnych pomysłów władz samorządowych ▪ niedocenywanie osób wykazujących się aktywnością ▪ brak napływu nowego kapitału ludzkiego
--	--

15. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Lipiany pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- bezrobocie oraz ograniczającą możliwości rozwoju mieszkańców zbyt małą liczbą miejsc pracy w gminie, co m.in. wymaga poprawy warunków do inwestowania na jej terenie, kontynuowania działań na rzecz pozyskania podmiotów tworzących nowe miejsca pracy, wspierania rozwoju firm już istniejących oraz rolnictwa, a także lepszego wykorzystania posiadanych przez gminę walorów turystycznych;
- trudną sytuację bytową części mieszkańców gminy, co m.in. wymaga zachęcania ich do aktywnych postaw (poprzez pracę socjalną i poradnictwo), udzielania pomocy

w znalezieniu zatrudnienia przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, propagowania i wspierania przedsiębiorczości, realizowania projektów służących aktywizacji społeczno-zawodowej oraz zwiększenia w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym socjalnych;

- wysoką liczbę rodzin zmagających się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz wymagających ochrony macierzyństwa, m.in. ze względu na wielodzietność, co wymaga m.in. dalszego edukowania rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, zapewnienia dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3., poszerzenia dostępu do opieki przedszkolnej, poradnictwa specjalistycznego i wsparcia ze strony asystenta rodziny, a także zwiększenia dostępności alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym placówek wsparcia dziennego;
- niekorzystne zmiany demograficzne w gminie – spadek liczby mieszkańców, w tym malejącą liczbę osób w wieku produkcyjnym oraz rosnącą liczbę osób starszych; zmiany te, prowadzące do starzenia się społeczności lokalnej, a tym samym zwiększające ryzyko chorób i niepełnosprawności, wymagają m.in. zwiększenia dostępu do usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych) i medycznych, a także rozwijania oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych i niepełnosprawnych, w tym rozszerzenia wachlarza środowiskowych przedsięwzięć integracyjnych, podjęcia działań w kierunku utworzenia na terenie gminy dziennego domu pobytu, dalszego likwidowania barier architektonicznych oraz udzielania wsparcia osobom niepełnosprawnym w uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia;
- zagrożenie problemami uzależnień i przemocy domowej, które powodują m.in. konieczność zintensyfikowania prowadzonej w gminie działalności profilaktycznej, zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia, w tym pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej i prawnej (m.in. poprzez rozszerzenie oferty działającego na terenie gminy punktu konsultacyjnego) oraz wspierania ruchu samopomocowego, w tym działań mających na celu powołanie w gminie grupy AA i grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- zaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, m.in. poprzez zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej (w tym opieki geriatrycznej) oraz kontynuowanie działań prozdrowotnych;

- utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez kontynuowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości oraz zwiększenie liczby patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych;
- usprawnianie lokalnego systemu pomocy społecznej oraz rozwijanie aktywności obywatelskiej, m.in. poprzez poszerzenie i doskonalenie służb społecznych i infrastruktury socjalnej, a także rozwijanie i wspieranie sektora pozarządowego działającego w gminie w obszarze polityki społecznej, rozszerzanie z nim współpracy oraz propagowanie wolontariatu.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2018-2022. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

- 1. Stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa socjalnego:** tworzenie w gminie nowych miejsc pracy oraz wspieranie osób dotkniętych bezrobociem i poszukujących pracy, a także redukcja zjawiska ubóstwa i przeciwdziałanie jego skutkom.
- 2. Wzmacnianie rodzin oraz stwarzanie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju:** wspieranie rodzin, w tym mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz wymagających ochrony macierzyństwa, m.in. z uwagi na wielodzietność, zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia, opieki i oferty spędzania czasu wolnego, a także udzielanie pomocy dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie.
- 3. Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania:** zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej, a także ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych.

4. **Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego:** zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
5. **Wzmacnianie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego:** doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie, a także rozwijanie i wspieranie sektora pozarządowego oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego organizacjami.

III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Lipiany w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2018-2022 jest *poprawa warunków życia w gminie oraz dążenie do integracji społecznej poprzez stwarzanie mieszkańcom możliwości rozwoju oraz skuteczne przeciwdziałanie różnym formom wykluczenia społecznego*. Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.	Stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa socjalnego
Cele operacyjne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie w gminie nowych miejsc pracy oraz wspieranie osób dotkniętych bezrobociem i poszukujących pracy. 2. Redukowanie zjawiska ubóstwa i przeciwdziałanie jego skutkom.
Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pozyskiwanie nowych inwestorów, promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, tworzenie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie inwestorom ulg podatkowych. 2. Wspieranie i promowanie przedsiębiorczości, w tym małej i średniej. 3. Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, m.in. poprzez promowanie jej walorów oraz rozwijanie oferty i infrastruktury turystycznej, w tym agroturystyki, turystyki pieszej, rowerowej i wodnej. 4. Wspieranie w gminie rolnictwa i zmian w rolnictwie w celu zwiększenia jego konkurencyjności, w tym informowanie rolników o możliwościach podniesienia kwalifikacji, skorzystania z doradztwa i pozyskania środków finansowych z funduszy unijnych. 5. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz udzielanie pomocy w rozpoczęciu działalności gospodarczej. 6. Rozwijanie oferty Gminnego Centrum Informacji w Lipinach. 7. Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w gminie, np. spółdzielni socjalnych.

	<ol style="list-style-type: none"> 8. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi i ubogimi obejmującej m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych. 9. Podejmowanie wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej działań edukacyjnych służących poprawie ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia bezrobocia i biedy, m.in. edukowanie w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym. 10. Udzielanie przez OPS pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego. 11. Udzielanie przez OPS świadczenia wychowawczego. 12. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej, oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych, np. zbiórek żywności, ubrań, środków czystości. 13. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku oraz czasu wolnego. 14. W razie potrzeby podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością – prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego, opracowanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności, zapewnienie schronienia – podejmowanie współpracy w tym zakresie z placówkami spoza gminy, a w razie możliwości podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy schroniska. 15. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy jadłodajni. 16. Poszerzenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym socjalnych. 17. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów). 18. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom ubogim, bezrobotnym i bezdomnym, a także z Kościołem.
Czas realizacji	Lata 2018-2022.

Realizatorzy	Burmistrz Lipian, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminne Centrum Informacji, placówki oświatowe szczebla podstawowego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, gminne publiczne placówki ochrony zdrowia, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym świetlice środowiskowe i wiejskie.
Partnerzy w realizacji	Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach, szkoły ponadgimnazjalne spoza gminy, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, placówki udzielające wsparcia osobom bezdomnym i ubogim spoza gminy, w tym Centrum Socjalne Caritas w Szczecinie, Ośrodek dla ludzi bezdomnych w Stargardzie-Kluczewie, Ośrodek Wspierania Rodzin w Korytowie, Schronisko dla Bezdomnych, Pogotowie zimowe i Jadłodajnia w Szczecinie, niepubliczne placówki ochrony zdrowia, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, w tym organizacje zajmujące się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom bezrobotnym, ubogim i bezdomnym, a także Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ spadek liczby osób bezrobotnych w gminie, ▪ zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie, ▪ wzrost aktywności gospodarczej w gminie, ▪ większa aktywność zawodowa mieszkańców gminy, ▪ usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, ▪ poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, ▪ łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, ▪ lepsze wsparcie dla osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością.

Cel strategiczny 2.	Wzmacnianie rodzin oraz stwarzanie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju
Cele operacyjne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie rodzin, w tym mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz wymagających ochrony macierzyństwa, m.in. z uwagi na wielodzietność. 2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia, opieki i oferty spędzania czasu wolnego. 3. Udzielanie pomocy dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie.
Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz wymagającymi ochrony macierzyństwa, m.in. z uwagi na wielodzietność. 2. Utrzymanie, a w razie konieczności zwiększenie wsparcia ze strony asystenta rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń. 3. Edukacja rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich i umiejętnego gospodarowania budżetem domowym, m.in. przez pracowników OPS-u, placówek oświatowych, asystentów rodziny. 4. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologiczno-pedagogicznego, prawnego). 5. Tworzenie grup wsparcia dla rodziców zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, rodziców samotnych oraz wychowujących dzieci niepełnosprawne. 6. Podjęcie działań w kierunku zwiększenia w gminie dostępu do opieki przedszkolnej oraz zapewnienie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3. 7. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających pogodzenie pracy z wychowaniem dzieci. 8. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy. 9. Poszerzanie infrastruktury umożliwiającej mieszkańcom gminy spędzanie czasu wolnego, m.in. rozwijanie obiektów i terenów kulturalnych, turystycznych i sportowo-rekreacyjnych. 10. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym świetlic środowiskowych i wiejskich. 11. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych.

	<p>12. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka (np. Karty Dużej Rodziny), w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i z budżetu państwa (w ramach konkursów), podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi.</p> <p>13. Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.</p>
<p>Kierunki działań do celu operacyjnego 3.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej oraz wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, m.in. poprzez rozszerzenie oferty funkcjonującego w gminie punktu konsultacyjnego oraz zacieśnienie współpracy z placówkami leczenia uzależnień funkcjonującymi poza gminą, np. w Szczecinie, Gryfinie, Pyrzycach, a także z Miejską Izbą Wytrzeźwień w Szczecinie, Poradnią Zdrowia Psychicznego w Pyrzycach, Punktem Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach oraz ze Specjalistycznym Ośrodkiem Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Białogardzie. 2. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży. 3. Wspieranie ruchu samopomocowego w gminie, w tym działań mających na celu utworzenie grupy AA oraz grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. 4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 5. Zintensyfikowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego. 6. W razie potrzeby zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, a także kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach i działającym przy nim Punktem Interwencji Kryzysowej oraz ze Specjalistycznym Ośrodkiem Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Białogardzie. 7. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie, w tym świetlic środowiskowych i wiejskich. 8. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.
<p>Czas realizacji</p>	<p>Lata 2018-2022.</p>

<p>Realizatorzy</p>	<p>Burmistrz Lipian, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny Leczenia Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia, Zespół Interdyscyplinarny, gminne publiczne placówki ochrony zdrowia, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym świetlice środowiskowe i wiejskie.</p>
<p>Partnerzy w realizacji</p>	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Pyrzycach, szkoły ponadgimnazjalne spoza gminy, Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Nowielinie, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Pyrzycach, Młodzieżowe Ośrodki Socjoterapii w Szczecinie i Ryszewku, niepubliczne placówki ochrony zdrowia, placówki leczenia uzależnień, w tym Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Terapii Uzależnień od Alkoholu w Szczecinie, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Intermed”, Przychodnia w Gryfinie – Poradnia Odwykowa, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przemysław Jarosiński Gabinet Psychiatryczno-Odwykowy w Pyrzycach, Miejska Izba Wytrzeźwień w Szczecinie, Poradnia Zdrowia Psychicznego w Pyrzycach, ośrodki wsparcia, w tym Punkt Interwencji Kryzysowej w Pyrzycach oraz Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Białogardzie, specjaliści, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, w tym organizacje działające na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży, zajmujące się wspieraniem i upowszechnianiem kultury, turystyki, sportu i rekreacji oraz udzielające pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, jednostki ochotniczej straży pożarnej, Kościół, społeczność lokalna.</p>
<p>Źródła finansowania</p>	<p>Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.</p>
<p>Prognoza zmian</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ spadek rzeczywistej liczby rodzin mających problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz wymagających ochrony macierzyństwa, ▪ poszerzenie wiedzy na temat właściwego wypełniania ról rodzicielskich, ▪ zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci, ▪ lepszy dostęp do opieki przedszkolnej i opieki nad dziećmi do lat 3., ▪ zróżnicowanie form spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających, ▪ zwiększenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, ▪ wyższy poziom koordynacji działań podmiotów wspierających rodziny, dzieci i młodzież,

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie, ▪ lepszy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, ▪ obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie.
--	---

Cel strategiczny 3.	Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania
Cele operacyjne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej. 2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych.
Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej. 2. Rozwijanie usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. 3. Uruchomienie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi. 4. Inicjowanie i promowanie wśród mieszkańców gminy działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej. 5. Podejmowanie działań prozdrowotnych wśród osób starszych i niepełnosprawnych. 6. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach funkcjonujących w gminie gminnych placówek kulturalnych i Klubu Seniora oraz przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym z Polskim Związkiem Emerytów, Rencistów i Inwalidów – Zarządem Rejonowym w Lipianach. 7. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie dziennego domu pobytu. 8. Wspieranie inicjatyw służących zwiększeniu aktywności osób starszych i niepełnosprawnych oraz wykorzystujących ich potencjał. 9. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia. 10. Zapewnienie dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie.

	<p>11. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, m.in. z zakładami opieki zdrowotnej, ośrodkami wsparcia, domami pomocy społecznej, placówkami rehabilitacyjnymi, zakładami pracy chronionej, organizacjami pozarządowymi, a także z Kościołem.</p> <p>12. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.</p>
Czas realizacji	Lata 2018-2022.
Realizatorzy	Burmistrz Lipian, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Klub Seniora, placówki oświatowe szczebla podstawowego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, gminne publiczne placówki ochrony zdrowia.
Partnerzy w realizacji	Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki ponadgimnazjalne spoza gminy, Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Nowielinie, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Pyrzycach, niepubliczne placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, placówki świadczące usługi rehabilitacyjne, w tym Warsztaty Terapii Zajęciowej w Nowielinie, domy pomocy społecznej, w tym Domy Pomocy Społecznej w Jarominie, Żydowie, Pyrzycach zs. w Żabowie, Rokitnie, Skwierzynie, Myśliborzu i Kamieniu Wielkim, ośrodki wsparcia, w tym Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowielinie, pracodawcy, zakłady pracy chronionej, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, w tym Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – Zarząd Rejonowy w Lipianach, a także Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ efektywniejszy udział seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, ▪ wyższy standard świadczonych usług, ▪ lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania, ▪ wzrost liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 4.	Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie bezpieczeństwa publicznego
Cele operacyjne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. 2. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej. 2. Zwiększenie dostępu mieszkańców do świadczeń zdrowotnych, głównie specjalistycznych (w tym opieki geriatrycznej). 3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych. 4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia i ich skutkami. 5. Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych. 6. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.
Kierunki działań do celu operacyjnego 3.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów. 2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie). 3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie; zwiększenie częstotliwości patroli w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych. 4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości. 5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego. 6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic i dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, organizację dowozu dzieci do szkół.
Czas realizacji	Lata 2018-2022.
Realizatorzy	Burmistrz Lipian, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, gminne publiczne placówki ochrony zdrowia, placówki przedszkolne i oświatowe szczebla podstawowego, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym świetlice środowiskowe i wiejskie.

Partnerzy w realizacji	Niepubliczne placówki ochrony zdrowia, szkoły ponadgimnazjalne spoza gminy, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, a także Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia, ▪ lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej (m.in. geriatrycznej), ▪ ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, ▪ wzrost zasobu wiedzy mieszkańców na temat przestępczości i jej skutków, ▪ bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 5.	Wzmacnianie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego
Cele operacyjne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie. 2. Rozwijanie i wspieranie sektora pozarządowego oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego organizacjami.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadrę OPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w kursach i szkoleniach. 2. Utrzymanie, a w razie potrzeby zwiększenie liczby asystentów rodziny. 3. W razie potrzeby i możliwości rozszerzenie infrastruktury socjalnej w gminie. 4. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy. 5. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez utworzenie strony internetowej OPS-u. 6. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. 2. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania. 3. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych – samoorganizowania się,

	<p>samopomocy oraz tworzenia organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej.</p> <p>4. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych.</p> <p>5. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.</p>
Czas realizacji	Lata 2018-2022.
Realizatorzy	Burmistrz Lipian, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.
Partnerzy w realizacji	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Szczecinie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościoły, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ większe kompetencje kadr pomocy społecznej, ▪ wyższa jakość świadczonych usług, ▪ rozwój aktywności mieszkańców, ▪ zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, ▪ różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z sektorem pozarządowym.

IV. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipiany na lata 2018-2022 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Program współpracy Gminy Lipiany z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów (poniżej zaprezentowano propozycje projektów przygotowanych w trakcie prac nad strategią przez przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych funkcjonujących w gminie), które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Projekt 1.

nazwa projektu	„Seniorzy + Juniorzy” – spotkania integracyjne
wnioskodawca projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stowarzyszenie Lipiański Klub Sportów Wodnych w Lipianach, ▪ Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Lipianach.
partnerzy w realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zespół Szkół w Lipianach, ▪ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipianach, ▪ Policja, ▪ Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Koło w Lipianach, ▪ Związek Sybiraków, Koło w Lipianach, ▪ Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych, Koło w Lipianach, ▪ wolontariusze.

cele projektu	Rozwój i aktywizacja osób starszych poprzez dzielenie się z pokoleniem wnuków i lokalną społecznością własną wiedzą, umiejętnościami i zainteresowaniami.
beneficjenci projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ osoby starsze i samotne, ▪ dzieci i młodzież.

Projekt 2.

nazwa projektu	Zawody sportowe „Triathlon Lipiany”
wnioskodawca projektu	Stowarzyszenie Epidemia Sportu w Lipianach.
partnerzy w realizacji projektu	Gmina Lipiany.
cele projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, patologiom i uzależnieniom poprzez zaangażowanie w sport, ▪ organizacja alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla młodzieży i osób dorosłych.
beneficjenci projektu	Młodzież i dorośli mieszkańcy gminy.

Projekt 3.

nazwa projektu	Wakacyjny turniej piłkarski
wnioskodawca projektu	Jan Rola, Tomasz Jurkiewicz.
partnerzy w realizacji projektu	Miejski Klub Sportowy Stal Lipiany.
cele projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zapewnienie aktywnego spędzania okresu wakacyjnego, ▪ promowanie zdrowego stylu życia, ▪ zapobieganie patologiom społecznym.
beneficjenci projektu	Dzieci i młodzież spędzający wakacje w miejscu zamieszkania.

Zaprojektowane zgodnie z zapisami strategicznymi przedsięwzięcia mogą być dofinansowywane m.in. ze środków programów resortowych (np. w ramach otwartych konkursów ofert). Wśród obecnie obowiązujących należy wymienić:

- Resortowy program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej – asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej,
- Program „Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu – nowy wymiar 2020”,
- Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020,
- Program Wieloletni „Senior-WIGOR” na lata 2015-2020,
- Program wspierający powrót osób bezdomnych do społeczności,
- Program „Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi”.

V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipiany na lata 2018-2022 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii, które obejmują szacunkową wielkość wydatków planowanych w budżecie gminy na jej realizację w kolejnych latach.

Tabela 16. Ramy finansowe strategii w latach 2018-2022*

2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
7.218.391,45 zł	7.227.775,36 zł	7.238.617,02 zł	7.256.713,56 zł	7.274.855,34 zł

*środki finansowe planowane w budżecie gminy na realizację strategii.

Źródło danych: Urząd Miejski w Lipianach.

Przedstawione powyżej ramy finansowe strategii są prognozowane i będą uzależnione od sytuacji finansowej gminy. Środki finansowe na realizację zapisów strategii będą ujmowane corocznie w uchwale budżetowej Rady Miejskiej.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych, polegające na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane z jednej strony pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku, z drugiej natomiast umożliwią ustalenie rzeczywistych rezultatów ich wdrożenia – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych)

oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Burmistrza Lipian może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Cel strategiczny 1.:

- liczba nowych inwestorów,
- liczba podmiotów gospodarczych,
- liczba gospodarstw agroturystycznych,
- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób korzystających z gminnego centrum informacji,
- liczba podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych objętych pracą socjalną,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności,
- liczba osób i rodzin objętych wsparciem w postaci świadczeń pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego,
- liczba rodzin objętych świadczeniem wychowawczym,

- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba opracowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie, w tym w schronisku w gminie,
- liczba osób korzystających z jadłodajni,
- liczba mieszkań komunalnych i socjalnych,
- liczba programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Cel strategiczny 2.:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba grup wsparcia oraz liczba osób objętych w ich ramach pomocą,
- liczba dzieci objętych opieką przedszkolną,
- liczba dzieci do lat 3. objętych opieką,
- liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób objętych w ich ramach opieką,
- liczba uczniów objętych stypendiami socjalnymi i zasiłkami szkolnymi,
- liczba opracowywanych i realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przyznanych Kart Dużej Rodziny,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjnego,
- liczba podmiotów samopomocowych oraz liczba osób objętych w ich ramach wsparciem,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia,

- liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.

Cel strategiczny 3.:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba seniorów i osób niepełnosprawnych objętych pomocą społeczną,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- liczba osób korzystających z klubu seniora,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach dziennego domu pobytu,
- liczba obiektów, w których zlikwidowano bariery,
- liczba osób objętych usługami rehabilitacyjnymi,
- liczba nowo utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba klas integracyjnych oraz liczba dzieci do nich uczęszczających,
- liczba osób z gminy korzystających z ośrodków wsparcia dziennego poza gminą,
- liczba osób z gminy objętych całodobową opieką w domach pomocy społecznej,
- liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i niepełnosprawne.

Cel strategiczny 4.:

- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 5.:

- liczba pracowników OPS-u, w tym liczba pracowników socjalnych,
- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,

- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba opracowywanych i realizowanych projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba wolontariuszy.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2014-2016.....	21
Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie	29
Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie	31
Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie	32
Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie.....	33
Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych..	40
Tabela 7. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.....	43
Tabela 8. Sprawcy przestępstw popełnionych w gminie w 2016 roku	48
Tabela 9. Kadra OPS-u i jej kwalifikacje w 2016 roku.....	50
Tabela 10. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2014-2016.....	51
Tabela 11. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2014-2016.....	56
Tabela 12. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2014-2016	59
Tabela 13. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2014-2016	60
Tabela 14. Instytucje wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy.....	61
Tabela 15. Organizacje pozarządowe w gminie	65
Tabela 16. Ramy finansowe strategii w latach 2018-2022*	108

Wykresy:

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2014-2016	17
Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2014-2016	18
Wykres 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2014-2016 według typu i kierunku migracji	19
Wykres 6. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2014-2016	20

Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2014-2016.....20

Wykres 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie 22

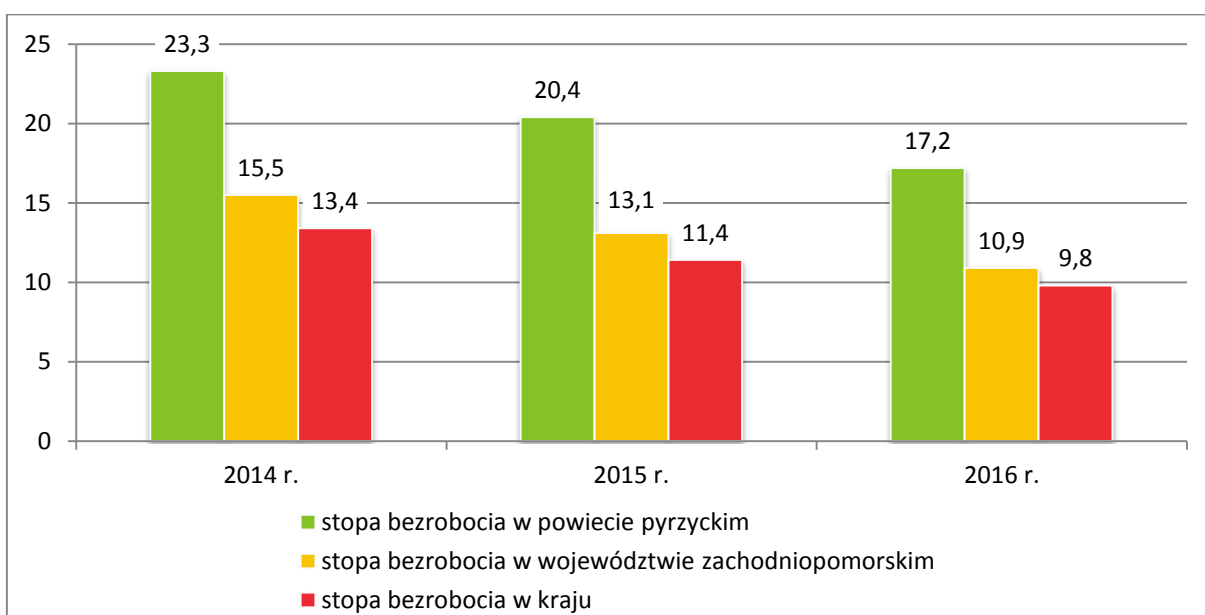
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2014-2016.....24

Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2016 roku 24

Wykres 11. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2014-2016* 25

Wykres 12. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2014-2016 25

Wykres 13. Stopa bezrobocia w powiecie pyrzyckim, w województwie zachodniopomorskim i w kraju w latach 2014-2016 (w %).....26

.....26

Wykresy 14-17. Bezrobotni w gminie na koniec 2016 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia 27

Wykres 18. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2016 roku 35

Wykres 19. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2016 roku 35

Wykres 20. Opieka profilaktyczna nad matką i dzieckiem w 2016 roku 35

Wykres 21. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku.....37

Wykres 22. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku 37

Wykres 23. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku.....38

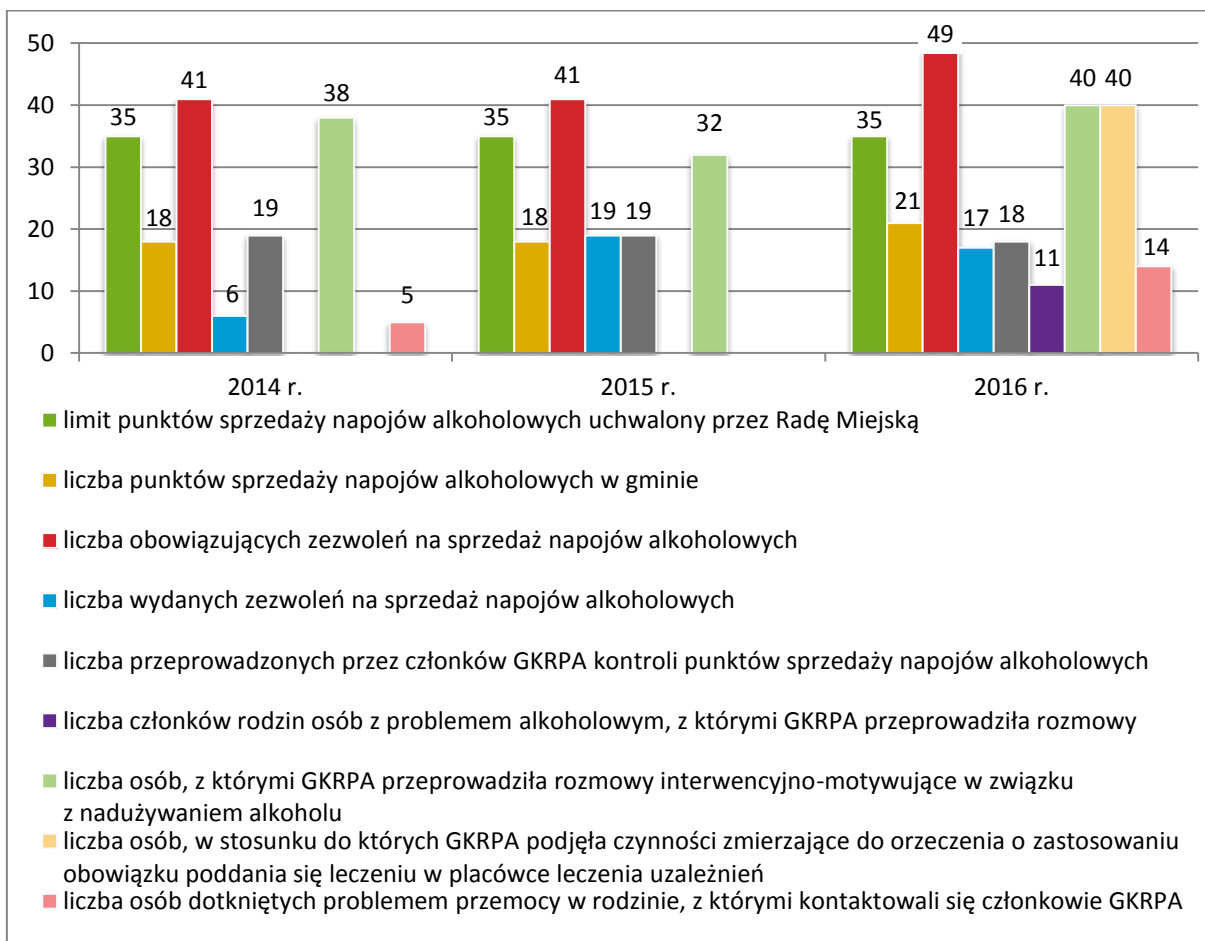
Wykres 24. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

.....38

Wykres 25. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZOoN w Pyrzycach do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2014-2016 39

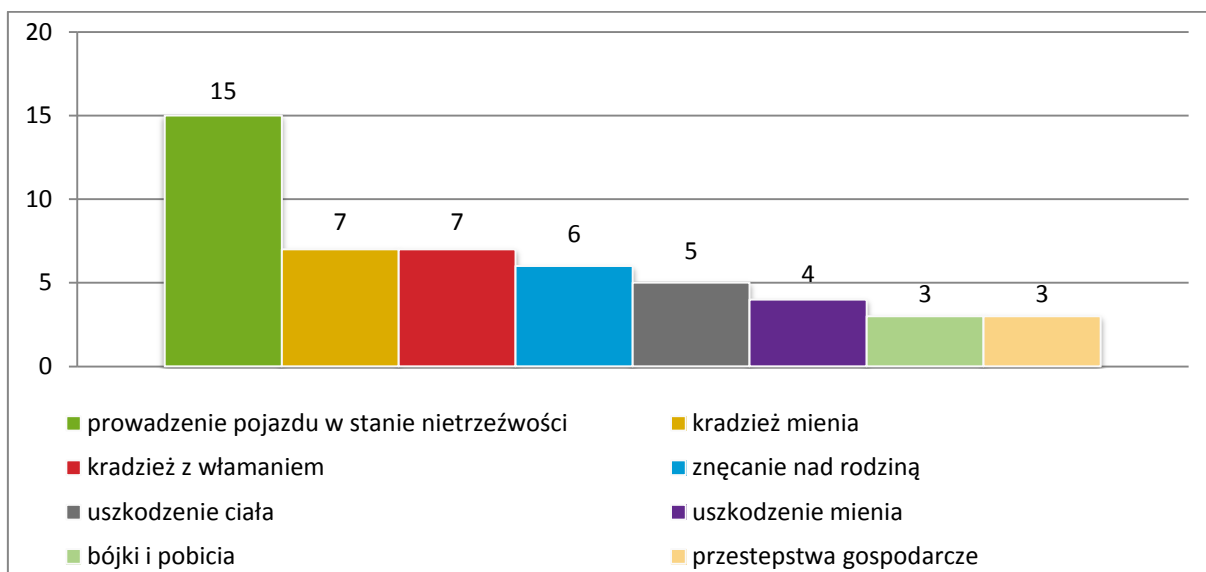
Wykres 26. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2014-2016 41

Wykres 27. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2014-2016.....42

.....42

Wykres 28. Przestępstwa popełnione w gminie w 2016 roku 48

.....48

Wykres 29. Osoby w gminie, którym w latach 2014-2016 udzielono pomocy i wsparcia 53

Wykres 30. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2014-2016 przyznano świadczenie ..53

Wykres 31. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2014-2016 przyznano świadczenie
pieniężne 54

Wykres 32. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2014-2016 przyznano świadczenie
niepieniężne 54

Wykres 33. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2014-2016
(liczba osób w rodzinach) 55

Wykres 34. Warunki życia w gminie 68

Wykres 35. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy 69

Wykres 36. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie 70

Wykres 37. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie? 71

Wykres 38. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych? 71

Wykres 39. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy? 72

Wykres 40. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem
ubóstwa? 72

Wykres 41. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?.....73

Wykres 42. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu
problemu bezdomności? 73

Wykres 43. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie.....74

Wykres 44. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?.....	74
Wykres 45. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?	75
Wykres 46. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy.....	76
Wykres 47. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?.....	76
Wykres 48. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie.....	77
Wykres 49. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?	77
Wykres 50. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy.....	78
Wykres 51. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?	78
Wykres 52. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy....	79
Wykres 53. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?	79
Wykres 54. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?	80
Wykres 55. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie.....	80
Wykres 56. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?.....	81